

132729-3

**YETİŞTİRME YURDU ÖĞRENCİLERİNİN
AKADEMİK BAŞARISIZLIK NEDENLERİNE İLİŞKİN
ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ
GÖRÜŞLERİ**

(Yüksek Lisans Tezi)

Tayfur BENLİ
Eskişehir, 1998

T.C.
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ •
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**YETİŞTİRME YURDU ÖĞRENCİLERİNİN
AKADEMİK BAŞARISIZLIK NEDENLERİNE İLİŞKİN
ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ**

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Tayfur BENLİ
(Yüksek Lisans Tezi)

Danışman: Prof. Dr. Şefik YAŞAR

Eskişehir, 1998

Yüksek Lisans Tezi
Eskişehir, 1998

ÖZET

Bu araştırmada, yetiştirme yurdu öğrencilerinin akademik başarısızlık nedenleri yetiştirme yurdunda çalışan öğretmen ve yetiştirme yurdu öğrencilerinin görüşlerine dayalı olarak ortaya konmaya çalışılmıştır.

Araştırma 1996-1997 öğretim yılında, evrene alınan 7 yetiştirme yurdundaki 129 kız-erkek öğrenci ve 37 yurt öğretmeninin yargısal verilerinin değerlendirilmesi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma, Eskişehir, Bilecik, Bursa, Kütahya ve Afyon illerindeki yetiştirme yurtlarında görev yapan öğretmenler ve bu yurtlarda kalan öğrencilerin görüşleriyle sınırlıdır.

Araştırma, tarama modelindedir. Verilerin toplanmasında ortak soruları içeren öğretmen ve öğrencilere yönelik iki ayrı anket formundan yararlanılmıştır. Veri toplama araçları, ilgili alanyazın taraması ve uzman görüşlerinden yararlanılarak, araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Anketler; 1) Kişisel Bilgiler, 2) Yetiştirme Yurdu Öğrencilerinin Akademik Başarısızlık Nedenlerine İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri, olmak üzere iki bölümden oluşmuştur.

Verilerin analizinde frekans, yüzde ve χ^2 (kay kare) tekniğinden yararlanılmış ve anlamlılık düzeyi olarak .05 alınmıştır.

Yapılan yapılan bu araştırmayla şu sonuçlara varılmıştır:

1. Yetiştirme Yurdu öğrencilerinin Akademik Başarısızlık nedenleri, öğretmen ve öğrencilere göre farklı değerlendirilmiştir.
2. Yetiştirme yurdu öğrencilerinin akademik başarısızlık nedenlerinin daha çok kişisel kaynaklı olduğu sonucuna varılmıştır.
3. Yetiştirme yurdu öğrencilerinin akademik başarısızlık nedenlerinin, yurтта kalan öğrencilerin cinsiyetine, öğrenim gördüğu okul düzeyine ve yurтта kaldıkları süreye göre pek ok değişken açısından farklılık göstermediği ortaya ıkmıştır.

ABSTRACT

In this research the reasons of academical failure of orphanage students were tried to be shown according to the ideas of teachers working in the orphanages and orphanage students themselves.

The research was realized by evaluating 129 male-female students and 37 teachers judgements in the 7 orphanages taken in to the population in 1996-1997 education year. The research is limited by the ideas of teachers and students in Eskişehir, Bilecik, Bursa, Kütahya and Afyon orphanages.

The research is of survey model. Two questionnaire forms were used to obtain the ideas of students and teachers The questionnaire forms were developed by the reseacher through library research and expert views. The questionnaire forms are of two sections, 1.) Personal information 2.) The ideas of teachers and students for the reasons of academical failure of orphanage students.

In the analysis of the data, frequency, percentage and χ^2 (Chi square) technics were used and the significance level was considered as .05.

The following results were derived after the analysis of the data:

1. The teachers and students have different ideas about the reasons of academical failure orphanage students.
2. The result that the reason of academical failure for orphanage students is of personal origin has been reached.
3. It has been seen that the reasons of academical failures of students do not show a difference according to the sex, level of the school and the duration they stayed in the orphanage.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÇİZELGELER LİSTESİ	ix

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1. Problem	1
1.1. Korunmaya Muhtaç Çocuklar	3
1.1.1. Korunmaya Muhtaç Çocukların Tanımı, Niteliği ve Kapsamı	3
1.1.2. Korunmaya Muhtaç Çocuklarla İlgili Yasal Düzenlemeler	5
1.1.3. Korunmaya Muhtaç Çocuklara Yönelik Hizmetler	10
1.1.3.1. Koruyucu Aile Hizmetleri	10
1.1.3.2. Evlat Edinme	11
1.1.3.3. Kurum Bakımı	12
1.1.4. Korunmaya Muhtaç Çocukları Hayata Hazırlayan Bir Kurum Olarak Yetiştirme Yurtlarının Bugünkü Durumu	13
1.1.4.1. Tarihsel Gelişimi	19
1.2. Akademik Başarı ve Başarıyı Etkileyen Faktörler	24
1.2.1. Yetiştirme Yurdunda Kalan Korunmaya Muhtaç Çocukların Eğitimi ve Akademik Başarı Durumları	28
1.3. Problem Cümlesi	33
1.3.1. Alt Problemler.....	33
1.4. Önem	33
1.5. Sayılılar	34
1.6. Sınırlılıklar	34
1.7. Tanımlar	35

İKİNCİ BÖLÜM

KONUyla İLGİLİ YAPILAN ARAŞTIRMALAR

1. Türkiye’de Yapılan Araştırmalar 36
2. Yabancı Ülkelerde Yapılan Araştırmalar 39

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

1. Araştırma Modeli 41
2. Evren ve Örneklem 41
3. Veriler ve Toplanması 44
4. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması 46

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

1. Yetiştirme Yurdu Öğrencilerinin Devam Ettikleri Okuldan Kaynaklanan Akademik Başarısızlık Nedenleri 48
2. Yetiştirme Yurdu Öğrencilerinin Barındıkları Kurumdan Kaynaklanan Akademik Başarısızlık Nedenleri 54
3. Yetiştirme Yurdu Öğrencilerinin Kişisel Özelliklerinden Kaynaklanan Akademik Başarısızlık Nedenleri 60
4. Yetiştirme Yurdu Öğrencilerinin Cinsiyetlerine Göre Devam Ettikleri Okuldan Kaynaklanan Akademik Başarısızlık Nedenleri 69
5. Yetiştirme Yurdu Öğrencilerinin Cinsiyetlerine Göre Barındıkları Kurumdan Kaynaklanan Akademik Başarısızlık Nedenleri 72
6. Yetiştirme Yurdu Öğrencilerinin Cinsiyetlerine Göre Kişisel Özelliklerinden Kaynaklanan Akademik Başarısızlık Nedenleri 75
7. Yetiştirme Yurdu Öğrencilerinin Öğrenim Gördükleri Okul Düzeyine Göre Devam Ettikleri Okuldan Kaynaklanan Akademik Başarısızlık Nedenleri 77

8. Yetiştirme Yurdu Öğrencilerinin Öğrenim Gördükleri Okul Düzeyine Göre Barındıkları Kurumdan Kaynaklanan Akademik Başarısızlık Nedenleri	82
9. Yetiştirme Yurdu Öğrencilerinin Öğrenim Gördükleri Okul Düzeyine Göre Kişisel Özelliklerinden Kaynaklanan Akademik Başarısızlık Nedenleri	86
10. Yetiştirme Yurdu Öğrencilerinin Yurtta Barındıkları Süreye Göre Devam Ettikleri Okuldan Kaynaklanan Akademik Başarısızlık Nedenleri ..	91
11. Yetiştirme Yurdu Öğrencilerinin Yurtta Barındıkları Süreye Göre Barındıkları Kurumdan Kaynaklanan Akademik Başarısızlık Nedenleri	93
12. Yetiştirme Yurdu Öğrencilerinin Yurtta Barındıkları Süreye Göre Kişisel Özelliklerinden Kaynaklanan Akademik Başarısızlık Nedenleri	95
SONUÇ VE ÖNERİLER	98
Sonuç	98
Öneriler	111
KAYNAKÇA	115
EKLER	121

ÇİZELGELER LİSTESİ

<u>ÇİZELGE NO</u>	<u>Sayfa</u>
1. ARAŞTIRMANIN EVRENİ	42
2. EVRENDEKİ ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİLERİN ARAŞTIRMAYA KATILIMI	43
3. EVRENDEKİ ÖĞRENCİLERİN KİŞİSEL ÖZELLİKLERİNE GÖRE DAĞILIMI	44
4. YETİŞTİRME YURDU ÖĞRENCİLERİNİN DEVAM ETTİKLERİ OKULDAN KAYNAKLANAN AKADEMİK BAŞARISIZLIK NEDENLERİ	49
5. YETİŞTİRME YURDU ÖĞRENCİLERİNİN BARINDIKLARI KURUMDAN KAYNAKLANAN AKADEMİK BAŞARISIZLIK NEDENLERİ	56
6. YETİŞTİRME YURDU ÖĞRENCİLERİNİN KİŞİSEL ÖZELLİKLERİNDEN KAYNAKLANAN AKADEMİK BAŞARISIZLIK NEDENLERİ	61
7. YETİŞTİRME YURDU ÖĞRENCİLERİNİN CİNSİYETLERİNE GÖRE DEVAM ETTİKLERİ OKULDAN KAYNAKLANAN AKADEMİK BAŞARISIZLIK NEDENLERİ	70
8. YETİŞTİRME YURDU ÖĞRENCİLERİNİN CİNSİYETLERİNE GÖRE BARINDIKLARI KURUMDAN KAYNAKLANAN AKADEMİK BAŞARISIZLIK NEDENLERİ	73
9. YETİŞTİRME YURDU ÖĞRENCİLERİNİN CİNSİYETLERİNE GÖRE KİŞİSEL ÖZELLİKLERİNDEN KAYNAKLANAN AKADEMİK BAŞARISIZLIK NEDENLERİ	76
10. YETİŞTİRME YURDU ÖĞRENCİLERİNİN ÖĞRENİM GÖRDÜKLERİ OKUL DÜZEYİNE GÖRE DEVAM ETTİKLERİ OKULDAN KAYNAKLANAN AKADEMİK BAŞARISIZLIK NEDENLERİ.....	79

11. YETİŞTİRME YURDU ÖĞRENCİLERİNİN ÖĞRENİM GÖRDÜKLERİ OKUL DÜZEYİNE GÖRE BARINDIKLARI KURUMDAN KAYNAKLANAN AKADEMİK BAŞARISIZLIK NEDENLERİ	84
12. YETİŞTİRME YURDU ÖĞRENCİLERİNİN ÖĞRENİM GÖRDÜKLERİ OKUL DÜZEYİNE GÖRE KİŞİSEL ÖZELLİKLERİNDEN KAYNAKLANAN AKADEMİK BAŞARISIZLIK NEDENLERİ	88
13. YETİŞTİRME YURDU ÖĞRENCİLERİNİN YURTTA KALDIKLARI SÜREYE GÖRE DEVAM ETTİKLERİ OKULDAN KAYNAKLANAN AKADEMİK BAŞARISIZLIK NEDENLERİ	92
14. YETİŞTİRME YURDU ÖĞRENCİLERİNİN YURTTA KALDIKLARI SÜREYE GÖRE BARINDIKLARI KURUMDAN KAYNAKLANAN AKADEMİK BAŞARISIZLIK NEDENLERİ	94
15. YETİŞTİRME YURDU ÖĞRENCİLERİNİN YURTTA KALDIKLARI SÜREYE GÖRE KİŞİSEL ÖZELLİKLERİNDEN KAYNAKLANAN AKADEMİK BAŞARISIZLIK NEDENLERİ	96

BİRİNCİ BÖLÜM

I. GİRİŞ

1. Problem

Bir toplumun sosyal, ekonomik ve kültürel yönlerden kalkınmasının temelinde nitelikli insan gücü yatar. İstenilen niteliklere sahip bireylerin yetiştirilmesi ise eğitim ve eğitim kurumunun birey için sağladığı eğitim olanaklarının niteliği ile ilgilidir. Çağdaş, demokratik ve bilimsel eğitim ilkelerine uygun ortamlarda yetişen bireyler içinde bulunduğu toplumun gelişmesinde ve kalkınmasında önemli rol oynarlar. Bunun yanında bireyin gelişimi ve kendi gereksinimlerini karşılayacak düzeye erişmesi de ancak eğitimle mümkündür.

Birbiriyle etkileşim halinde bulunan birey ve çevresi ile ilgili olan güçlerin ürünü olarak bireyin davranışlarında istenilen yönde meydana gelen bu değişme ve gelişmelere eğitim denir. Buna göre eğitim kişilik, zeka, ilgi ve yaşantılar gibi güçlerin etkileşimidir. Bu etkileşim sonucunda bireyin hedefleri, bilgi, beceri ve tutumlarında ve ahlak ölçülerinde değişmeler meydana gelir (Varış, 1985, s. 44).

Ertürk (1993) eğitimi “bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istenilen yönde değişme meydana getirmek süreci” şeklinde tanımlamıştır. Buna göre eğitim toplumun amaçları doğrultusunda bireyin davranışlarını kasıtlı olarak değiştirmeyi ve bunun yanında bireyin çevreye uyum sağlayabilmesi ve toplum içerisinde yaşamını sürdürebilmesi için gerekli olan bilgi, beceri ve tutumları kazandırmayı amaçlamaktadır.

Bu anlamda eğitim, toplumun ihtiyaçları yanında bireyin gereksinimlerini de karşılama işlevini yerine getiren temel bir kurumdur. Bu gereksinimlerin karşılanması için gerekli olan bilgi, beceri ve tutumların kazanılmasında, çocuğun etkileşim alanı içerisinde olan aile, çevre ve eğitim sistemi sorumludur (Başaran, 1996, s. 171).

En genel anlamda eğitimin amacı bireyin davranışlarında gelişme ve değişme sağlamaktır. Davranış değiştirme işinin hangi faaliyetlere ve nasıl gerçekleştirileceği konusu ise öğretimle ilgilidir.

Öğretim bireyin eğitiminin, okulda planlı ve programlı olarak yürütülen kısmını oluşturur (Varış, 1985, s. 20). Öğrenmeyi klavuzlama ve sağlama faaliyetidir (Ertürk, 1993, s. 83). Genel olarak okulda ve sınıfta oluşturulan maksatlı faaliyetlerin tümüne öğretme denir (Fidan, 1986, s. 17). Öğretimde esas olarak, önceden belirlenen hedefler doğrultusunda gerekli personel, fiziki ortam, araç-gereç, yöntem ve teknikler kullanılarak bireyin davranışlarının değiştirilmesi amaçlanır. Planlı eğitimin uygulama alanı daha çok okuldur. Etkili bir öğretme ve öğrenmenin gerçekleştirilebilmesi için okul ve çevresinin öğrenmeyi kolaylaştırıcı bir şekilde düzenlenmesi gereklidir. Bloom, öğretim hizmetinin niteliğinin öğrenci başarısını etkilemede önemli bir değişken olduğunu ifade etmiştir (1979, s.16). Öğretme işinin çok karmaşık bir yapıya sahip olduğunu belirten Woodruft (1961) öğretmeyi gelişmiş bir becerinin, iyi planlanmış zamanın dikkatli bir çalışmanın ve pratiğin ürünü olarak açıklamıştır (Bilen, 1993, s.16).

Sonuçta eğitimin hedefleri doğrultusunda, kalıcı izli istenilen davranış değişikliğini sağlamak için öğretmen ve öğrenciye uygun nitelikte öğretme ve öğretme ortamı sağlanması önem kazanmaktadır. Ancak böyle bir ortamda hedeflenen sözkonusu davranış değişikliği gerçekleşir ve öğrenci başarısı sağlanır. Aksi takdirde öğrenme güç hale gelir ve başarısızlık ortaya çıkar.

Bireyin toplum içerisinde yaşamını sürdürebilecek düzeyde gerekli donanıma sahip olması, aile, çevre ve eğitim sisteminin olanaklarından yararlanma düzeyi ile sınırlıdır. Çocuğun eğitimi aile ve çevre ortamında formal olmayan yollarla gerçekleşir. Eğitim sistemi içerisinde ise bireyin eğitiminin daha çok planlı, programlı ve kontrollü olarak yürütüldüğü kurum okuldur. Okul çevrenin koşullarına, bireyin özelliklerine uygun olarak hazırlanan ve geliştirilen eğitim-öğretim programları yoluyla bireyin eğitiminde önemli görevleri üstlenir. Çocuk açısından nitelikli bir eğitim, etkili bir okul-aile ve çevre işbirliği ile gerçekleşir.

Normal koşullarda çocuğun içinde yaşadığı topluma yararlı birey olarak yetiştirilmesinden, okul ve evre ile birlikte birinci derecede görev aileye düşmektedir. Ailenin olmaması, dağılması ve çeşitli ekonomik ve sosyal nedenlerle görevini yerine getirememesi durumunda bu görev devlete düşmektedir. Dolayısıyla aile bakım ve eğitiminden yoksun kalmış ocuklara “Korunmaya Muhtaç ocuklar” adı verilir (Bıyıklı, 1995, s. 3-10).

Devlet kurumları aracılığı ile normal ailesi yanında kalan çocuklardan farklı olarak aile ortamından yoksun kalmış bu çocukların, fiziksel, sosyal ve psikolojik gelişimlerini sağlamak, eğitimde fırsat ve olanak eşitliği ilkesine uygun olarak eğitim olanaklarını sunmakla yükümlüdür.

Türkiye’de mevcut koşullar içerisinde korunmaya muhtaç çocukların koruma, bakım ve eğitim olanaklarından yararlandığı kurumlar Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve ocuk Esirgeme Kurumu’na bağlı “Yetiştirme Yurtları” ve “ocuk Yuvaları”dır.

Bu araştırma, Korunmaya Muhtaç ocuk kapsamında olan ve Yetiştirme Yurdu ğrencilerinin yurt ve evre koşullarını geliştirilerek okul başarılarının arttırılmasına katkı sağlamak amacıyla yapılmıştır.

Bu bölümde araştırmanın problemi çeşitli yönleriyle ele alınarak incelenmiştir. Daha sonra da araştırma problemi, alt problemler, araştırmanın önemi, sayılılar, sınırlılıklar ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Korunmaya Muhtaç ocuklar

1.1.1. Korunmaya Muhtaç ocukların Tanımı, Niteliği ve Kapsamı

Kimstesiz olan veya aile ortamı açısından çocuğun eğitimi ve yetiştirilmesinde uygun olmayan Őartlarda yaşayan çocuklar sorunu dünyada ve Türkiye’de yüzyıllardır farklı yöntem ve uygulamalarla üzerinde durulan konulardan biridir (Oktay, 1989, ss.

101-115). Bu nedenle korunmaya muhtaç çocuk tanımı içerik açısından her toplumda ve zaman içerisinde farklı olabilmektedir. Buna göre korunmaya muhtaç çocuğu geniş anlamda; “belli zaman kesiti içerisinde o toplum standartlarına göre çocuğun temel bakımı, yetiştirilmesi, korunması ve gözetilmesindeki yetersizlik ve aksama nedeniyle sosyal, fiziksel, ruhsal ve ahlâki yönden sağlıklı bir yetişkin olmasının engellemesi koşullarını içermektedir” (Koşar, 1989, s.43).

Akyüz (1987, ss. 11-17) ise, korunmaya muhtaç çocuk kavramını, “bir çocuğun kanunun emrettiği ölçüde ihtimam ve bakım görmemesini ve bunun sonucunda beden, fikir ve ruh güvenliğinin tehlikeye düşmesi” şeklinde açıklamıştır.

Medeni Kanununun 273. maddesinde ise korunmaya muhtaç çocuk için, “bedensel veya fikirselsel gelişiminin tehlikeye düşmesi veya onun manen terkedilmiş çocuklar ile şirretliği nedeniyle sürekli ana babanın emirlerine karşı gelen, etkili bir ıslah çaresi de bulunmayan çocuklar” tanımı getirilmiştir. Bunun yanında Çocuk Mahkemeleri Kanunu’na göre korunmaya muhtaç çocuk; beden ruh ve ahlâk gelişimleri ve şahsi güvenlikleri tehlikede olan küçükler ile ebeveynine karşı vahim itaatsizlikte bulunan küçükler olarak tanımlanmıştır (Usta Sayita, 1996, s.42).

1983 tarih ve 2828 sayılı kanunun “Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu”nun 3. maddesinde ise korunmaya muhtaç çocuk kavramı daha ayrıntılı bir şekilde ele alınmış ve şöyle tanımlanmıştır:

Beden, ruh ve ahlak gelişimleri veya şahsi güvenlikleri tehlikede olup;

- a) Ana veya babasız, ana ve babasız,
- b) Ana veya babası veya her ikisi de belli olmayan,
- c) Ana veya babası veya her ikisi tarafından terkedilen,
- d) Ana veya babası tarafından ihmal edilip, fuhuş, dilencilik, alkollü içkileri veya uyuşturucu maddeleri kullanma gibi her türlü sosyal tehlikelere ve kötü alışkanlıklara karşı savunmasız bırakılan ve başıboşluğa sürüklenen çocuklardır.

Bütün bu açıklamalardan sonra korunmaya muhtaç çocuğu kısaca; “çeşitli nedenlerle beden, ruh, sosyal ve duygusal gelişim için gerekli asgari şartlardan yoksun çocuktur” şeklinde tanımlamak mümkündür (Çağlar, 1973, ss. 59-111).

Görüldüğü gibi korunmaya muhtaç çocuklarla ilgili olarak yapılan tanımlar çocuğun sadece aileden yoksun olmasıyla sınırlı kalmayıp aile ve çevre şartları bakımından çocuğun ihmali, kötü muamele görmesi, istismarı, başı boş kalması, hatta suça ve ahlak dışı davranışlara sürüklenmesi gibi çeşitli davranışları da kapsamaktadır.

Korunmaya muhtaç çocuk tanımında geçen kavramlardan çocuğun ihmali, fiziksel ve duygusal yönden olabilir. Genellikle çocuğun gıda, giyim, barınma, sağlık gibi temel ihtiyaçlarının karşılanmamasını içerir. Fena muamele ise, fiziksel yönden çocuğa zarar verilmesidir. Aynı şekilde ahlaki gözetim ve yol göstermede eksiklik ya da çarpıklık, çocuğun ruh ve ahlâk gelişimi açısından zarar görmesine neden olan önemli bir davranıştır. İstismar ise çocuğun kapasitesinin üzerinde, kaldıramayacağı şeyleri istemek ve çocuk üzerinden menfaat sağlamaktır (Koşan, 1989, s.45).

Korunmaya muhtaç çocuklar alanında ana hedef, kişisel ve sosyal gelişmesi tehlikede olan çocuğun toplumsal amaçlar doğrultusunda, sosyal, bedensel ve ruhsal yönden sağlıklı ve dengeli bir şekilde gelişmiş birey olarak topluma kazandırılmasıdır (Cılga, 1994, s.19). Bu amaç doğrultusunda korunmaya muhtaç çocukların eğitimi, bakımı ve yetiştirilmesi konusuna gereken önemi verilerek yapılan kanuni düzenlemelerle uluslararası ve ulusal düzeyde pek çok kurum ve kuruluşların oluşturulduğu görülmektedir.

1.1.2. Korunmaya Muhtaç Çocuklarla İlgili Yasal Düzenlemeler

Korunmaya muhtaç çocukların bakımı ve yetiştirilmesi amaçlanarak düzenlenen kanunların ve kurumlaşmanın daha çok ikinci dünya savaşından sonra ele alındığı görülmektedir. Bu dönemde uluslararası pek çok kanun ve kuruluşlarda çocuk ve

ailenin korunması önemle üzerinde durulan konulardan birisi olmuştur.1944-1946 yılları arasında savaş yetimi çocukların korunması amacıyla UNRAD, UNICEF, ILO, UNESCO, FBO, UIPE gibi uluslararası kurumlar oluşturulmuştur.

Çocuğun korunmasına yönelik önemli gelişmelerden birisi de çocuk hakları bildirileridir.Çocuk hakları ile ilgili yayınlanan pek çok bildirinin çeşitli uluslarca da kabul edildiği görülmektedir. 1923’de I. Ve II. “Çocuk Hakları Bildirisi”, 1945’de “İnsan Hakları Evrensel Bildirisi”, 1951’de Amsterdam’da kabul edilen “Avrupa Çocuk Hakları Beyannamesi”, ABD “Çocuk Hakları Beyannamesi”, 1959’da “Çocuk Hakları Bildirisi”, 14 Şubat 1962’de kabul edilen “Türk Çocuk Hakları Bildirisi” bunlar arasında sayılabilir.

İngiltere’de sanayi devrimi yıllarında kötü koşullarda çalışan çocuklara yönelik olarak 1778’de “Fakirler Kanunu” 1933’de “Çocuk ve Gençler Kanunu” ve 1950’de “Evlat Edinme Kanunu” çıkartılmıştır (Beydoğan, 1996, ss.143-149, Freidlender, 1962, s. 561).

ABD’de çocuk refah hizmetlerinin 20. yüzyılda daha da ciddi bir şekilde ele alındığı görülmektedir. 1909’da Beyaz Saray’da Rooswelt zamanında çeşitli aralıklarla konferanslar düzenlenmiş, 1919 yılında bir çok eyalete yayılan “Analık Yardımı Kanunu”, “Dullara Yardım”, “Çocuklara Yardım” ve “Korunmaya Muhtaç Çocuklara Yardım” gibi değişik adlarla uygulanmıştır. 1935’de “Sosyal Güvenlik Kanunu” çıkartılmış ve diğer kanunlar bunu izlemiştir (Kut,1990, ss. 135-147).

Dünyanın ileri ülkelerince korunmaya muhtaç çocuklar alanında izlenen bu politikalar Türkiye’yi de etkilemiştir. Türkiye’de büyük yankılar uyandıran İngiltere’nin Sosyal hizmetler alanındaki BEUERİDGE Raporu, İkinci Dünya Savaşından sonra şiddetlenen mahrumiyet ve sıkıntıların genellikle dar gelirli ailelerin yaşamının çocuk sefaletine yol açan sonuçları, hızlı şehirleşme, köyden şehre akın ve bunların yol açtığı kötü yaşam koşulları, çocuk koruma problemlerini öne çıkarmıştır.

Bunun sonucu Türkiye’de tek parti döneminde CHP meclis grubunda 30 kişilik bir komisyon çalışmaları sonucu 1945 yılında “Kimsesiz, Terkedilmiş ve Anormal Çocukların Korunması Hakkında Kanun” adında bir tasarı hazırlanmıştır. Bu dönemde yeterince önemsenmeyen kanun tasarısı ancak 4 yıl sonra Şemsettin Günaltay kabinesi tarafından ele alınmış ve 23 Mayıs 1949 tarihinde 5387 sayılı “Korunmaya Muhtaç Çocuklar Hakkında Kanun” adı altında Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kabul edilmiştir. Bu kanun Türkiye’de korunmaya muhtaç çocuklar hakkında çıkarılan ilk özel kanun olmuştur (Çağlar, 1982, ss. 1-21). Söz konusu kanunla korunmaya muhtaç çocukların tanımı yapılmış ve bu çocukların korunmaları kurum bakımı çerçevesinde düzenlenmiştir (Koşan,1989, s.41). Kanunla çocukları koruma görevi Milli Eğitim Bakanlığı ile Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı arasında paylaştırılmıştır.

Türkiye’de korunmaya muhtaç çocuklar alanında çıkartılan ikinci özel kanun 15 Mayıs 1957 tarih ve 6972 sayılı “Korunmaya Muhtaç Çocuklar Hakkında Kanun”dur. Bu kanunun çıkarılmasıyla yürürlükten kaldırılan 5387 sayılı kanunda yer alan ilkeler ve tanımlar aynen benimsenmiş ve yeni hükümler getirilmiştir. Otuz dört esas ve iki geçici maddeden oluşan yeni kanunla görevler Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı arasında dağıtılmıştır. Buna göre 0-6 yaş arasında bulunan çocukların bakımı ve korunması Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı’na 7-18 yaş çocuklarının bakım ve yetiştirilmesi de Milli Eğitim Bakanlığı’na verilmiştir. Adalet Bakanlığı’na düşen görevler ise 22. maddenin 2. fıkrasında belirlenmiştir. Bunun yanında kanunun 2., 8. ve 19. maddelerinde yer alan hükümlerle yerel yönetimlere de özel görevler verilmiş; 1580 sayılı “Belediyeler kanunu”nun 133 - 148. maddeler, doğrultusunda kurulması gereken “İl Çocuk Koruma Birlikleri” aracılığı ile yetiştirme yurtlarının mali ve idari yönden desteklenmesi sağlanmıştır. (Çağlar, 1982, ss.1-21).

1959 yılında 7355 sayılı Sosyal Hizmetler Enstitüsünün kurulmasına dair kanun ve 1963’de 225 sayılı Sosyal Hizmetler Müdürlüğü’nün kurulmasına dair kanunla

korunmaya muhtaç çocuklar alanındaki hizmetler yeni bir yaklaşımla ele alınmaya başlanmış ve bazı gelişmeler sağlanmıştır. Buna göre kuruluşlarda sosyal hizmet uzmanı, psikolog, çocuk gelişimi, uzman gibi nitelikli meslek elemanları görev almaya başlamıştır.

1983 yılında Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'nun kurulmasına dair çıkarılan 2828 sayılı kanun ile uzun yıllar idari güçlüklerle neden olan, koruma birlikleri, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın ortak sorumluluğuna verilen görevlerin tek elde toplanması sağlanmış, Çocuk Esirgeme Kurumu tamamen devletin yönetim ve denetimi altına geçmiştir. 6972 sayılı Korunmaya Muhtaç Çocuklar Kanunu'ndaki yetkilerde bu kuruma devredilmiştir (Kut, 1990).

Türkiye'de halen yürürlükte olan Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu'nda (Resmi Gazete 18059, 27 Mayıs 1983) içerik olarak amaç, kapsam, tanımlar ve genel esaslar, kuruluş ve görevleri, mali hükümler ile tesbit, inceleme ve korunma gibi konular ayrıntılı olarak yer almıştır.

Korunmaya Muhtaç Çocuklarla ilgili olarak Anayasalar'da da çeşitli hükümler bulunmaktadır.

1961 T.C. Anayasasının 50. maddesinde "Devlet, maddi imkanlardan yoksun başarılı öğrencilerin en yüksek öğrenim derecelerine kadar çıkmalarını sağlama amacıyla burslar ve başka yollarla gerekli yardımlar yapar" denilmiştir.

1982 T.C. Anayasası'nın 61. maddesinin 4. fıkrasına göre "Devlet, korunmaya muhtaç çocukların topluma kazandırılması için her türlü tedbiri alır. Bu amaçla gerekli teşkilat ve tesisleri kurar veya kurdurur" hükmü yer almıştır.

Anayasa'nın bu hükmü doğrultusunda Türkiye; 20 Kasım 1989 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda onaylanarak 2 Eylül 1990 tarihinde yürürlüğe giren ve halen 186 devletin taraf olduğu "Çocuk Haklarına Dair Sözleşme"yi 14 Eylül

1990 tarihinde bazı maddelerine çekince koyarak imzalamış ve kabul etmiştir. 27 Ocak 1995 tarih ve 22184 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak 4058 sayılı kanun ile İç Hukuk kuralına dönüşen sözleşmenin Türkiye’de uygulanmasıyla sorumlu “Koordinatör Kuruluş” olarak da Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu görevlendirilmiştir. Bu sözleşmenin 20. maddesinde korunmaya muhtaç çocuklarla ilgili olarak “Geçici ve sürekli olarak aile çevresinden yoksun kalan veya kendi yararına olarak bu ortamda bırakılması kabul edilmeyen her çocuk, Devletten özel koruma ve yardım görme hakkına sahip olacaktır. Taraf devletler bu durumdaki bir çocuk için kendi ulusal kanunlarına göre, uygun olan bakımı sağlayacaklardır. Bu tür bakım, başka benzerleri yanında, bakıcı aile yanına verme, İslam Hukuku’nda kefalet, evlat edinme ya da gerekiyorsa çocuk bakımı amacı güden kuruluşlara yerleştirmeyi de içerir. Çözümler düşünülürken, çocuğun yetiştirilmesinde sürekliliğin korunmasına ve çocuğun etnik, dinsel, kültürel ve dil kimliğine gereken saygı gösterilecektir” hükmü getirilmiştir (SHÇEK, 1996, s.6).

Yukarıda açıklanan kanunlar dışında Türkiye’de çocuk koruması ile ilgili hükümler içeren çok sayıda kanun bulunmaktadır. Bunlardan bazıları tarih sırasına göre aşağıda sıralanmıştır (Özsoy, 1982, s.383).

3.3.1340 (1924) tarih ve 430 sayılı Tevhid-i Tedrisat Kanunu

7.4.1340 (1924) tarih ve 68 sayılı Köy Kanunu.

17.2.1926 tarih ve 743 sayılı Türk Medeni Kanunu.

1.3.1926 tarih ve 765 sayılı Türk Ceza Kanunu.

21.6.1927 tarih ve 1117 sayılı Küçükleri Muzur Neşriyattan Koruma Kanunu.

4.6.1929 tarih ve 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu.

14.4.1930 tarih ve 1580 sayılı Belediye Kanunu.

24.4.1930 tarih ve 1593 sayılı Umumu Hıfsızsihha Kanunu.

4.7.1934 tarih ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Seyahiyeti Kanunu.

8.6.1936 tarih ve 3008 sayılı İş Kanunu.

5.1.1961 tarih ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu.

28.07.1967 tarih ve 931 sayılı İş kanunu.

14.6.1973 tarih ve 1739 sayılı Temel Eğitim Kanunu.

1.1.3. Korunmaya Muhtaç Çocuklara Yönelik Hizmetler

Türkiye’de korunmaya muhtaç çocuklara verilen hizmet türlerini:

- Koruyucu aile hizmetleri,
- Evlat edinme,
- Kurum bakımı biçiminde gruplamak olanaklıdır (Kut, 1998, ss. 135-147).

1.1.3.1. Koruyucu aile hizmetleri: Koruyucu aile, çocuğun ailesinin yerine geçerek ebeveynlik rolünün hemen hemen bütün yönleriyle üstlenilmesini içeren bir hizmet türüdür (Kut,1990, ss. 135-147). Diğer bir tanımda “Ailesi yanında türlü sebeplerle bakılamayan, evlat edinilmesi mümkün olmayan çocukların, uygun aileler yanında yetkili bir kurumun gözetim ve denetiminde kısa ve uzun süre bakılmalarına koruyucu aile hizmeti adı verilmektedir” (Koşar, 1989, s.69).

Çocuğun koruyucu aileye yerleştirilmesinin koşulları ve usulü özel kanuni hükümlerle düzenlenmiştir. Bu hükümler esas olarak Medeni Kanun, Çocuk Mahkemeleri Kanunu ve Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu’nda yer almaktadır. Bu kanunlarda çocuğun koruyucu aile yanına yerleştirilmesinin ön koşulu olan koruma kararının alınması veya istisna olarak çocuğun acilen yerleştirilmesi durumunda “acil Valilik onayı” yani idari bir kararla SHÇEK’in gözetimi altına konması gereklidir (Sayita, 1996, s.42).

Türkiye’de koruyucu aile uygulaması ilk defa Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından 1961 yılında pilot proje olarak Ankara’da uygulanmaya başlanmıştır.

17 Kasım 1983 tarihli ve 18224 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Koruyucu Aile Yönetmeliği”nde tanım şu şekilde verilmektedir:

Koruyucu aile, mahkemece hakkında koruma kararı alınan korunmaya muhtaç çocuğu, aile ortamında yaşamını sağlayan öz anne, baba yerini tutabilecek geçici veya sürekli, ücretli veya gönüllü bakımını yönetmelik usul ve esaslarına göre gerçekleştiren ailedir.

Adı geçen yönetmelikte koruyucu aileye her yıl bütçe kanunları ile tesbit edilen bir miktar para ödenmesi sözkonusu olduğu gibi bu görevin gönüllü yapılması da mümkündür. Koruyucu ailede amaç; çocuğun ihtiyacı olduğu daha özel ilişki kurulabilen bir aile ortamında bakılmasıdır. Koruyucu aile hizmetinde çocuğun öz ailesi ile ilişkisinin kesilmemesi esastır (Koşar, 1987, ss. 69-74).

Batı ülkelerinde yaygın olarak uygulanan koruyucu aile uygulaması Türkiye’de henüz yeterince yaygınlaşmamıştır. Örneğin Almanya’da 1989 yılı rakamlarına göre 86.541 korunmaya muhtaç çocuğun 43.947’si kurumda, 42.594’ü koruyucu aile yanında bakılmakta iken, Türkiye’de 1993 yılı istatistiklerine göre 18.862 çocuktan ancak 404’ü koruyucu aile yanında bakılabilmektedir (Çelen ve diğerleri, 1995, ss. 69-85).

1.1.3.2. Evlat Edinme: Türk Medeni Kanun hükümlerine göre çocuksuz aile veya kişilerin bir çocuğu nüfuslarına geçirerek onun tüm yükümlülüğünü mahkeme kararı ile üstlenmeleri şeklinde olmaktadır (Kut, 1990, ss. 135-147). Çocuğun ailesi olmadığı veya hiçbir şekilde ailesi ile birlikte olamayacağı durumlarda evlat edinme çocuk için en uygun koruma ve hizmet şeklidir. Kanun hükümlerinde yapılan en son değişiklikle evlat edinmek için en az otuz beş yaşında olma, çocuksuz olma ve çocukla aradaki yaş farkının on sekiz olması belli başlı koşullardandır. Yine yapılan son değişiklikle karı-koca tarafından birlikte evlat edinildiğinde çocuğun nüfus cüzdanında ana, baba adı olarak evlat edinen karı-kocanın adlarının yazılması, ancak resmi kayıtların nüfus kütüklerine düşülmesi hükme bağlanmıştır (Koşar, 1987, ss. 69-74).

Evlat edinme bir çok ülkede korunmaya muhtaç çocuklara sıcak bir aile yaşamı sağlamak için yaygın koruma tedbiri olarak uygulanmaktadır (Enç, Çağlar ve Özsoy, 1987, s.331). Özellikle yeni doğmuş ve bebeklik çağındaki çocuklar için daha uygun olan bu yöntem çocuğun ihtiyacı olan sevgi dolu bakım ve eğitimi karşılama yönünde diğer yöntemlerden daha fazla şansa sahiptir. Bunun için eşler arasındaki ilişkilerin iyi, eşlerin hayat standartlarının gerekli bakımı yürütebilecek seviyede olması ve eşlerle çocuk arasında sevgi bağının kurulmuş olması gerekir (Oktay, 1989, ss. 101-115).

Şu anda Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından yürütülmekte olan evlat edinme hizmeti Medeni Kanun'un 253-258. maddeleri doğrultusunda, 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu çerçevesinde, son olarak 9.03.1994 tarihinde yürürlüğe giren Evlat Edindirme Yönergesi'ne göre yürütülmektedir. 1983 yılına kadar ve 1983 yılı ile 1994 Nisan ayı sonu itibarı ile 1541 kız, 1599 erkek olmak üzere toplam 3440 çocuk evlat edinme hizmetinden yararlanabilmiştir (Tuncal ve diğerleri, 1995, ss. 89-101).

1.1.3.3. Kurum Bakımı: Korunmaya Muhtaç Çocuklar alanında yaygın bir hizmet türü olan kurum bakımı, korunmaya muhtaç çocukların topluca korunup, bakıldıkları yerlerdir. Bu yerler Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu'na göre bu bakım yerleri "çocuk yuvaları" ve "yetiştirme yurtları" olarak adlandırılmıştır.

Hizmet politikası, eğitim amaçları ve yetiştirme yaklaşımı bakımından birbiri ile arasında sıkı bir birlik bulunan çocuk yuvası ve yetiştirme yurdu kurum bakımının koruma altında bulunan çocuklara sağladığı düzenlemeler; kimsesiz, güvencesiz ve her türlü tehlikeye açık bir ortamdan koruma ve bakım ortamına geçiş süreci, kurum bakımından çocukluk ve gençlik çağında, her yönden gelişme eğitim ve yetiştirme süreci ile kurum bakımı sonucunda birey olarak topluma katılma ve bütünleşme süreci olmak üzere üç aşamada gerçekleşmektedir (Cılga, 1994, s.54).

Çocuk Yuvaları, "0-12 yaş arası korunmaya muhtaç çocuklarla, gerektiğinde 12 yaşını dolduran kız çocuklarının, bedensel, eğitsel, psiko-sosyal gelişimlerini, sağlıklı bir kişilik ve iyi alışkanlıklar kazanmalarını sağlamakla görevli ve yükümlü yatılı sosyal hizmet kuruluşlarıdır" (SHÇEK Kanunu, 1983).

Kurum bakımı içerisinde yer alan çocuk yuvaları genel amaçları doğrultusunda korunmaya muhtaç çocuklar için bedensel, eğitsel, psiko-sosyal gelişim, sağlıklı bir kişilik ve iyi alışkanlıklar kazandırmakla sorumludur. Yuva ortamında bedensel ve psiko-sosyal gelişimini tamamlayan çocuklar yetiştirme yurdunda, yuvadaki gelişme sürecini tamamlayarak ve daha farklı aktivitelerin bulunduğu ortama adım atarlar.

Yetiştirme Yurdu ise "13-18 yaş ve üzerindeki korunmaya muhtaç çocukları korumak, bakmak, bir iş ve meslek sahibi edilmeleri ve topluma yararlı kişiler olarak yetiştirilmelerini sağlamakla görevli ve yükümlü olan yatılı sosyal hizmet kuruluşlarıdır (SHÇEK kanunu, 1983).

Yetiştirme yurdunda işlevsel olan yetiştirme anlayışı, gençlerin kişilik eğilimlerinin gelişmesinde, değerlerinin oluşumunda ve geleceğe ilişkin beklenti ve umutlarının belirginleşmesinde etkili olur. Bu anlayış eğitim yoluyla meslek edinme veya iş eğitimi yoluyla bir meslek sahibi edinme modeline göre iki farklı düzende devam eder (Cılga, 1994, s.55).

Mart 1994 istatistiklerine göre bu kurumlardan 68 çocuk yuvasında 7422 ve Yetiştirme Yurdunda 10932 korunmaya muhtaç çocuk bakılmaktadır (Erkan,1995, s.7).

Yukarıdaki açıklamalarda da görüleceği gibi Türkiye’de korunmaya muhtaç çocuklar alanında üç tür hizmet modelinin uygulandığı anlaşılmaktadır. Bunlardan koruyucu aile ve evlat edinme hizmetleri sınırlı düzeyde kalırken, kurum bakımının en yaygın hizmet modeli olarak uygulama alanı bulduğu görülmektedir. Oysa kurum bakımının çocuğun gelişimi üzerinde olumsuz etkilerinin bulunduğu ve dünyanın ileri ülkeleri tarafından terkedilen bir model olduğu bilinmektedir. Çocukların grup halinde yaşadığı, davranışlarına yönelik pek çok kural ve sınırlamaların bulunduğu ve tek tip bir yaşamın geçerli olduğu kurum bakımı uygulamalarında bazı sorunların yaşanması kaçınılmazdır (Koşan,1995, s. 8). Dolayısıyla Türkiye’de yaygın bir hizmet türü olarak uygulanan kurum bakımı olgusuna gereken önem verilerek yürütülen hizmetlerin nitelikli hale getirilmesi ve korunmaya muhtaç çocuklara yönelik eğitim olanaklarının artırılmasıyla ortaya çıkan sorunların giderilmesi yönünde tedbirler alınmalıdır.

1.1.4. Korunmaya Muhtaç Çocukları Hayata Hazırlayan Bir Kurum

Olarak Yetiştirme Yurtlarının Bugünkü Durumu

13-18 yaş ve üzerindeki korunmaya muhtaç çocukları, korumak, bakmak, bir iş veya meslek sahibi ederek topluma yararlı bireyler olarak yetiştirmeyi amaçlayan yetiştirme yurtları, 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu’nda belirlenen esaslar çerçevesinde oluşturulmuş olan yatılı kurumlardır.

13 Kasım 1995 tarih ve 22462 sayılı yetiştirme yurtları yönetmeliğinde hizmetlerin yürütülmesi bu temel dayanak içerisinde ele alınmış, hizmetin türü, niteliği ve işleyişine ilişkin esaslar ile kuruluş ve personelin görev, yetki ve sorumlulukları belirlenmiştir. “İş Grubu Çocuk” ve “Öğrenim ve Eğitim Gören Çocuk” tanımları ile çocukların iş ve meslek edinmeleri konusunda iki ayrı model getirilmiştir (SHÇEK Yönetmeliği, 1995).

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Merkez Örgütü, 1983 tarihli 2828 ve 3703 sayılı kanunlar gereğince ve 3046, 3056 sayılı kanunlar çerçevesinde Başbakanlık bağlı kuruluş statüsünde Genel Müdürlük düzeyinde örgütlenmiştir (Çengelci, 1995, ss. 3-8).

13 Ağustos 1984 tarih ve 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile “Yetiştirme Yurtları Daire Başkanlığı” kurulmuştur. Bakanlık makamının 14 Kasım 1987 tarih ve 3121 sayılı onayı ile görevleri belirlenerek Genel Müdürlük Merkez Teşkilatı içinde ana hizmet birimlerinden birisi olarak yerini almıştır (Tuzcuoğlu, 1989, s.23).

Yetiştirme Yurtları Dairesi, 13-18 yaş arası korunmaya muhtaç çocukların tesbiti, koruma altına alınması, koruma altına alınan bu çocuk ve gençleri 2828 sayılı kanunun 4/k maddesi gereğince Türk örf, adet, inanç ve milli ahlakına sahip, kendine güvenen, insan sevgi ve saygısıyla dolu, Atatürkçü düşünce ve Atatürk ilke ve inkılâplarına bağlı olarak yetiştirilmeleri, bir iş veya meslek sahibi yapılmaları, koruma kararı kalktıktan sonra da izlenmeleri ve imkanlar ölçüsünde desteklenmeleri ile ilgili her türlü faaliyeti düzenlemek ve denetlemekle yükümlüdür (SHÇEK Yönetmeliği, 1995).

Yetiştirme Yurtları Dairesinin üç şube müdürlüğünden biri Okullu Çocuklar Yetiştirme Şubesi'dir. Bu şubenin görevlerinden biri çocukların okullara kaydının yaptırılması, devam ve başarı durumlarının izlenmesi, gerekli rehberliğin yapılması ve okullarla işbirliğinde bulunulmasıyla ilgili tedbirleri tesbit etmek, uygulamayı takip ve koordine etmek ve denetlemektir (Tuzcuoğlu, 1989, s.25).

Kuruluşlarda “Koordinasyon ve Değerlendirme Kurulu”, “Sosyal Servis” ve ilgili kanunlar gereği mali işlerin gerekli kıldığı komisyon ve kurullar bulunur. Her kuruluşun kapasite gereksinimine göre Genel Müdürlükçe hazırlanacak standart kadrolarda belirtilen sayı ve niteliklere uygun olarak, müdür, müdür yardımcısı, sosyal hizmet uzmanı, psikolog, öğretmen, doktor, diyetisyen, hemşire, teknisyen, genel idare ve yardımcı hizmetler sınıfından olmak üzere çeşitli personel istihdam edilir (SHÇEK Yönetmeliği, 1995).

Bunlardan, **Koordinasyon ve Değerlendirme Kurulu**; kuruluşta görevli nitelikli elemanların (müdür, müdür yardımcısı, öğretmen, psikolog, sosyal hizmet uzmanı, diyetisyen, doktor ve hemşire) katılımıyla, kurumun amaçları doğrultusunda kuruluşun yıllık çalışma programının hazırlanarak ve uygulama sonuçlarının altı ayda bir değerlendirilmesi, aylık toplantılarla bu dönem içerisindeki koruma, bakım ve eğitim etkinlikleriyle okul, yurt ve iş yaşamındaki gereksinimlerin saptanması ve sorunların çözüme kavuşturulması, çocukların yetenek ve istekleri doğrultusunda okula veya işe yönlendirilmesi, kuruluş bünyesinde verilen hizmetlerin geliştirilmesi amacıyla personelin hizmet içi eğitimi ile kamu ve gönüllü kuruluşlarla işbirliğinin sağlanması gibi işlevleri ekip çalışması anlayışı içerisinde yerine getirmekle görevli bir hizmet birimidir (SHÇEK Yönetmeliği, 1995).

Kuruluş müdürü yönetiminde, psikolog ve sosyal hizmet uzmanı gibi meslek elemanlarından oluşan birim olan **Sosyal Servis**; korunmaya muhtaç çocuğun kuruluşa kabulü ve uyumunun sağlanması, çocuğun yakınları ve ailesi hakkında gerekli incelemenin yapılarak varsa ailesi yakınları ile iletişiminin sağlanması, kuruluş ve çevre koşullarına uygun olarak çocuğun psiko-sosyal gelişimine katkı sağlayıcı programların hazırlanması ile okul veya iş yerindeki eğitim ve öğretim işleriyle ilgili hizmetlere ilişkin kayıtların düzenlenmesi, okul-kuruluş ve iş yeri kuruluş işbirliğinin sağlanması, kuruluşta verimliliği artırıcı çalışmaların yapılmasına katkı sağlamak amacıyla çeşitli konularda hizmet içi eğitim ve seminer programlarının hazırlanması, toplumsal

sorumluluk çerçevesinde kuruluştta verilen hizmetlere yönelik gönüllü katılım ve katkı sağlamaya yönelik etkinliklere ilişkin programların hazırlanması ve geliştirilmesi ve çocukların fiziksel, sosyal ve psikolojik gelişimlerinin sağlanması amacıyla sosyal, sportif ve kültürel etkinliklerin düzenlenmesi gibi önemli işlevleri yerine getiren kurum içi hizmet birimidir (SHÇEK Yönetmeliği, 1995).

Bunların yanında kuruluştarda görev yapan doktor, hemşire ve diyetisyen gibi meslek elemanları ise, kuruluştta kalan çocuklara yönelik sağlık ve beslenme ve ilgili tüm hizmetlerin yürütülmesi ve geliştirilmesi gibi işlevleri sosyal servis elemanları ve grup sorumluları ile işbirliği ve ekip çalışması içerisinde gerçekleştirmekle sorumludurlar (SHÇEK Yönetmeliği, 1995).

Yurt yaşamında barınma ve beslenme olanaklarının niteliği, yurttta var olan bina araç-gereç durumu, bunların kullanım şekli, sağlanan kaynaklar ve koşulların planlanmasıyla ilgilidir. Barınma ve beslenme ortamının korunan çocukların fiziksel, sosyal ve kültürel yönden gelişmesine uygun bir yapıda düzenlenmesi gereklidir (Cılga, 1995, s. 65). Oysa SHÇEK 1994 yılı mayıs ayı verilerine göre Türkiye genelinde her kuruluştta ortalama 121 çocuk düşmektedir. Bazı kuruluştarda bu sayı 300'ün üstüne çıkabilmektedir. Çocuklar kalabalık yatakhanelerde kalmakta, eğlenme, dinlenme ve oturma amaçlı fiziki ortamlar yetersiz kalmaktadır. Kuruluştlar daha çok bir yatılı okul niteliğinde olup bir ev ve aile ortamından uzak görünmektedir (Erkan, 1995, s. 8).

Yurttta çocukların yaşam koşullarını geliştirici ve destekleyici nitelikte olan diğer olanaklar ilgili yönetmelikte, izin, ziyaretçi, kurs, kamp, bağış, harçlık, giyim yardımı, ulaşım giderleri, tedavi, ilaç ve sağlık giderleri ve eğitim-öğretim giderleri şeklinde açıklanmıştır.

Yurt yaşamında izin ve ziyaretçi konularında yapılan düzenlemeler çocuğun anne, baba veya yakınları ile ilişkileri açısından önem taşımaktadır. Yurt kapsamındaki çocuğa anne, baba veya izinli verilebileceği diğer yakınları belirlenerek yapılacak sosyal

inceleme raporu sonucunda yılda en fazla 70 gün izin verilmesiyle çocuğun korunmasına yönelik bir tutum izlenmekte ve koruma altında olan çocuğun kurum dışındaki insanlarla kurum ortamındaki ilişkileri sınırlı tutulmaktadır. Çocukların aileleri ve arkadaşları, misafirler için düzenlenen ayrı bölümlerde kabul edilir ve çocuğun izni olmaksızın yaşadıkları bölümlere misafir kabul edilmez (SHÇEK Yönetmeliği, 1995).

Yurt düzeni içerisinde kurs, kamp, harçlık olanakları; çocukların sosyal, kültürel ve ekonomik yönlerden gelişimlerini destekleyici hizmetlerdir. Çocukların doğaya, denize ve güneşe açılmaları, sanatsal ve sportif faaliyetlere yönlendirilmeleri çocuğun toplumsallaşması açısından önemlidir.

Giyim yardımı, ulaştırma giderleri, sağlık yardımı ve eğitim-öğretim giderlerinin karşılanması gibi olanakların sağlanması, kurumda yetişmekte olan çocuğun temel ihtiyaçlarının giderilmesi yönünden önemlidir. Giyim yardımı çocuğun yaşadığı toplumsal çevrede eziklik yaratmayacak nitelikte ve bireysel gelişiminde kendine özgü giyim anlayışını destekleyen yönde olmalıdır. Bu açıdan, yaş, cinsiyet, eğitim, psiko-sosyal özellikler çevre ve mevsim ölçütlerine uygun giyim anlayışı üzerinde durulmasında yarar vardır. Sağlık giderlerinin karşılanması çocuk açısından önemli bir sosyal güvencedir. Eğitim ve öğretim giderlerinin karşılanması okula dayalı yetiştirme programını destekleyici özelliktedir (Cılga, 1994, s. 67).

Bütün bu açıklamalardan da anlaşıldığı gibi yetiştirme yurtlarında verilen koruma, bakım ve eğitim hizmetleri ile yetiştirme anlayışının konuyla ilgili yasal düzenlemeler çerçevesinde somutlaştığı görülmektedir. Yetişmeleri tehlikede olan gençleri eğitim yoluyla bir iş veya meslek sahibi edene kadar koruma altına alan yetiştirme yurtları, yetiştirme ortamı ile aile yapısına benzer koşulları oluşturmayı ve bu doğrultuda hizmet vermeyi amaçlamaktadır. Buna karşılık yurdun yapısı, aile ortamından farklı koşulları ve ilişkileri içermektedir.

Yurt yapısı içindeki koşulların, aile ortamına göre farklılığı giyim, beslenme, yatma, okuma, dinlenme temizlik gibi temel fiziksel ihtiyaçların giderilmesinde görülmektedir. Yurtta, kurumlaşmış yapısı içerisinde çocukların eğitimi konusunda aileden farklı olarak örgütsel hizmetler ve ilişkiler söz konusudur. Ana-baba-çocuk ilişkileri aile ortamında yurt koşullarındaki görevli personel-çocuk ilişkilerinden farklı özellikler göstermektedir.

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'nun 1993 verilerine göre Türkiye'de 13-18 yaş grubu korunmaya muhtaç çocuklara hizmet veren 91 yetiştirme yurdu bulunmaktadır. Bu yurtların 64'ü erkek, 26'sı kız ve 1'i ise karma yetiştirme yurdudur. Bu yurtlarda toplam 11.181 çocuğa hizmet verilmektedir. Yetiştirme yurdunda kalan gençlerin 284'ü kız, 8700'i ise erkektir. Yetiştirme yurdunda kalan çocukların 8821'i öğrenime devam etmekte olup, mesleki eğitime devam edenlerin sayısı 1046'dır.

Korunmaya muhtaç çocukların tesbiti, incelenmesi ve koruma altına alınması koruma kararının süresi ve kaldırılması 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu'nun 21, 22, ve 24. maddelerine göre yapılmaktadır.

“Kurum korunmaya, bakıma, yardıma muhtaç aile, çocuk, sakat ve yaşlılar ile sosyal hizmetlere muhtaç diğer kişileri tesbit ve incelemekle görevlidir.”

“Bu kişilerin kuruma duyurulmasında ve incelemeye ilişkin olarak kurum ile işbirliğinde bulunulmasında mahalli mülki amirler, sağlık kuruluşları ve köy muhtarları ile genel kolluk kuvvetleri ve belediye zabıta memurları yükümlüdürler.”

Koruma kararı, “korunmaya muhtaç çocukların reşit oluncaya kadar bu Kanun hükümlerine göre kurumca kurulan sosyal hizmet kuruluşlarında bakılıp yetiştirilmeleri ve bir meslek sahibi edilmeleri hususundaki gerekli tedbir kararı yetkili ve görevli mahkemece alınır. Bu karar için gerekli belgeler kurumca düzenlenir ve ilgili mahkemeye gönderilir.”

Haklarında derhal koruma tedbiri alınmasında zorunluluk görülen çocuklar mahkeme kararı alınuncaya kadar, bu kanuna göre kurulmuş kuruluşlarda veya aile yanında mahalli mülki amirin onayı alınmak suretiyle bakım altına alınır” (SHÇEK Kanunu, 1983).

İlgili mahkeme tarafından alınan koruma kararı genel olarak çocuk reşit oluncaya kadar devam eder. Ancak bu karar, koruma kararına neden olan şartların ortadan kalkmasıyla kurum yetkililerinin önerisi ile mahkemece reşit olmadan önce kaldırılacağı gibi reşit olduktan sonra da çocuğun rızası alınmak şartıyla devamı hususunda karar

verilebilir. Çocuk reşit olduktan sonra koruma kararının devamı bazı koşullara bağlıdır.

Bu koşullar;

Ortaöğretime devam edenlerin 20 yaşına kadar, yükseköğrenime devam edenlerin koruma kararları 25 yaşına kadar devam edebilir. Öğrenime devam etmeyen 18 yaşını doldurmuş çocukların bir iş veya meslek sahibi olup kendi kendilerine yeterli olabilmeleri için 20 yaşına kadar koruma kararı uzatılabilir.

Bedensel, zihinsel ve ruhsal sakatlıkları nedeniyle sürekli bakıma muhtaç bulunan ve çalışmaktan aciz olan çocukların koruma kararı uzatılabilir.

Koruma kararı kalkan çocukların kurumla olan ilişkilerinin devamı sağlanır. Bu çocuklara gerektiğinde imkanlar ölçüsünde kurumca yardım ve destek sağlanır (SHÇEK Yönetmeliği, 1995).

1.1.4.1. Tarihi Gelişimi

Korunmaya muhtaç çocukların bakım ve korunmasının bütün tarih boyunca evrensel bir mesele olarak tüm insanlık tarafından paylaşıldığı ve konuya gereken önemin verildiği yapılan çalışmalardan anlaşılmaktadır. Eski Yunanistan'da Eflatun devrinde askerlerin arkada bıraktığı yetimler ve hastalar için yardımlar sağlandığı, Roma'da, İmparatorluk devrinde Pueri Alimantari yoksul vatandaşların çocuklarının bakımı için yarı resmi bir teşkilat bulunduğu görülmektedir.

Dinler tarihi açısından, İslam Dini, Musevilik ve Hristiyanlık'ta mevcut esaslardan daha da ileri gidilerek, yoksullara yardımı ve yetim çocukların korunması emredilmiştir. Kur'an'da bu emirleri tekrar tekrar belirten ayetler vardır. Bu ayetlerde yetimlere, düşkünlere, yolculara ve yoksullara mal vermenin ve yardımın faziletlerinden bahsedilerek yetim malı yemenin büyük bir günah ve suç olduğu konusu, çok ağır ifadelerle izah edilmektedir.

Orta Çağ'da bütün Batı Avrupa'da korunmaya muhtaç çocuklar için hastaneler tesis edildiği, manastırlarda çocuklara bakım sağlandığı, yetimhaneler ve bulunmuş çocuklar için yurtlar meydana getirildiği görülmektedir.

Rönesans'la gelişen fikri uyanışla birlikte bilimsel bilginin çocuk konusunun incelenmesine uygulanması ilk defa Connenius'un eğitimle ilgili eserinde yer almıştır. Bilimin ve hümanist fikirlerin yayılmasıyla birlikte XVIII. yüzyılın ikinci yarısında

yaşanan sosyal değişiklikler ve bu değişikliklerle birlikte insan hakları ve çocuk haklarına olan inancın artması ve bu hakların tanınması gündeme gelmiştir. J.J. Rousseau, Emile adlı eserinde bir çeşit çocuk hakları kanunu anlayışını dile getirmiştir.

Fransa'da ihtilalden sonra 1793'de çıkartılan bir kanunla ihtilalin hümanist felsefesinden hareketle, terkedilmiş çocukların eğitimi ve korunmasının devletin üzerine alınması kararlaştırılmıştır (Fer, 1970, s.15).

Çocuğun korunmasıyla ilgili olarak, Batıda ilk girişimlerden birisi de İngiltere'de Kraliçe I. Elizabeth zamanında 1601 yılında çıkarılan "yoksullar kanunu" olarak bilinen kanundur. Korunmaya muhtaç çocukların ticaret ile uğraşan ailelerin yanında çalışmak üzere verilmesi öngörülmüştür. İngiltere'de başlayan bu hizmet, Koloni devrinde Amerika'da korunmaya muhtaç çocukları bir koruma yolu olarak çıraklık biçiminde 19. yüzyıla kadar devam etmiştir. Çocukların korunmasıyla ilgili kurum bakımı hizmetlerinde başka bir gelişme, 1864'de yalnız çocuklar için yardım evinin açılmasıdır (Kut, 1990, ss. 135-147).

Avrupa ve Amerika'da olduğu gibi Türkler'de de korunmaya muhtaç çocukların korunması ve eğitimine büyük bir önem verildiği ve bu konuda tarihi gelişim süreci içerisinde önemli tedbirlerin alındığı görülmektedir.

Türkler'de korunmaya muhtaç çocukların korunması ve eğitimi konusunda alınan tedbirler ve yapılan çalışmaların geçmişi milattan önce 8. asra kadar dayanmaktadır. Elde edilen tarihi belgelere göre M.Ö. Uygurlar'da ve Etiler'de çocukların korunması ve sosyal yardım amacıyla vakıflar kurulduğu görülmektedir.

M.Ö. 8. yüzyılda Mezopotamya'da yaşayan Sümerlere ait Nippur kazılarında korunmaya muhtaç çocukların himayesi ile uğraşıldığını gösterir yazıtlara rastlanmaktadır. Moğolistan'da yaşayan Hun Devleti'nde de korunmaya muhtaç çocuklar hakkında bazı tedbirlerin alındığı görülmektedir.

Türkler'in Anadolu'ya yerleşmesinden sonra fakirler, göçmenler ve çocuklar için misafirhaneler, yetimhaneler ve aşevleri gibi kuruluşların organize bir şekilde hizmet verdiği görülmektedir (Enç, Çağlar ve Özsoy, 1987, s.306).

Selçuklular ve Osmanlılar döneminde kurulan vakıflar, sosyal yaşamda önemli işlevleri olan kurumlar olarak hizmet vermişlerdir. Bunlar arasında en eskilerinden Gazan Mahmut Han zamanında (1271-1304) Tebriz yakınında kurulan büyük vakıflar arasında bir de korunmaya muhtaç çocuklar için yüz kişilik bir kurum bulunmaktadır. Osmanlı döneminde Orhan Gazi'den başlayarak bütün padişahlar vakıf geleneğini sürdürmüşlerdir. Ayrıca "Avarız Vakfı" denilen kurumlar aracılığıyla doğal afetlerde yoksul, kimsesiz, dul ve yetimlere yardım edilmiştir (Kut, 1990, ss. 135-147).

Özellikle Osmanlı Döneminde, İmparatorluğun her yöresinde kurulan Vakıflar, yoksul, dul ve yetimlerin gereksinimlerini karşılamada etkin olmuşlardır (Kut, 1983, ss. 1-13). Bunların en önemlilerinden biri Fatih Vakfiyeleri'dir. Fatih Sultan Mehmet tarafından kurulan bu vakfiyelerde çocuk koruması ile ilgili özel hükümler yer almıştır. Bu kurumlarda kız ve erkek ayırt edilmeksizin her yetim çocuğa 15 akçe dağıtılarak payitaht kadısı defterine kaydedilmiştir. Vakfiyelerin gelirleri ile çocuklara yemek dağıtılıp, kitaplıklar ve okullar açılarak kimsesiz çocukların eğitimleri sağlanmıştır (Çağlar, 1973, ss. 59-111).

Türk ulusunun geliştirdiği vakıflar İslami bir kurum olmakla beraber, sosyal yardım fikri bakımından son derece önemli ve ilginç özelliklere sahiptir. Eğitimin bir devlet görevi olmadığı dönemlerde, bu vakıflar geniş bir eğitim olanağı sağlamışlardır (Kut, 1983, ss. 1-13).

Osmanlı döneminde 19. yüzyılda kurumsallaşmaya başlayan yardım kuruluşları arasında yer alan ilk teşebbüs, Mithat Paşa'nın girişimiyle 1860 yılında açılan "İslahaneler"dir. Daha sonra öksüz ve yetimleri okutmak amacıyla 1873 yılında "Darüşşafaka" açılmıştır. Diğer bir kurumsal atılım ise, "Darülaceze"nin açılmasıdır. 1896'da İstanbul'da açılan Darülaceze, kısmen de olsa korunmaya muhtaç çocukları ve

kimseleri aldığı için önemli bir girişim olarak yerini almıştır. 1912 yılında patlayan Balkan Harbi ve 1914’de başlayan Birinci Dünya Savaşı’nda ölenlerin sayısının çoğalması sonucu, geride kalan yoksul ve yetim çocukların bakımı ve korunması amacıyla 1915 yılında “Darülmeytamlar” açılmıştır (Çağlar, 1973, ss. 58-111).

Darülmeytam kısaca yetimhane, yetimler evi ya da öksüzler yurdu anlamına gelmektedir. Darülmeytamların kuruluşunda Kastamonu Milletvekili Mahir Efendi’nin (1868-1916) büyük rolü olmuştur. İsmail Mahir Efendi Trablus ve Balkan Savaşlarında sayıları artan şehit çocuklarını korumak amacı ile mücadele etmiş ve bunun sonucunda Osmanlı Meclis-i Mebusanı, Marif Nezareti’ne (Eğitim Bakanlığı) bağlı olarak Darülmeytanların kurulmasını kabul etmiştir. İlk Darülmeytan Sait Halim Paşa tarafından kuruma armağan edilen Bebek Yalısı’nda hizmete girmiştir. Daha sonraki yıllarda Darülmeytanların sayısı 62’ye yükselmiştir (Erkan ve Erkan, 1987, ss. 61-67).

Bu arada I. Dünya Harbi’nin ortaya çıkardığı sosyal-ekonomik problemler sonucu İstanbul’da sayıları artan kimsesiz ve başıboş çocuklara İttihat ve Terakki Fırkası ilgi göstermiş ve bu çocuklar için Tophane’deki Yamalı Hamam’ı belediye kiralayarak, “Yamalı Hamamı Barındırma Yurdu”nu faaliyete geçirmiştir (Kocacık, 1984, ss. 141-158).

Uzun yıllar devam eden savaşların ortaya çıkardığı, koruma ve eğitim problemlerinin giderilmesi için tedbir olarak kurulan Darülmeytamlar ve onlara bağlı kurumlar 1926 yılında kabul edilen 931 sayılı kanunla kaldırılmıştır. Bunun yerine korunmaya muhtaç çocukların bakımı ve yetiştirilmesinde büyük hizmetler veren ve bugünkü adı Çocuk Esirgeme Kurumu olan, 1921 yılında Atatürk’ün emirleri ile kurulun “Himaye-i Eftal Cemiyeti”dir (Oktay,1989, ss. 101-115).

1921 yılında özel bir kanunla kurulan Himaye-i Eftal Cemiyeti bir kamu kuruluşu olmamakla beraber, 0-12 yaşları arasında bulunan korunmaya muhtaç çocukların bakımı ve korunması için ön ayak olmuştur (Kut,1990, ss. 135-147). Bunun yanında

Cumhuriyet dönemi içerisinde korunmaya muhtaç çocuklara yönelik kişisel girişimler, özel kurumlar, karma kurumlar ve mahalli idareler tarafından açılan çeşitli teşebbüsler de önemli işlevleri yerine getirmişlerdir (Çağlar, 1973, ss. 59-111).

1949 yılında çıkartılan 5387 sayılı kanun ile korunmaya muhtaç çocukların bakım ve yetiştirilmesi sorumluluğu 0-6 yaş grubu için Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı, 7-18 yaş grubu için Milli Eğitim Bakanlığı sorumluluğuna verilmiş böylece “Çocuk Yuvaları” ve “Yetiştirme Yurtları” açılmıştır.

1953 yılında toplanan V. Milli Eğitim Şurası’nda, Korunmaya ve Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Komisyonu tarafından korunmaya muhtaç çocukların durumu ve niteliği konusunda ilgili kanunlarda yer alan hususlara benzer açıklamalara yer verilmiştir (Enç, Çağlar ve Özsoy, 1987, s. 303).

1957 yılında söz konusu kanun yeniden düzenlenerek 6972 sayılı Korunmaya Muhtaç Çocuklar Kanunu çıkartılmıştır. Bu kanun korunmaya muhtaç çocukların bakım ve yetiştirilmesinde Milli Eğitim ile Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı’nın yanı sıra mali açıdan mahalli idare koruma birliklerini de sorumlu kılmıştır (Kut, 1990, ss. 135-147).

1963 yılında 225 sayılı kanun ile Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Merkez Teşkilatı bünyesinde Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Daha sonra alana yönelik karmaşık sorunların giderilmesi amacıyla modern esaslara uygun olarak, 1983 tarih ve 2828 sayılı “Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu” çıkartılarak korunmaya muhtaç çocuklara yönelik hizmetler bir bütünlük içerisinde tamamen Devletin yönetim ve denetimi altında Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu bünyesinde birleştirilmiştir (Akyüz, 1991, ss. 686-708).

Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı’nda (1985-1989) ise, “Sosyal Hizmetler, Yardımlar ve Sosyal Refah” başlığı altında yer alan ilke ve politikalar arasında doğrudan yetiştirme yurdu ve yuvalarda kalan korunmaya muhtaç çocuklarla ilgili olarak önemli

ifadelere yer verilmiştir. Bunlar “Korunmaya muhtaç çocukların, sosyal, psikolojik ve kültürel gelişimlerinin sağlanması için Çocuk Yuvaları ve Yetiştirme Yurtlarının niteliklerinin yükseltilmesi ve sayıca artırılması ve Yetiştirme Yurtlarında korunan çocuklardan çalışma yaşına gelenlerin bu kurumlardan ayrılmaları halinde iş yerlerinde belirli oranlarda istihdam zorunluluğu getirecek kanuni düzenlemeler yapılması, bakıma muhtaç çocuklar için koruyucu aile ve evlat edinmenin şartları konusunda gerekli çalışmaların yapılması” şeklinde açıklanmıştır (Kut, 1990, ss. 135-142).

1.2. Akademik Başarı ve Başarıyı Etkileyen Faktörler

Koç (1981, s.7), başarı kavramını istenilen sonuca ulaşma yönünde gösterilen ilerleme olarak tanımlamıştır. Öğrencilerde başarıyı sağlamanın belki de en etkili yolu başarısızlığa yolaçan değişkenlerin bilinmesine bağlıdır. Öğrencide akademik başarı üzerinde etkili olduğu sanılan pek çok değişken bulunmaktadır. Bu değişkenler hemen tümüyle fizyolojik, psikolojik toplumsal durum ve koşullarla ilgilidir. “Öğrenme değişkenleri” olarak da adlandırılan bu değişkenler öğrencinin başarı düzeyini olumlu ya da olumsuz olarak etkilemektedir. Öğrencinin derse karşı öğrenme ilgi, merak ve isteği, uygun çalışma ortamı ve çalışma alışkanlıklarının bulunması, başarı için çevresinden yakınlık ve ilgi görmesi, sağlıklı bir beden ve ruh yapısı gibi özellikler bireyin öğrenmesini kolaylaştırıp başarısını artırırken tersi durumlarda öğrenmesini güçleştirmektedir (Uluğ, 1996, s.5). Okul başarısızlığının tüm öğretim kademelerinde görülen bir olgu olduğunu belirten Tezcan okulda başarısızlık nedenlerini kişisel ve toplumsal olmak üzere iki grupta toplamıştır (1988, s. 338). Birinci grupta kalıtsal ve bireysel özelliklerden kaynaklanan nedenleri, ikinci grupta ise, aileden, ekonomik imkanların yetersizliğinden ve okuldan kaynaklanan nedenleri açıklamıştır. Buna göre;

Birinci grupta bireysel başarısızlık nedeni olarak zeka yetersizliği, fiziksel ya da fizyolojik bir özür rol oynamaktadır. Razon (1987, ss. 13-20)'de bu faktörleri öğrencinin zeka düzeyi, bedensel gelişimi, duygusal ve ruhsal özellikleri ile sosyal

olgunluk düzeyi şeklinde açıklamıştır. Zeka yetersizliği sonucu öğrenme güçlüğü ortaya çıkar ve böyle çocuklarda öğrenme yavaş gerçekleşir (Tezcan, 1988, s. 338). Zihinsel gerilik gibi, bedensel, fizik ve fizyolojik bozukluklar da okul başarısızlığına neden olurlar. Görme ve işitme kusurları öğrencinin dersi dinlemesini ve izlemesini güçleştirir. Ateşli ve bulaşıcı hastalıklar öğrencinin okula gitmeyerek okuldan uzaklaşmasına neden olabilir. Bedensel rahatsızlıklar kadar ruhsal rahatsızlıklar ve duygusal sorunlar da öğrenci başarısızlığına yol açabilir. Örneğin bunlar arasında bir yakınını kaybetme, uzun süre çocuğun anne ve babasından ayrı kalması, anne ve babasının ayrılması ve ani bir korku gibi etmenler çocuğun yaşamında derin izler bırakarak ruhsal ve duygusal sorunlara neden olup başarısızlık sebebi olabilirler (Razon, 1987, ss. 13-20).

Bunların yanında öğrenci başarısızlığına neden olan diğer bir etmen ise öğrencilerin öğrenme ve ders çalışma davranışları ile ilgilidir. Nitekim yapılan birçok araştırma, çeşitli öğretim kademelerinde öğrenciler de görülen başarısızlığın önemli ölçüde öğrencilerin nasıl çalışacaklarını bilmemelerinden kaynaklandığını ortaya koymaktadır (Özer, 1992, s. 2).

Eğitimde başarının bir ölçüsü olarak öğretim etkinliklerinin gerçekleşmesi konusuyla ilgili olarak öğrenci tutumlarının önemine değinen Yaşar öğrenci tutumlarının öğrenme üzerinde dörtte bir oranında etkili olduğunu belirterek öğrenci tutumlarının gözönünde tutulmadığı bir ortamda öğretim etkinliklerinin tam olarak gerçekleşmeyeceğini vurgulamıştır (Yaşar, 1992, s. 2).

İkinci grupta ise toplumsal nedenler söz konusudur. Aileden kaynaklanan başarısızlık nedenleri bu grupta yer almaktadır. Aile içi duygusal etkileşimin yetersiz olması, aile de çocuğun yeterli ilgi ve sevgi görmemesi, anne-babanın otoriter tutumu gibi nedenler öğrenci başarısızlığına yol açabilmektedirler.

Toplumsal nedenler arasında yer alan diğ er bir başarısızlık nedeni ise öğrencinin ekonomik imkanlardan yoksun olmasıdır. Okul ihtiyaçlarının zamanında karşılanmaması, yeterli boş zaman imkanlarının sağ lanamaması, fiziki ortam ve yetersiz beslenme öğrenci başarısızlığına yol açan önemli faktörler arasında yer almaktadır.

Öğrenci başarısızlığına neden olan diğ er bir önemli toplumsal faktör ise okuldan kaynaklanan akademik başarısızlık nedenleridir. Bunlar arasında okul yönetimi, ders programları, öğretmenler ve okulun fiziki yapısı gibi değ işkenler yer almaktadır (Tezcan, 1988, s. 340).

Greteho ve Roger (1980) yaptıkları araştırmada okul yöneticisinin davranışları ile öğrenci başarısı arasında önemli bir ilişkinin olduğunu ortaya koymuşlardır. Buna göre öğrenci başarısının yüksek olduğu okulda, okul yöneticisi düzenli bir şekilde zamanını sınıflarda harcamakta, program ve öğretim konularına fazla ilgi göstermekte, personeliyle birlikte öğretimi geliştirmeye çalışmakta, okulda disiplini faal bir şekilde sürdürmekte ve öğretmen performansını ve amaçlarını değerlendirici bir sistem geliştirebilmektedir. Sonuçta okul yöneticisinin davranışları ile öğrenci başarısı arasında dolaylı bir ilişki bulunmaktadır. Uygun bir öğrenme ortamı sağlamak sureti ile okul yöneticisi, öğrencinin daha iyi öğrenmesine ve başarılı olmasına katkıda bulunmaktadır (Balcı, 1993, s. 25).

Eğitim ve öğretim programlarındaki esasları öğrenci davranışına dönüştüren ders programları; konunun özel amaçları doğrultusunda, ünitelerin süreye göre planlanması, öğretmen-öğrenci etkileşimi, konunun özüne uygun öğretim ilke ve yöntemlerinin uygulanması ile içeriği destekleyen ders kitapları ve diğ er materyallerin geliştirilmesi gibi faktörler (Varış, 1996, s. 14) program açısından öğrenci başarısında belirleyici etken olarak rol oynamaktadırlar. O halde içeriğin öğrencinin olgunluk ve gelişim özelliklerine uymaması, öğretim yönteminin derse, konuya ve öğrencinin niteliklerine uygun olmaması gibi sayacağımız programla ilgili pek çok faktör okulda öğrenci başarısızlığını etkileyen değerşkenler olarak ortaya çıkmaktadır.

Okuldan kaynaklanan diğ er bir başarısızlık nedeni de öğretmen faktörüdür. Eğitim-öğretim etkinliklerinde başarının en önemli öğesinin öğretmen olduğunu vurgulayan Sözer (1991), öğretim programları, yöntem, teknik ve araç-gereçleri öğretimi gerçekleştirmek için önemli görmekle birlikte öğretmenin canlı kişiliğ i ile işe sokulmadığı sürece etkili olamayacağını belirterek öğretmenlerin nitelikli bir hizmet öncesi eğitimden geçmelerinin önemine değ inmiştir (Sözer, 1991, s.4). Bunun yanında nitelikli bir hizmet öncesi eğitim için ise öncelikle öğretmenlik mesleğine yönelik olarak olumlu tutum sahibi, yetenekli ve belirli kişilik özelliklerine sahip öğretmen adaylarına gereksinim olduğunu belirterek daha başlangıçta, öğretmen adaylarının seçiminde, öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumunu gözönünde bulundurmanın zorunluluğ unu öne sürmüştür (Sözer, 1992, s.2). Olumlu sınıf atmosferinde öğretmen-öğrenci ilişkilerinin önemli bir yeri vardır. Öğretmen öğrenciye güven duyması, yakınlık göstermesi ve öğrenciyi anlayışla karşılaşması öğrenci başarısını olumlu yönde etkileyen unsurlardır (Kısakürek, 1985, s. 57). Özellikle öğretmenlerin, öğrencilerine ve okul çalışmalarına karşı tutumları, öğrencilerin öğrenmesine ve kişiliğ ine geniş ölçüde etki etmektedir (Özyürek, 1983, s. 207). O halde öğretmenlerin olumsuz tutum ve davranışları, bilgi yetersizliğ i, konu ve öğrenciye karşı ilgisizliğ i gibi bazı özellikleri, öğrenci başarısızlığında etkili olmaktadır.

Yapılan bir çok araştırma okul başarısının büyük oranda zihin dışı etkenlere bağlı olduğunu ortaya koymaktadır. Onur (1985, s. 254) Orglıa ve H. Ouillen (1972, ss. 169-215) den aktardığına göre Birmingham'da Wall'ın yönettiğ i Remedial Education Center'de, öğrenimlerinde başarısız olan öğrencilerin büyük çoğ unluğ unun normal hatta üstün zekalı olduğ u saptanmıştır. Başarısızlığın nedeni olarak da aileye ya da okula bağlı çatışmalar yani zihin dışı (extra-Intellectuals) gösterilmiştir. Gonestrari'nin okul başarısı ile zeka arasındaki ilişkiyi saptamak amacıyla yaptığı araştırmada benzer sonuç çıkmıştır. Buna göre okul başarısının çok zayıf bir oranda gerçek zekaya bağlı olduğ u ortaya konmuştur (Onur, 1985, s. 254).

(Kaynakça da yok. Yada yanlış yazılmış).
S.118'e bak.

Bütün bu açıklamaların ışığında pek çok nedene bağlı bir sorun olarak ortaya çıktığı anlaşılan akademik başarısızlık, düşük başarı ve okulu terketme gibi problemlerin, çok sayıda öğrencinin ekonomik yaşama ve üretime katılmalarının gecikmesine ve bu sebeple de ülkelerin büyük ekonomik kayıplara uğramasına neden olmaktadır (Kaya, 1989, s. 100). Nitekim Türk Eğitim sisteminde okulu terketme ve akademik başarısızlık gibi kayıpların tüm öğretim kademelerindeki öğrencileri etkileyen bir sorun olarak her geçen gün biraz daha arttığı görülmektedir (Can, 1992, s. 1). Devlet İstatistik Enstitüsü'nün 1991 verilerine göre 1987 - 1988 öğretim yılında ilkokullarda öğrencilerin %7.6'sı ortaokullarda %28.4'ü, liselerde de %25.2'si akademik başarısızlığa uğrayarak sınıfta kalmaktadır. Bunun yanında "başarılı" olarak tanımlanan öğrencilerin başarı derecelerinin de yüksek olduğu söylenemez. Bu verilere göre Türkiye'de eğitim kurumlarının çok sayıda öğrenciye, amaçlarına uygun olarak istenilen davranış özelliklerini kazandırmada yetersiz kaldığını söylemek mümkündür (Özer, 1992, s. 2).

Buna göre Türk eğitim sistemi içerisinde çeşitli öğrenim kademelerindeki öğrencilerin önemli bir kısmında akademik başarısızlık olgusu göze çarpmaktadır. Bununla birlikte normal ailesi yanında kalıp öğrenime devam eden çocuklardan farklı olarak aile yaşamından yoksun bir şekilde yetiştirme yurdunda koruma ve bakım kapsamında bulunan ve çeşitli kademelerde öğrenime devam eden korunmaya muhtaç çocuklar ise sorunun incelenmesi gereken başka bir boyutunu içermektedir.

1.2.1. Yetiştirme Yurdunda Kalan Korunmaya Muhtaç Çocukların Eğitimi ve Akademik Başarı Durumları

Korunmaya muhtaç çocukların eğitimi normal ailesi yanında kalan çocukların eğitiminden farklılık göstermekte ve farklı unsurları içermektedir. Çünkü korunmaya muhtaç çocuk daha eğitimi başlamadan insanı eğitime hazır kılan bazı temel şartlardan yoksun kalmaktadır (Enç, Çağlar ve Özsoy, 1987, s. 324).

Cumhuriyet döneminde tüm eğitim sorunlarına sistemli bir şekilde çözüm arama çalışmaları arasında korunmaya muhtaç çocukların eğitimine ayrı bir önem verilmiştir. Ancak bu sorunların çözümünde daha çok çocukların devlet tarafından açılan kurumlarda toplu halde bakımı ve eğitimi ilkesi benimsenmiştir (Oktay, 1989, ss. 101-115).

Yetiştirme yurtlarındaki koruma, bakım ve eğitim hizmetleri, 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu'nda belirlenen kurumun amaçları doğrultusunda, topluma yararlı bireyler olarak yetiştirilmesi, hayata hazırlanması ve bir iş veya meslek sahibi edilmeleri amacıyla oluşturulan iki tür yetiştirme model ve program ile yürütülmektedir. Bunlar ilgili yönetmelikteki tanımıyla herhangi bir iş veya meslek sahibi olmaları amacıyla, kamu veya özel işyerlerinde çalışan çocukları "İş Grubu Çocuk" ile ilk, orta, lise ve dengi ile yüksekokula giden veya çıraklık eğitimine ve çeşitli kurslara devam etmekte olan çocukları, yani "öğrenim ve eğitim gören çocuk"ları kapsamaktadır (SHÇEK Yönetmeliği, 1995).

Türkiye'de halen en iyimser görüşle beşyüz binin üzerinde korunmaya muhtaç çocuğun bulunduğu tahmin edilmektedir. Buna karşılık yaklaşık 18000 ile 21000 çocuğa koruma, bakım ve eğitim hizmeti verilebilmektedir (Kut, 1990, ss. 135-142). 1993 yılı verilerine göre bu çocuklardan 11.181'i 13-18 yaş grubu yetiştirme yurdunda barınmaktadır. Bunlardan 8821 (%75.6) çocuk okulda öğrenime devam etmekte olup kalan 1046 (%24.3) çocuk ise bir iş kolunda meslek eğitimi görmektedir.

Yetiştirme yurdunda barınan ve okulda öğrenime devam eden 8821 çocuktan 669'u (%7.5) ilkokula, 4550'si (%51.5) ortaokula, 3356'sı (%38) lise veya dengi bir okula ve 246'sı (%2.2) ise ancak yükseköğrenime gidebilmektedir.

Bu rakamlara göre koruma altında bulunan ve öğrenime devam eden öğrencilerin çoğunluğu (% 51.5) ortaokula giden gruptan oluşmaktadır. Yüksekokula gidenlerin oranı (%2.7) ise çok düşüktür. Yetiştirme yurtlarının gelecekte yükseköğrenime gitmesi gereken gençler açısından önemli bir potansiyel oluşturduğu söylenebilir. Bu

nedenle orta ve lise öğreniminde başarının sağlanması önem kazanmaktadır (Cılga, 1994, s. 63).

Yetiştirme yurtlarında öncelikle uygulanan okula dayalı yetiştirme programında, okulda başarısız olanlar sanata dayalı beceri kazandırma programına aktarılır. Buna göre, gençleri okula yönlendirme açısından yukarıda verilen rakamlara göre %75.6'lık bir başarı, sistem içerisinde %24.3 oranında başarısızlık söz konusudur. ↵

Yetiştirme yurdunda koruma altında bulunan çocuklara yönelik koruma, bakım ve eğitim hizmetleri ve yurttaki yaşam niteliğine ilişkin olanaklar yetiştirme yurtları yönetmeliği çerçevesinde düzenlenmektedir.

Kuruluştaki bulunan çocuklar yaş, öğrenim iş ve meslek durumlarına göre gruplara ayrılırlar. Ayrılan grupların öğretmenlerin sorumluluğuna verilmesi esastır. Buna göre kuruluştaki görev yapan öğretmenler; kuruluşun yıllık çalışma programına uygun olarak hazırladıkları aylık çalışma programlarını uygulayıp, uygulama sonuçlarını yetkili makama iletmek, çocukların günlük yaşam etkinliklerinde olumlu alışkanlıklar kazanmalarına yardımcı olmak, çocukları yetenek ve isteklerine uygun sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere yönlendirmek, okul ve meslek seçiminde onlara yardımcı olmak, çocukların okul veya iş yerine devamını sağlamak, izlemek ve planlı çalışma alışkanlığı kazandırmak, okul veya işyeri ile ilgili sorunlarının çözümünde yardımcı olmak ve hizmetiçi eğitim programlarının hazırlanmasında ve uygulanmasında görev almak gibi işlevleri, sosyal serviste ve koordinasyon ve değerlendirme kurulunda görev alan diğer meslek elemanları ile işbirliği içerisinde gerçekleştirmekle sorumludur (SHÇEK Yönetmeliği, 1995).

Kurumlardaki çocuklara yönelik eğitim hizmetleri ve ortaya çıkan tutumlar aile yapısı içinde sözkonusu olan ilişkilerin yerini almaya yöneliktir. Fakat kurumların yapısı ile aile yapısı arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır. Yapısal farklılığı nedeniyle yurtların ailenin yerini alabilecek düzeyde olmadığı bir gerçektir. Bu nedenle

yetiştirme yurtlarında koruma altında bulunan çocukların aile ihtiyacı karşılanamamakta, aile yerine bürokratik tutumların öne çıkması önemli sosyal ve psikolojik sorunlara neden olmaktadır (Cılga, 1989, s. 45).

Kurum bakımındaki çocukların sorunlarının daha çok “anne yoksunluğu”ndan kaynaklandığını vurgulayan Koşar annenin doğal olarak çocuğuna gösterdiği yakın ilgi, sevgi, şefkat, teke tek fiziki ve duygusal ilişkiyi bir ölçüde sağlamak amacıyla kurumlarda biçim ve işleyiş yönünden bir takım değişikliklere gidildiğini belirtmektedir (Koşar, 1987, s. 71).

Yuvalarda yetişip de, okul çağında ve daha sonraki yıllarda izlenen çocuklarda, ilgisizlik, çevreyi umursamazlık, kolay arkadaşlık kuramama, anlatım ve öğrenim yeteneklerinin sınırlı oluşu, düşünme ve kavrama zayıflığı ile okulda başarısız olma gibi çeşitli ortak özellikler bulunduğunu belirten Yörükoğlu (1978, s. 33) sebep olarak da anne yoksunluğunu göstermiştir.

Yetiştirme yurdunda kalan çocuk yurtla okul arasında büyümekte ve gelişmektedir. Bu nedenle çocuğun okul dışı yaşantılarının çoğu yurt ortamında geçmektedir. Okul ile yurt arasında etkili bir işbirliğini sağlayacak, çocuğun yurt yaşamı ile okul yaşamı arasındaki etkileşimi bir bütün olarak ele alan programların geliştirilip uygulanması çocuğun okul başarısı ve uyumu üzerinde olumlu bir etki oluşturacaktır.

Sonuç olarak yurttan okula devam eden çocukların öğrenimlerini düzenli olarak sürdürebilmeleri ve başarılı olabilmeleri, okul-yurt ilişkisinin verimli hale getirilmeleriyle sağlanabilir. Aksi takdirde okulda uyum ve başarısızlık gibi sorunların çıkması kaçınılmazdır.

Türkiye’de korunmaya muhtaç çocukların büyük bir kısmı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu’na bağlı yuvalarda ve yetiştirme yurtlarında korunmakta, bakılmakta ve eğitilmektedir. Bu nedenle koruma bakım ve eğitim hizmetlerinin yeterlilik ve etkililik durumunu değerlendirebilmek için öncelikle bu kurumların incelenmesinde yarar vardır.

Geleneksel koruma yöntemi olan kurum bakımı teke tek ilişkiden yoksun olarak ve daha çok çocuğun fiziksel gereksinimlerine cevap verebilmektedir (Bıyıklı, 1983, s. 61). Yapılan araştırmalar, genellikle küçük yaşlardan beri aile ortamından yoksun olarak yuva ve yetiştirme yurdu yaşantısı geçiren çocukların kurum bakımının olumsuz etkilerini taşıyabileceğini göstermektedir (Bıyıklı, 1987; Baş, 1990; Gürcay, 1991; Erkan, 1995).

Bunun yanında yapılan diğer bazı araştırmalarda (Yanbastı, 1971; Bıyıklı, 1976; Güven, 1995; Cılga, 1989) yuvalarda ve yetiştirme yurdunda kalan çocukların, ailesi yanında kalan çocuklara oranla kaygı, kişisel uyum ve okul başarılarının düşük olduğu belirtilmiştir.

Yurtta korunan ve ortaöğrenimde olan çocuklar arasında öğrenim sürecinde yıl kaybedenlerin önemli bir orana ulaşması, okul başarı durumlarının incelenmesini gerektirmektedir (Cılga, 1989, s. 113).

Korunmaya muhtaç çocuğun eğitim yoluyla kendi kendine yeterli bir düzeye gelmesi ve topluma yararlı birey olarak yetişmesinde yurdun çocuk üzerindeki etkisi, çocuğun kendi kişisel özellikleri, yurt okul ilişkisi ve okulun çocuğa karşı tutumu gibi çeşitli değişkenler etkili olmaktadır. Çocuğun; istenilen davranışlara sahip olabilmesi, öğrenim yoluyla bir iş veya meslek sahibi olabilmesi ve okulda verilen yıl kaybı nedeniyle ortaya çıkan sosyal ve ekonomik zararların önlenmesi gibi pek çok neden okul başarısını önemli hale getirmektedir.

Sonuç olarak akademik başarısızlık üzerinde okul, yurt, bireyin kendisi ve çevre gibi çeşitli değişkenlerin etkisi bulunmaktadır. Dolayısıyla bu araştırmada akademik başarısızlığın yaygın olarak görüldüğü yetiştirme yurdu öğrencilerinin akademik başarısızlık nedenleri öğretmen ve öğrenci görüşlerine dayalı olarak, akademik başarıyı etkileyebileceği düşünülen bazı değişkenler inceleme konusu olarak ele alınmıştır.

1.3. Problem Cümlesi

Bu araştırmanın temel amacı, yetiştirme yurdunda koruma altında bulunan ve okula devam eden öğrencilerin akademik başarısızlık nedenlerini öğretmen ve öğrenci görüşüne dayalı olarak ortaya koymaktır.

1.3.1. Alt Problemler

Araştırmanın genel olarak ifade edilen problemiyle ilgili aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Yetiştirme yurdu öğrencilerinin;
  - a. Devam ettikleri okuldan,
  - b. Barındıkları kurumdan,
  - c. Kişisel özelliklerinden
 kaynaklanan akademik başarısızlık nedenleri öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre farklılaşmakta mıdır?
2. Yetiştirme yurdu öğrencilerinin devam ettikleri okuldan, barındıkları kurumdan ve kendilerinden kaynaklanan akademik başarısızlık nedenleri;
  - a. Cinsiyetlerine,
  - b. Öğrenim gördükleri okul düzeyine,
  - c. Yurtta barındıkları süreye
 göre farklılık göstermekte midir?

1.4. Araştırmanın Önemi

Akademik başarısızlığın önlenmesinin belki de en önemli yolu, başarısızlığa yolaçan etmenlerin bilinmesine bağlıdır. Başarıyı etkileyen faktörlerin bilinmesi ise, etkili öğrenmenin gerçekleştirilmesi için gerekli olan öğretme-öğrenme ortamlarının düzenlenmesine yönelik hangi koşulların önemli olduğu ve bu koşulların nasıl düzenlenmesi gerektiği konusunda ilgililere fikir vermesi bakımından önem taşımak-

tadır. Türk eğitim sisteminde akademik başarısızlığın önemli sorunlardan birini oluşturduğu bilinmektedir (Özer, 1992, s. 1). Yapılan bir çok araştırmada ise, yetiştirme yurdunda kalan öğrencilerin ailesi yanında kalan öğrencilere göre okul başarılarının daha düşük olduğunu ve akademik başarısızlığa uğrayanların oranının önemli düzeye ulaştığı görülmektedir (Baş, 1990; Cılga, 1989). Buna göre, kendine özgü koşullara sahip olan yetiştirme yurtlarında öğrenci başarısının gerçekleştirilmesi için başarısızlık nedenlerinin araştırılarak, başarıyı artırmaya yönelik önlemlerin alınmasına gereksinim olduğu anlaşılmaktadır.

Yapılan bu araştırma ile yetiştirme yurdu öğrencilerinin akademik başarısızlık nedenleri çeşitli yönleriyle ortaya konulmaya çalışılmıştır. Araştırma; yetiştirme yurdu öğrencilerinin akademik başarısızlığına neden olan etmenleri ortaya koymak suretiyle öğretmen ve idarecilerin öğrencileri daha iyi anlamaları, okul-yurt ve öğrenci ilişkilerinin geliştirilmesi, okul ve yurtda uygulanan programların etkililiğinin artırılması akademik başarısızlığa ilişkin sorunların çözümüne yönelik etkili çalışmaların yapılması ve bu alanda yapılacak benzer çalışmalara ışık tutması açısından önemli görülmektedir. Araştırmayla elde edilen bulguların, konuyla ilgili çalışanlara (öğretmen, uzman, yönetici) yardımcı olacağı umulmaktadır.

1.5. Sayıtlar

Bu araştırmada aşağıdaki sayıtlardan hareket edilmiştir:

1. Araştırmaya katılan öğretmen ve öğrencilerin anket sorularına verdikleri cevaplar, kişisel görüşlerini yansıtmaktadır.
2. Yetiştirme yurdunda kalan öğrencilerin akademik başarısızlığı okulu, çevreyi ve tüm toplumu etkileyen önemli bir değişkendir.

1.6. Sınırlılıklar

1. Araştırma, yetiştirme yurdunda kalan öğrencilerin akademik başarısızlığını etkilediği düşünülen okul, barındıkları kurum ve öğrencinin kişisel özelliklerinden kaynaklanan etmenlerle sınırlıdır.

2. Araştırma, Eskişehir, Bursa, Kütahya, Afyon, Bilecik illerinde bulunan Erkek Yetiştirme Yurdu ve Kız Yetiştirme Yurtlarında koruma altında olan ortaokul ve liseye devam eden 13-18 yaş grubu öğrencilerle sınırlıdır.
3. Araştırma 1996-1997 öğretim yılı ikinci yarı yılı öğretime devam eden öğrenciler ile sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

Yetiştirme Yurdu: 13-18 yaş ve üzerindeki korunmaya muhtaç çocukları, korumak, bakmak, bir iş ve meslek sahibi edilmeleri ve topluma yararlı kişiler olarak yetişmelerini sağlamakla yükümlü olan yatılı sosyal hizmet kuruluşlarıdır (SHÇEK Yönetmeliği, 1995).

Korunmaya Muhtaç Çocuk: Beden, ruh ve ahlak gelişimleri veya şahsi güvenlikleri tehlikede olup, ana veya babasız, ana ve babasız, ana veya babasız veya her ikisi de belli olmayan, terkedilen, ana ve babası tarafından ihmal edilip fuhuş, dilencilik, alkollü içkileri veya uyuşturucu maddeleri kullanma gibi her türlü sosyal tehlikelere ve kötü alışkanlıklara karşı savunmasız bırakılan ve başı boşluğa sürüklenen çocuklardır (SHÇEK Yönetmeliği, 1995).

İKİNCİ BÖLÜM

II. KONUYLA İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Türkiye’de yetiştirme yurdunda kalan korumaya muhtaç çocuklarla ilgili yapılan araştırmalar daha çok çocukların sosyal psikolojik gelişimi ve uyumu gibi konularda yoğunlaşmıştır. Yetiştirme yurdu öğrencilerinin akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerini belirlemeye dönük doğrudan bir araştırmaya rastlanmamıştır. Türkiye’de akademik başarıyı etkileyen ve zihinsel olmayan etmenlere ilişkin araştırmalar daha çok yükseköğretim kademesindeki öğrenciler üzerinde odaklaşmıştır (Koç, 1981, s. 61).

Araştırmanın konusuyla ilgili olarak yararlı olacağı düşünülen yetiştirme yurdu öğrencileri ve ailesi yanında kalan öğrenciler üzerinde Türkiye’de ve Türkiye dışında yapılan bazı araştırmalar aşağıda verilmiştir.

1. Türkiye’de Yapılan Araştırmalar

Korunmaya muhtaç çocukların sorunları ve yetiştirme yurtları ile ilgili Cılga (1989) tarafından yapılan bir araştırmada çocukların okul yaşamıyla ilişkileri açısından yurt öğrencileri ile ailesi yanında kalan öğrenciler karşılaştırılmıştır. Buna göre okulda ders dışı etkinliklere katılma yönünden; yurttaki öğrencilerle ailesi yanındaki gençler arasında önemli farklılıklar gözlenmiştir. Yurttaki kalan çocukların bu nitelikteki etkinliklere katılma eğilimi düzensiz ve düşük bulunmuştur. Yine bu araştırmada aynı sınıflarda okuyan yurttaki ve ailesi yanında kalan çocukların okul başarı durumları karşılaştırılmıştır. Buna göre yetiştirme yurdundaki çocuklar arasında başarılı olanların oranının ailesi yanındaki çocuklardan daha düşük düzeyde kaldığı ortaya konmuştur.

Bıyıklı (1976) tarafından gerçekleştirilen araştırma sonuçlarına göre uyumsuz davranışların yetiştirme yurdunda kalan çocuklarda, normal yatılı kurumlara oranla çok

daha yoğun olduğu, incelemeye konu olan denekler arasında okul başarı durumlarının tüm öğrenim süresi içinde bir veya daha fazla sınıf tekrarlamak durumunda kalanların oranı, toplamın %52.82'sini oluşturmaktadır.

Kocacık (1984) Sivas ilindeki kız ve erkek yetiştirme yurdunda kalan korunmaya muhtaç çocukların içinde bulunduğu koşulların ve sorunların saptanmasına dönük yaptığı araştırmada okula devam eden çocukların % 55.37'sinin sınıfta kaldığını %41.32'lik bir grubun ise başarılı olabildiğini ortaya koymuştur. Bu sonuca göre sınıfta kalmama başarıya ölçek olarak alındığında okula devam eden yetiştirme yurdu öğrencilerinin önemli düzeyde başarısız oldukları gözlenmiştir.

Öte yandan Yanbastı'nın (1971) yaptığı araştırmada yetiştirme yurdunda kalan 8-11 yaş arası 60 kız çocuğu ile ailesi yanında kalan 60 kız çocuğunu, okul başarısı ve yetenek alanlarında karşılaştırmıştır. Araştırma sonucunda yetiştirme yurdunda kalan çocukların ailesi yanında kalan çocuklara göre, her yaş grubunda düşük ortalamalar elde ettiği görülmüştür (Bıyıklı, 1982, s. 14).

Tuzcuoğlu (1989) korunmaya muhtaç çocukların öğrenim problemleri ile ilgili olarak Ankara Gazi Kız Yetiştirme Yurdu ve 50. Yıl Erkek Yetiştirme Yurdu'nda yaptığı araştırmada, bu yurtlarda görev yapan öğretmenlerin çoğunun 2 yıllık eğitim enstitüsü mezunu ilkokul öğretmeni olduğunu, hizmet içi eğitime hiç birisinin katılmadığını, öğretmenlerin çocuklarla yeterli düzeyde ilgilenmediklerini ve dersleriyle ilgili olarak çocuklara yeterli rehberlik hizmeti veremediklerini saptamıştır. Ders çalışma sırasında karşılaşılan problemler bakımından etüt odalarının kalabalık ve gürültülü olduğunu, yeterli masa, sandalye bulunmadığını, yardımcı kitap ve kaynakların yetersiz olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca araştırmada yetiştirme yurdu çocuklarında kişilik ve uyum problemlerinin bulunduğu öğretmenler ve öğrenciler tarafından belirtilmiştir..

Bunların yanında konuyla dolaylı olarak ilgili çeşitli araştırmalar da yapılmıştır.

Güven (1995) tarafından yapılan araştırmada, Malatya Kız ve Erkek Yetiştirme Yurtlarında kalan ve ortaöğretime devam eden çocuklarla aynı öğrenim kademesinde

öğrenime devam eden çocukların bazı değişkenlere göre uyum düzeyleri karşılaştırılmıştır. Sonuçta yetiştirme yurdunda kalan öğrencilerin uyum düzeyleri, ailesi yanında kalan çocukların uyum düzeylerinden daha düşük bulunmuştur.

Tuncer (1974) yetiştirme yurdunda kalan 50 ilkokul çocuğunun okula uyum ve başarılarını incelemiş ve yetiştirme yurdunda kalan çocukların çoğunun uyumlarının bozuk, dikkatlerinin dağınık, bağımsızlıklarının gelişmemiş, duygularının yüzeysel, davranışlarının sıkıntılı, heyecanlı ve sinirli olduklarını saptamıştır. Bunun yanında okula uyum ve başarı düzeyleri de düşük bulunmuştur.

Bıyıklı (1987) tarafından yapılan diğer bir araştırmada yetiştirme yurduna yuvadan gelen, aile yaşamından yoksun 7-11 yaş grubu çocukların zihinsel ve psiko-sosyal gelişimleri karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Sonuçta aile yaşantısından yoksun olan ve yuva yaşamından sonra yetiştirme yurduna gelmiş çocukların ailesi olan çocuğa oranla özellikle zihin gelişimi bakımından geri kaldığı görülmüştür. İki grup arasındaki en belirgin farklılığın uyum toplumsallaşma, sorumluluk, dil gelişimi ve bağımsız yeteneklerde görülmüştür. Bu alanlarda ailesi yanında kalan çocukların yetiştirme yurdundaki çocuklardan daha ileri düzeyde oldukları belirlenmiştir.

Baş (1990) Ankara Gazi Kız Yetiştirme Yurdu'nda kalan ve ortaokula giden 74 kız öğrenci ile ailesi yanında kalan ve aynı okula giden 74 kız öğrenci üzerinde yaptığı araştırma sonucunda yetiştirme yurdunda kalan korunmaya muhtaç ortaokul öğrencilerinin yaşlarının, durumluk kaygılarının ve sürekli kaygılarının, ailesi yanında kalan öğrencilere oranla daha fazla olduğu ortaya koymuştur.

Erkan (1995) ise, Ankara'daki Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna bağlı Atatürk Çocuk Yuvası, Saray Çocuk Yuvası ve Sincan Çocuk Yuvası'ndaki ilkokul beşinci sınıfta devam eden 75 çocuk ile bu çocukların devam ettikleri okullarda ailesi yanında kalan 75 beşinci sınıf öğrencisi üzerinde yaptığı bir araştırmada, yuva ortamının çocuklar için elverişsiz olduğunu, bu çocukların benlik düzeyinin ailesi yanında kalan çocuklardan daha düşük olduğunu ortaya koymuştur.

Beydoğan (1991), Denizli, Niğde Karma Kız Yetiştirme Yurtlarında 13-20 yaş grubu 136, Gazi, Buca Kız Yetiştirme Yurtları'nda 136 olmak üzere toplam 272 kız öğrenci üzerinde yaptığı bir araştırmada; kurum yaşamı da ilgili olumlu duygular kız yurtlarında %44.9 olarak bulunmuştur. Kurumdaki 16 yaş grubun altında kalan çocukların kaygı düzeyleri yüksek çıkmıştır. Kendilerine ilişkin duygularda güvensizlik, yalnızlık duyma, fakirliğini hissetme, istenmediğini sanma gibi konular ön planda olup, ilerde nerede yaşayacağını bilememek, meslek edinip edinemeyeceği, öğrenimini sürdürüp sürdüremeyeceği gibi sorunlar da önemli bulgular olarak ortaya konmuştur. Ayrıca kurumlarda mesleklerle ilgili rehberlik hizmeti yeterince yapılmadığından, bu alandaki beklenti düzeyleri, başarı düzeylerine paralel ve mantıklı olmayıp oldukça yüksek olduğu belirtilmiştir.

2. Yabancı Ülkelerde Yapılan Araştırmalar

Batı ülkelerinde çocuğun korunmasına dönük hizmetler ve bu yöndeki çalışmalar Türkiye'den farklı olarak, korunmaya muhtaç çocukların daha çok evlat edinme veya koruyucu aile yanına yerleştirilmesi yoluyla korunduğu ve eğitildiği, konuyla ilgili araştırmaların daha çok uyumsuz çocuklar ve çocuk suçluluğu üzerinde odaklaştığı görülmektedir (Bıyıklı, 1976, s. 30).

Skells'in 1966 yılında yaptığı araştırmada öksüzler yurdunun belli çevresinde ve yine öksüzler yurdu içinde daha elverişli ve uyarıcı bir çevreye konulmuş olan 13 çocuğu 21 yıl sonra yeniden incelemiştir. Bu arada 11 evlat edinilmiş çocukla da üçüncü bir grup oluşturmuştur. Bunlarla öksüzler yurdunun uyarıcı olmayan ve elverişsiz ortamında yaşayan "karşıt grub"u karşılaştırmıştır. Araştırmada bu karşıt grubun zeka düzeyinin ileri olduğu belirlenmiştir. 21 yılın sonunda öksüzler yurdunun elverişli ortamında yetişenlerle evlat edinilen grubu iyi bir gelişim çizgisi olduğu saptanmıştır. Bunların yarısı liseyi bitirmiş, dördü de üniversiteye gitmiştir. Buna karşın öksüzler yurdunun elverişsiz ortamında yaşayan "karşıt grup" içinde üç geri

zekalı, altı ileri derecede ruh hastası çıkmış, grubun yarısı ise en fazla üçüncü sınıfa kadar okuyabilmiştir (Bıyıklı, 1982, s. 13).

Galferb'in üç yaşına kadar yetimhanede kaldıktan sonra koruyucu aile yanında verilen bir grup çocukla, doğumdan hemen sonra koruyucu aile yanına verilen diğer bir grup çocuğu, onuncu yılın sonunda karşılaştırmıştır. Uygulanan ayrıntılı testlerde, ilk üç yılını da koruyucu aile yanında geçiren çocukların zeka gelişmesi, ruhsal olgunluk ve sosyal uyum bakımından diğer grup çocuklardan daha üstün olduğu saptanmıştır (Bıyıklı, 1982, s. 10).

Sonuç olarak, gerek Türkiye'de gerekse diğer bazı ülkelerde yapılan bu araştırmalar, yetiştirme yurdu öğrencilerinin, normal ailesi yanında kalan öğrencilerden farklı olarak gelişim, uyum ve okulda başarısızlık gibi çeşitli sorunlarının olduğunu ve bu sorunların giderilmesi yönünde yardıma gereksinimleri olduğunu ortaya koymaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

III. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları, veriler ve toplanması ile verilerin çözümlenmesi ve yorumlanmasında kullanılan istatistiksel yöntem ve teknikler gibi konularda açıklamalara yer verilmiştir.

1. Araştırma Modeli

Araştırma tarama modelindedir. “Tarama modelleri, geçmişte ya da halen varolan bir durumu varolduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne; kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez” (Karasar, 1984, s. 80). Bu model uyarınca veriler anket yoluyla toplanmıştır. Yetiştirme yurdu öğrencilerinin akademik başarısızlık nedenleri, öğretmen ve öğrenci görüşlerine dayalı olarak varolan biçimiyle ortaya konmaya çalışılmıştır.

2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Türkiye’de Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu’na bağlı Kız ve Erkek Yetiştirme Yurtlarında barınan ve orta öğretime devam eden 13-18 yaş grubu çocuklarla, bu kuruluşlarda görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma evreninde ise; Eskişehir, Bilecik, Bursa, Kütahya ve Afyon il sınırları içerisinde bulunan, Kız ve Erkek Yetiştirme yurtlarında koruma altında bulunan ve ortaöğretime devam eden 13-18 yaş grubu çocuklar ile bu kuruluşlarda görev yapan öğretmenler yer almaktadır.

Çalışma evrenini oluşturan öğretmen ve öğrencilerin illere göre sayısal dağılımı Çizelge 1’de verilmiştir.

ÇİZELGE 1
ARAŞTIRMANIN EVRENİ

Yurt	Öğretmen	Öğrenci	
	N	Ortaokul N	Lise N
1. Eskişehir Erkek Yetiştirme Yurdu	8	30	18
2. Eskişehir Kız Yetiştirme Yurdu	3	27	20
3. Bilecik Erkek Yetişt. Yurdu	3	30	16
4. Bursa Sıra Meşeler Erk. Yet. Yrd.	6	28	9
5. Bursa Saniye Rıza Kız Yet. Yrd.	1	20	14
6. Bursa Eşrefliler Kız Yet. Yrd.	4	23	16
7. Kütahya Erkek Yet. Yurdu	7	16	11
8. Afyon Erkek Yetiştirme Yurdu	10	41	28
TOPLAM	42	214	132

Araştırmada örneklem alma yoluna gidilmeyip kendini örnekleyen evren çalışma evreni olarak kabul edilmiştir (Çilenti, 1979, s. 102). Çalışma evrenine dahil edilen öğretmen ve öğrencilere ilişkin sayısal bilgiler, Çizelge 1’de verilmiştir. Adı geçen kuruluş müdürlüklerinden elde edilen bilgilere göre 42 öğretmen, 346 öğrenci araştırma kapsamına dahil edilmiştir.

Evrendeki öğretmenlerin araştırmaya katılım oranları Çizelge 2’de verilmiştir.

ÇİZELGE 2
EVRENDEKİ ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİLERİN
ARAŞTIRMAYA KATILIMI

Grup	Evreni	Araştırmaya		Değerlendirme		Değerlendirmeye	
	Oluşturan	Katılan		dışı bırakılan		alınan	
	N	N	%	N	%	N	%
Öğretmen	42	37	88.0	—	—	37	88.0
Öğrenci	346	133	38.4	4	3.0	129	37.0

Çizelge 2’de görüldüğü gibi evreni oluşturan 42 öğretmenden 37’si (%88.0) veri toplama aracını yanıtlarak araştırmaya katılmışlardır. Araştırmaya katılan 37 öğretmenden elde edilen verilerin tamamı değerlendirme kapsamına alınmıştır.

Evrendeki öğrencilerin araştırmaya katılım oranları Çizelge 2’de verilmiştir.

Çizelge 2’de görüldüğü gibi evreni oluşturan 346 öğrenciden 133’ü verilen anket formundaki soruları cevaplayarak araştırmaya katılmışlardır. Ancak yapılan inceleme sonucu bu öğrencilerden 4’ü anket formunu eksik ve yanlış yanıtladıkları için bunlardan toplanan bilgiler değerlendirmeye alınmamıştır. Sonuç olarak değerlendirmeye 129 (37.0) öğrenciden toplanan bilgiler alınmıştır.

Evreni oluşturan ve kendilerinden elde edilen verilerin araştırmanın amacı açısından önem taşıyan, öğrencilerin çeşitli kişisel özellikleriyle ilgili bilgiler Çizelge 3’de verilmiştir.

ÇİZELGE 3
EVRENDEKİ ÖĞRENCİLERİN KİŞİSEL ÖZELLİKLERİNE
GÖRE DAĞILIMI

Özellik	N	Öğrenci	
			%
Cinsiyet			
Kız	61		47.3
Erkek	68		52.7
Okul Düzeyi			
Ortaokul	72		55.8
Lise	57		44.2

Çizelge 3’de görüldüğü gibi araştırmaya katılanların çoğunluğu (% 52.7) erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Evrendeki toplam öğrenci sayısına uygun olarak kız öğrencilerin oranı (%47.3) erkek öğrencilere göre daha düşüktür. Yine çizelge 3’de okul düzeyine göre araştırmaya katılan öğrenci sayıları verilmiştir. Buna göre araştırmaya katılanların çoğunluğu, evrendeki toplam öğrenci sayılarıyla tutarlı olarak ortaokul (%55.8) öğrencilerinden oluşmaktadır. Buna karşın Liseye devam eden öğrencilerin oranı (% 44.2) dır.

3. Veriler ve Toplanması

Yetiştirme yurdu öğrencilerinin akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerinin belirlenmesinin amaçlandığı bu araştırmada öncelikle kuramsal boyutun oluşturulabilmesi için alanyazın taraması yapılmış ve ilgili kaynaklardan elde edilen bilgiler değerlendirilip araştırmanın problemi ortaya konmuştur.

Araştırma probleminin çözümü için gerekli verileri toplamak üzere, öğretmen ve öğrenci görüşlerini belirlemek amacıyla ortak sorunları içeren iki ayrı anket formu geliştirilmesi yoluna gidilmiştir. Bu amaçla önce geniş bir literatür taraması yapılarak benzer araştırmalarda kullanılan anketler incelenmiştir. Araştırmanın anketi taslak olarak düzenlendikten sonra tez danışmanının görüşüne sunulmuş ve yapılan öneriler doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Daha sonra yapılan düzeltmeler sonucu tekrar tez danışmanı ve bu alanda ders veren uzman öğretim elemanlarının görüşlerine sunulmuştur. Yapılan eleştiriler ve tez danışmanı ile yapılan değerlendirmeler sonucu gerekli düzeltmeler yapılarak anket formlarına son şekli verilmiştir. (Ek 1), (Ek 2). Daha sonra anket formlarının son şekliyle küçük gruplar üzerinde deneme uygulaması yapılmış ve olumlu sonuçlar alınmıştır.

Veri toplama aracı olarak geliştirilen ve ortak soruları içeren iki ayrı anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel bilgilere yer verilmiştir. İkinci bölümde ise; yetiştirme yurdu öğrencilerinin akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerini belirlemeye yönelik 32 sorudan oluşan maddelere yer verilmiştir.

Veri toplama aracı olarak geliştirilen anketin öğretmen ve öğrencilere uygulanabilmesi için Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nden alınan resmi izin yazısı Eskişehir İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü'ne sunulmuştur (Ek-3).

Eskişehir İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü aracılığı ile Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü'nden, araştırmanın evreninde bulunan illerde anketin uygulanabilmesi için gerekli izin onayı alınmıştır (Ek 4).

Anketin uygulanabilmesi için gerekli izin yazısı ile birlikte araştırmanın evreninde bulunan illerdeki kuruluşlara gidilmiş ve kuruluş yetkilileriyle yapılan görüşmeler sonucu bazı yurtlarda öğretmen ve öğrenciler bir odada toplanarak anket bizzat araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Buna karşın diğer bazı yurtlarda ise öğrencileri ve

öğretmenleri bir arada toplama imkanı bulunmadığından anket formları yetkili kişilere teslim edilmiş ve uygulanarak posta yoluyla geri dönüşü sağlanmıştır. Uygulanan anketlerde öğretmenlerde %88.0 oranında geri dönüş sağlanmıştır. Buna karşın öğrencilerde katılım %37.0 olarak gerçekleşmiştir. Kuruluşların niteliği ve öğrencilerin kişisel özelliklerinden kaynaklanan nedenlerden dolayı öğrenci katılımı istenilen düzeyde sağlanamamıştır.

4. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

Araştırmada kullanılan anket formları uygulamadan sonra tek tek elden geçirilmiş, yapılan kontrol sonucunda öğrencilere uygulanan 129 anket formu ile öğretmenlere uygulanan 37 anket formunun eksiksiz olarak doldurulduğu tesbit edilmiş ve değerlendirme kapsamına alınmıştır. Daha sonra değerlendirmeye alınan anket formlarına 1'den başlayarak numara verilmiştir. Numara verilen anket formlar üzerinde kişisel bilgiler bölümü ve ankete verilen cevaplar sayısallaştırılarak gerekli kodlama yapılmıştır.

Öğretmen ve öğrencilerin bilgi toplama aracındaki her soruya verdikleri cevapların frekans ve yüzdeleri hesaplanmıştır. Öğrenci anketinin birinci bölümündeki "kişisel bilgiler" kısmında yer alan; "cinsiyet", "okul düzeyi" ve "yurtta kaldığı süre" gibi bağımsız değişkenler ile ikinci bölümde yer alan ve bağımsız değişkenlerden etkileneceği düşünülen sorular bağımlı değişkenler kabul edilerek bağımsız değişkenlerle ilişkileri araştırılmıştır. Ayrıca öğrenci anketinin ikinci bölümündeki sorulara verilen yanıtlarla öğretmen anketinin ikinci bölümündeki sorulara verilen yanıtların karşılaştırılması yapılarak akademik başarısızlığa ilişkin görüşlere yönelik dağılımlar arasındaki ilişki test edilmiştir.

Araştırmada bağımsız değişkenler ile bağımlı değişkenler arasındaki ilişkinin test edilmesinde, istatistiksel çözümlerinde teknik olarak X^2 (kay kare) tekniği kullanılmıştır. Bilindiği gibi X^2 (kay kare) testi sonucunun anlamlı bulunması iki

11 öğretmen
48 Erkek
107 kız

değişken arasında ilişki olduğunu belirtmektedir. Yapılan X^2 (kay kare) testinde, her gözenekteki görüşlerin birbirinden bağımsız olmasına, her gözenek için, beklenen değerin sıfır olmamasına, beklenen değerin (5)'in altında olan gözenek sayısının toplam gözeneklerinin %20'sini geçmemesi gibi konulara dikkat edilmiştir (Karasar, 1984, s. 256).

Elde edilen verilerle ilgili yorumlarda, bağımsız ve bağımlı değişkenler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olup olmadığına bakılmış ve anlamlı bir ilişki görülmediyse durum kısaca açıklanmıştır. Değişkenler arası ilişki anlamlı bulunduysa geniş açıklamalara yer verilmiş ve bulgular benzer araştırma sonuçlarıyla desteklenmiştir. Yapılan istatistiksel çözümlenelerde anlamlılık düzeyi .05 olarak benimsenmiştir.

Araştırmayla ilgili istatistiksel çözümlenelerde SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) paket programından yararlanılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

IV. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırma konusu olan problemin çözümüne yönelik soruların cevaplanması amacıyla yapılan istatistik çözümlerle elde edilen bulgulara ve bulgulara ilişkin yorumlara yer verilmiştir. Bulgu ve yorumların sunulmasında, araştırmanın temel problemi doğrultusunda ele alınan ve cevabı aranan soruların sırası izlenmiştir.

1. Yetiştirme Yurdu Öğrencilerinin Devam Ettikleri Okuldan

Kaynaklanan Akademik Başarısızlık Nedenleri

Araştırmanın birinci alt problemine uygun olarak veri toplama aracındaki ilk sekiz soruda, yetiştirme yurdu öğrencilerinin “devam ettikleri okul”dan kaynaklanan akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri ortaya konularak, akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin sorulara verdikleri yanıtlar açısından önemli bir farkın olup olmadığı sınanmak istenmiştir. Bu amaçla öğretmen ve öğrenciler tarafından her bir soruya verilen yanıtların frekans ve yüzdeleri hesaplanmıştır. Öğretmen ve öğrenci görüşleri ile ilgili dağılımlar arasındaki farkı test için de χ^2 (kay kare) tekniği uygulanmıştır.

Yetiştirme yurdu öğrencilerinin öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre devam ettikleri okuldan kaynaklanan akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin bulgular Çizelge 4’de verilmiştir.

Çizelge 4’de görüldüğü gibi yetiştirme yurdu öğrencilerinin devam ettikleri “okulda öğrenci kişiliğine değer verilmesi” ile ilgili birinci soruyu cevaplayan öğrencilerin yarısından fazlası (% 58.9) “evet” seçeneğini işaretleyerek okulda kişiliklerine değer verildiği görüşünü belirtmişlerdir. Öğretmenlerin ise, aynı soruya

ÇİZELGE 4
YETİŞTİRME YURDU ÖĞRENCİLERİNİN
OKULDAN KAYNAKLANAN AKADEMİK BAŞARISIZLIK NEDENLERİ

Soru	Grup	Denek	Evet		Kısmen		Hayır		χ^2	Sd	Anlamlılık Düzeyi (P)
		Sayısı (N)	f	%	f	%	f	%			
1 Okulda öğrenci kişiliğine değer verilmesi	Öğrenci	129	76	58.9	28	21.7	25	19.4	14.9	2	p<.05
	Öğretmen	37	14	37.8	20	54.1	3	8.1			
2 Okulda yetiştirme yurdu öğrencilerine ön yargılı davranılması	Öğrenci	129	40	31.0	27	20.9	62	48.1	4.54	2	p>.05
	Öğretmen	37	10	27.0	14	37.8	13	35.1			
3 Okulda yetiştirme yurdu öğrencisi olduğunun açıklanmasından rahatsız olma	Öğrenci	129	52	40.3	21	16.2	56	43.4	13.5	2	p<.05
	Öğretmen	37	22	59.4	11	29.7	4	10.8			
4 Okulda diğer öğrencilerle olumlu ilişkiler geliştirme	Öğrenci	129	94	72.9	17	13.2	18	14	41.0	2	p<.05
	Öğretmen	37	7	18.9	22	59.5	8	21.6			
5 Okulda derslerin monoton işlenmesi	Öğrenci	129	44	34.1	35	27.1	50	38.8	4.24	2	p>.05
	Öğretmen	37	14	37.8	15	40.5	8	21.6			
6 Haftalık programlarda temel derslerin üst üste gelmesi.	Öğrenci	129	52	40.3	28	21.7	49	38	9.52	2	p<.05
	Öğretmen	37	13	35.1	17	45.9	7	18.9			
7 Derslerle ilgili ön bilgilerin yetersiz olması.	Öğrenci	129	42	32.6	42	32.6	45	34.9	28.5	2	p<.05
	Öğretmen	37	1	2.7	5	13.5	31	83.8			
8 Sınav sorularını cevaplamakta güçlük çekme.	Öğrenci	128	28	21.9	37	28.9	63	49.2	15.2	2	p<.05
	Öğretmen	37	18	48.6	13	35.1	6	16.2			

üçte birinden fazlası (%37.8) “evet” derken yarıdan fazlası (% 54.1) “kısmen” seçeneğini işaretleyerek bu konuda açık bir görüş ortaya koymadıkları anlaşılmıştır.

Çizelge 4 incelendiğinde, devam ettikleri okulda yetiştirme yurdu öğrencilerinin kişiliğine değer verilmesi ile ilgili öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında farklılaşma olduğu görülmektedir.

Bulgulara göre yetiştirme yurdunda çalışan öğretmenler okul ile olan ilişkilerinin niteliğinden kaynaklanabilecek çeşitli nedenlerle net bir görüş ortaya koymazlarken, yurttan kalan öğrencilerin yarıdan fazlasının olumlu görüş belirtmesi, devam ettikleri okulların yurttan gelen öğrencilerin sorunlarına karşı duyarlı ve ilgili olduğu sonucunu ortaya koymaktadır. Bu durum öğrencilerin öğrenim gördükleri okullar açısından olumlu bir gösterge sayılabileceği gibi, öğrenim gördüğü okulun yurt öğrencisine olan bu ilgisi akademik başarı açısından da güdüleyici bir faktör olarak değerlendirilebilir.

Çizelge 4’deki üçüncü soruda öğretmen ve öğrencilere “okulda yetiştirme yurdu öğrencilerine önyargılı davranılıp davranılmadığı” sorusu yöneltilmiştir. Öğrencilerden yarıya yakın çoğunluğu (% 48.1) “hayır” kendilerine önyargılı davranılmadığını ifade ederken, yaklaşık üçte biri (% 31.0) “evet” yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin ise üçte birinden fazlası (%37.8) “Kısmen” okulda öğrencilerine önyargılı davranıldığını belirtirken buna yakın oranda bir grubun ise (% 35.1) “hayır” yanıtını verdiği görülmektedir. “Evet” yanıtını verenlerin oranı ise dörtte birden fazladır (% 20.0).

Bulgularda, öğrencilerin yarıya yakın bölümü kendilerine ön yargılı davranılmadığını belirterek “hayır” yanıtını verirken öğretmenlerden bu soruya “hayır” diyenlerin oranının “evet” diyenlerden daha fazla olduğu görülmektedir. Verilere göre daha çok öğrenci görüşleri dikkate alındığında, Çizelge 4’deki birinci soruya verilen yanıtlarla tutarlı olarak devam ettikleri okulun yetiştirme yurdundan gelen öğrencilere karşı ön yargılı bir tutum içerisinde olmadığı söylenebilir. Buna göre bu tutumun, öğrenci başarısını olumsuz etkileyen bir değişken olmadığı sonucu ortaya çıkmaktadır.

Bulgulara göre Çizelge 4'deki ikinci soruya verilen cevaplar açısından ise öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında bir farklılaşma görülmemektedir.

Çizelge 4'deki "okulda yetiştirme yurdu öğrencisi olduğunun açıklanmasından rahatsızlık duyma" ile ilgili üçüncü soruya öğrencilerin yarıya yakın bölümü (% 43.4) bu durumdan rahatsız olmadıklarını belirterek "hayır" seçeneğini işaretlerken, buna yakın bir kısmı (% 40.3) "evet" yanıtını vererek okulda yurt öğrencisi olduğunun belirtilmesinden rahatsızlık duyduğunu ifade etmiştir. Öğretmenlerin ise aynı soruya yarıdan fazlası (% 59.4)'nın "evet" yanıtını verdiği görülmektedir.

Öğretmen görüşleri dikkate alındığında yetiştirme yurdu öğrencileri, okul çevresinde yurt öğrencisi olduğunun açıklanmasından rahatsızlık duymaktadırlar. Bu görüşü destekleyen öğrencilerin oranının "hayır" diyenlerden az da olsa önemli bir düzeye (% 40.3) ulaşması yetiştirme yurdunda kalan öğrencilerin korunmaya muhtaçlık olgusunu kabullenme ve bu olgunun başkalarının kendileri üzerindeki bakış açısını olumsuz etkileyebileceği endişesi taşıdıkları gibi bir sonucu ortaya koymaktadır. Bu olgunun öğretmen görüşleri açısından akademik başarıyı olumsuz etkileyen önemli bir değişken olduğu dikkat çekerken, öğrenci görüşü açısından daha az oranda önemli olduğu anlaşılmaktadır. Bulgularda üçüncü soruya verilen yanıtlar açısından öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir farklılığın olduğu dikkati çekmektedir.

Çizelge 4'de "yetiştirme yurdu öğrencilerinin" okulda diğer öğrencilerle olumlu ilişkiler geliştirebilme"si ile ilgili dördüncü soruya verilen yanıtları incelendiğinde öğrencilerin yaklaşık dörtte üçünün (% 72.9) bu soruya "evet" yanıtı verdiği görülmektedir. Öğretmenlerin yarıdan fazlası (% 59.5) ise bu soruya "kısmen" yanıtını verirken, beşte biri (% 21.6) "hayır" seçeneğini işaretlemiştir. Öğrencilerin çoğu okuldaki diğer arkadaşlarıyla olumlu ilişkiler geliştirebildiklerini belirterek bunun akademik başarısızlığı etkileyen önemli bir değişken olmadığını belirtirken, yurt öğretmenleri bu konuda daha çok "kısmen" yanıtını vererek kararsızlıklarını ortaya koymuşlardır. Bulgularda dördüncü soruya verilen yanıtlar açısından öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında önemli bir farklılık olduğu görülmektedir. .

Çizelge 4'deki beşinci soruda, yetiştirme yurdu öğretmen ve öğrencilerine “okulda derslerin monoton işlenip işlenmediği” sorulmuştur. Buna öğrencilerin üçte birinden fazlası (%38.8) “hayır” yanıtı verirken, bu orana yakın bir kısmı (% 34.1) “evet” yanıtını vermiştir. Yaklaşık dörtte biri (%27.1) ise “kısmen” seçeneğini işaretlemişlerdir. Öğretmenlerin ise beşte ikisi (%40.5) “kısmen” okulda derslerin monoton işlendiğini ifade ederken üçte birinden fazlasının (%37.8) ise bu soruya “evet” yanıtını verdikleri görülmektedir. Bulgulara göre öğrencilerden “hayır” diyenlerin oranı fazla olsa da öğrencilerin küçümsenemeyecek bir kısmının “evet” yanıtını vererek okulda derslerin sıkıcı ve monoton geçtiği konusunda şikayetçi oldukları dikkati çekmektedir. Öğretmenlerin ise çoğunluğu bu soruya “kısmen” yanıtı verirken, önemli bir kısmının da “evet” yanıtı verdiği görülmektedir. Sonuçta öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre, okulda derslerin monoton ve sıkıcı geçmesinin akademik başarısızlığa neden olan bir önemli değişken olarak benimsenmediği söylenebilir. Çizelgede yer alan bulgulara göre beşinci soruya verdikleri yanıtlar açısından öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir.

Çizelge 5'deki altıncı soruda, yurt öğrencilerinin devam ettikleri okulun ders programları ile ilgili olarak “haftalık ders programlarında temel derslerin üst üste gelmesi”nin akademik başarısızlığa neden olup olmadığı sorulmuştur. Bulgulara göre öğrencilerin beşte iki çoğunluğu (% 40.3) “evet” yanıtını vererek haftalık ders programlarında temel derslerin üst üste gelmesinin akademik başarılarını olumsuz etkilediği görüşünü belirtirken, beşte ikiye yakınının (% 38.0) “hayır” yanıtını vererek bu görüşe katılmadığı görülmektedir. Öğretmenlerin ise yaklaşık yarıya yakını (% 45.9) bu soruda “kısmen” yanıtı verirken, üçte birinden fazlasının (% 35.1) “evet” seçeneğini işaretlediği görülmektedir. Bulguların analizinde, öğrencilerin önemli bir kısmının ve öğretmenlerin ise üçte birinden fazlasının (% 35.1) görüşlerine göre, okuldaki haftalık ders programlarında temel derslerin (Türkçe, Matematik, Fen Bilgisi vb.) üst üste geldiği, bunun da akademik başarısızlığa yol açan bir değişken olarak algılandığı söylenebilir. Buna göre haftalık programlarda temel derslerin dağılımı ile

ilgili altıncı soruya verilen yanıtlar açısından ise öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir.

Çizelge 4’de görüleceği gibi yedinci soruda öğretmen ve öğrencilere okulda “işlenen derslerle ilgili ön bilgilerinin” yeterli olup olmadığı sorusu yöneltilmiştir. Bulgularda öğrencilerin üçte birinden fazlasının (%34.9) “hayır” yanıtını vererek derslerle ilgili ön bilgilerinin yeterli olduğunu belirttikleri görülmektedir. Buna karşın grubun üçte bire yakını (%32.6) “evet” yanıtını vererek ön bilgilerinin yetersiz olduğunu ifade ederken, önemli bir grubun (%32.6) bu soruda ise “kısmen” seçeneğini işaretlediği görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin ise büyük çoğunluğunun (%83.8)’nin “hayır” seçeneğini işaretleyerek öğrencilerinin okulda derslerle ilgili ön bilgilerini yeterli bulmadıkları görülmektedir. Bulgulara göre Çizelge 4’deki yedinci soruya verilen yanıtlar açısından öğrenci görüşlerine ilişkin dağılımlarda bir kararsızlık gözlenirken öğretmen görüşleri dikkate alındığında yetiştirme yurdu öğrencilerinin okulda işlenen derslere ilişkin ön bilgilerinin yetersiz olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Oysa öğrenmeye hazır olmanın özel bir hali olan ve ön öğrenme niteliği taşıyan giriş davranışları (ön bilgiler) yeni bir öğrenme ünitesi ve doğrudan doğruya ilgili olan ve o ünitenin öğrenilmesi için hatırlanılması ve kullanılması zorunlu olan önceki öğrenmeleri içerir. Giriş davranışları değişkenlerinin öğrenci başarısı ile ilişkisini inceleyen araştırmalar, öğrenci başarısındaki farklılıkların yarısının (%50) bilişsel giriş davranışlar ile açıklanabilir olduğunu ortaya koymaktadır (Fidan, 1986, s.114). Buna göre daha çok öğretmen görüşleri dikkate alındığında ön bilgilerin yetersizliğini akademik başarısızlığa yol açan bir değişken olduğu söylenebilir. Çizelge 4’de yedinci soruya verilen yanıtlara ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında önemli bir farklılığın olduğu da görülmektedir..

Çizelge 4’deki son soruda, araştırmaya katılan öğretmen ve öğrencilerden yetiştirme yurdu öğrencilerinin okuldaki “sınav sorularını cevaplamakta güçlük” çekip çekmedikleri konusunda görüş belirtmeleri istenmiştir. Öğrencilerden yarıya yakın

bölümü (%48.2) sınavlarda zorlanmadıklarını belirtirken, araştırmaya katılan öğretmenlerin yarıya yakını (%48.6) bu görüşün karşısında yer alarak öğrencilerinin sınav sorularının güçlüğünden yakındıklarını ifade etmeleri dikkati çekmektedir. Öğrencilerin üçte bire yakını (% 28.9) bu konuda kararsız kalırken, öğretmenlerin üçte birinden fazlasının (% 35.1) kararsız kaldığı anlaşılmaktadır. Sınav sorularını cevaplamakta güçlük çekme ile ilgili soruya verilen yanıtlar açısından öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmektedir. Öğretmenlere göre yurt öğrencileri okuldaki sınav sorularının güçlüğünden yakınmaktadırlar. Oysa öğrencilerin bunun karşıtı bir görüşü ileri sürerek okuldaki sınav sorularını yanıtlamakta güçlük çekmediklerini ifade ettikleri görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin daha çok öğrenci başarısını ölçüt olarak değerlendirme yapmaları ve buna uygun yanıtlar vermelerinin görüş farklılığına yol açtığı sanılmaktadır.

2. Yetiştirme Yurdu Öğrencilerinin Barındıkları Kurumdan Kaynaklanan Akademik Başarısızlık Nedenleri

Araştırmanın birinci alt problemine uygun olarak veri toplama aracındaki dokuzuncu soru ile on sekizinci soru arasında yer alan sorularda, yetiştirme yurdu öğrencilerinin barındıkları kurumdan kaynaklanan akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri alınarak, akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin verdikleri yanıtlar açısından aralarında önemli bir farklılığın olup olmadığı sınınamak istenmiştir. Bu amaçla öğretmen ve öğrenciler tarafından her bir soruya verilen yanıtların frekans ve yüzdeleri alınmıştır. Öğretmen ve öğrenci görüşlerine ilişkin dağılımlar arasındaki farkı test için ise χ^2 (kay kare) tekniği uygulanmıştır.

Yetiştirme yurdu öğrencilerinin öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre barındıkları kurumdan kaynaklanan akademik başarısızlık nedenleriyle ilgili bulgular Çizelge 5’de verilmiştir.

Çizelge 5’de görüleceği gibi “yetiştirme yurdu öğrencilerinin yurtda uygun ders çalışma ortamı” olup olmadığını ilişkin dokuzuncu soruya öğrencilerin yarıya yakını (% 46.0) “evet” yanıtı verirken yaklaşık üçte biri (% 37.5) “hayır” yanıtını vermiştir. Yurt öğretmenlerinin ise üçte ikisinin (% 67.5) evet yanıtını verdiği görülmektedir. Önemli bir grup (% 27.0) öğretmen ise “kısmen” yanıtını vererek bu konuda kararsızlığını ifade etmişlerdir. Bulgularda yetiştirme yurtlarında ders çalışma ortamı açısından fiziksel olanakların yeterli olduğu görüşü öğretmenlerin çoğu tarafından benimsenirken, öğrencilerden bu görüşü benimseyenlerin oranının öğretmenlere göre daha az olduğu dikkati çekmektedir. Hatta öğrencilerden önemli bir grubun da bu görüşe karşı çıktığı görülmektedir. Ancak sonuçta öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre yetiştirme yurtlarında ders çalışma ve etüd faaliyetleri açısından fiziki ortamın yeterli olduğu ve bununla akademik başarısızlığa neden olan önemli bir değişken olmadığı söylenebilir. Çizelge 5’deki dokuzuncu soruya verdikleri yanıtlar açısından ise öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında diğer yanıtlarla tutarlı olarak önemli bir farklılaşmanın olduğu görülmektedir.

Çizelge 5’deki onuncu soruda öğrencilerden yarıdan fazlası (% 52.7) öğrenim ihtiyaçlarının karşılandığını, yaklaşık üçte biri (%32.6) ise karşılanmadığını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin ise önemli bir çoğunluğu (% 83.8) yurt öğrencilerinin okul ihtiyaçlarının karşılandığını belirtmişlerdir. Bulgularda öğrenim için gerekli olan ihtiyaçların (giysi, kitap, kırtasiye vb.) büyük oranda karşılandığı görüşünün her iki grup tarafından da benimsendiği görülmektedir. Ancak öğrencilerden önemli bir grubun ise bu görüşe katılmadığı dikkati çekmektedir. Bulgularda öğrenim ihtiyaçlarının karşılanması değişkeninin akademik başarısızlığı etkileyen önemli bir etmen olmadığı sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu soruya verdikleri yanıtlar açısından ise öğretmen ve öğrenci görüşleri arasındaki farkın doğal olarak anlamlı olduğu görülmektedir.

ÇİZELGE 5
YETİŞTİRME YURDU ÖĞRENCİLERİNİN
BARINDIKLARI KURUMDAN
KAYNAKLANAN AKADEMİK BAŞARISIZLIK NEDENLERİ

Soru	Grup	Denek	Evet		Kısmen		Hayır		X ²	Sd	Anlamlılık Düzeyi (P)
		Sayısı (N)	f	%	f	%	f	%			
9 Yurtta uygun ders çalışma ortamı bulunması	Öğrenci	128	59	46.	21	16.4	48	37.5	15.2	2	p< .05
	Öğretmen	37	25	67.5	10	27.0	2	5.4			
10 Öğrenim ihtiyaçlarının karşılanması	Öğrenci	129	68	52.7	19	14.7	42	32.6	12.9	2	p< .05
	Öğretmen	37	31	83.8	4	10.8	2	5.4			
11 Yurt ortamının sıkıcı olması	Öğrenci	129	45	34.9	34	26.4	50	38.8	8.80	2	p< .05
	Öğretmen	37	16	43.2	16	43.2	5	13.5			
12 Yurt öğrenci kişiliğine değer verilmesi	Öğrenci	129	66	51.2	33	25.6	30	23.3	12.0	2	p< .05
	Öğretmen	37	30	81.1	6	16.2	1	2.7			
13 Yurtta çalışanlarla öğrenci arasında sorun yaşanması	Öğrenci	128	32	25.0	22	17.2	74	57.8	15.9	2	p< .05
	Öğretmen	37	4	10.8	18	48.6	15	40.5			
14 Yurt öğretmenlerinin okul çalışmalarına yardımcı olması	Öğrenci	129	57	44.2	28	21.7	44	34.1	14.9	2	p< .05
	Öğretmen	37	18	48.6	17	45.9	2	5.4			
15 Okula kayıt yapılırken öğrenci görüşü alınması	Öğrenci	129	90	69.8	18	14.0	21	16.3	15.7	2	p> .05
	Öğretmen	37	28	75.7	6	16.2	3	8.1			
16 Yurtta dengeli beslenme	Öğrenci	129	62	48.1	28	21.7	39	30.2	20.3	2	p< .05
	Öğretmen	37	33	89.2	3	8.1	1	2.7			
17 Yurtta öğrencilerin sağlık sorunlarıyla ilgilenilme durumu	Öğrenci	129	74	57.4	27	20.9	28	21.7	20.6	2	p< .05
	Öğretmen	37	36	97.3	1	2.7	-	-			
18 Yurtta yapılan bireysel ve grup çalışmalarına katılım	Öğrenci	126	39	31	45	35.7	42	33.3	21.8	2	p< .05
	Öğretmen	37	26	70.3	10	27.3	1	2.7			

Çizelge 5’deki “yurt ortamının sıkıcı olması” ile ilgili on birinci soruda, araştırmaya katılan öğrencilerin yaklaşık üçte biri (% 34.9) yurt ortamını sıkıcı bulmakta, yaklaşık dörtte biri (% 26.4) “kısmen” sıkıcı bulmakta iken, yaklaşık beşte ikisinin (% 38.8) yurt ortamını sıkıcı bulmadıkları görülmektedir. Öğretmenlerden ise “evet” (% 43.2) ve “hayır” (% 43.2) diyenlerin oranının aynı olduğu anlaşılmaktadır. Bulguların analizinde yetiştirme yurdu öğrencileri açısından yurt ortamının sıkıcı olması ile ilgili görüşlere ilişkin dağılımlarda önemli bir eğilim dikkati çekmemektedir. Öğretmen ve öğrencilerin yanıtlarda daha çok çekingen davrandıkları görülmektedir. Bu soruda da, öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında verdikleri yanıtlar açısından önemli bir farklılık söz konusudur. Öğrencilerden yurt ortamının sıkıcı olmadığını ifade edenlerin oranı daha yüksek çıkarken buna karşın öğretmenlerden yurt ortamının öğrenci açısından sıkıcı olduğunu ileri sürenlerin oranının daha fazla olduğu görülmektedir. Öğrencilerin ise önemli bir kısmının yurt ortamını sıkıcı bulduğu da dikkate değerdir. Sonuçta öğretmen görüşlerine bakıldığında, yurt ortamının sıkıcı olmasının akademik başarısızlığa neden olan bir değişken olduğu söylenebilir.

Çizelge 5’de “yurtta öğrenci kişiliğine değer verilmesi” ile ilgili on ikinci soruyu yanıtlayan öğrencilerin yarıdan fazlasını (% 51.2) evet yanıtını verdiği, öğretmenlerin ise büyük çoğunluğunun % 81.1 “evet” seçeneğini işaretlediği görülmektedir. Bulgularda öğrenci ve öğretmen görüşlerine göre yetiştirme yurdunda kalan öğrencilerin yurtta kişiliklerine değer verildiği ve öğrencilerle yeterince ilgilenildiği sonucu ortaya çıkmaktadır. Öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında ise anlamlı düzeyde bir farklılığın olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu yurtta öğrencilerin kişiliğine değer verildiğini iddia ederken, öğrenciler bu görüşü daha az benimsemişlerdir. Bu görüşe “hayır” yanıtı verenlerin oranı (% 23.3) da bunu göstermektedir. Elde edilen sonuçlar açısından yurtta öğrencilerin kişiliğine değer verilmesinin daha çok akademik başarıyı güdüleyen bir değişken olduğu söylenebilir.

Çizelge 5’deki on üçüncü soruya ilişkin veriler incelendiğinde “yurt çalışanları ile öğrenciler arasında sorun yaşanması”nın akademik başarıya etkisi konusunda öğrencilerden yarısından fazlasının (% 57.8) “hayır” yanıtını verdiği, dörtte birinin (%25.0) ise “evet” yanıtını verdiği görülmektedir. Öğretmenlerin ise yarıya yakını (%48.6) “kısmen” yanıtını verirken önemli bir kısmının (% 40.5) “hayır” yanıtını verdiği görülmektedir. Bulguların analizinde öğrenci görüşlerine göre yurtda çalışan personelle yurt öğrencileri arasında sorun yaşanmadığı sonucu çıkmaktadır. Öğretmenlerin ise çoğunluğu bu konuda kesin bir görüş belirtmezken önemli bir kısmının, sorun yaşanmadığı görüşünü ifade ettikleri görülmektedir. Bu sonuçlara göre yurt personeli ile yetiştirme yurdu öğrencileri arasındaki iletişim ve ilişkilerde önemli bir sorun yaşanmadığı anlaşılmaktadır. Bunun ise akademik başarısızlığa yol açan bir değişken olmadığı söylenebilir.Çizelge 5’deki on üçüncü soruya verilen yanıtlar açısından ise diğer soru maddeleri ile tutarlı olarak anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir.

Çizelge 5’deki on dördüncü soruya ilişkin verilerde “yurt öğretmenlerinin okul çalışmalarında öğrencilere yardımcı olması” ile ilgili olarak, öğrencilerin beşte ikisinden biraz fazlası (% 44.2) buna “evet” derken yaklaşık üçte biri (% 34.1) “hayır” yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin ise yine yarıya yakın çoğunluğu (% 48.6) “evet” seçeneğini işaretlerken benzer oranda bir gurubun (% 45.9) ise “kısmen” yanıtını verdikleri görülmektedir. Bulguların analizinde araştırmaya katılan öğrenciler ağırlıklı olarak öğretmenlerinin kendilerine okul çalışmalarında yardımcı oldukları görüşünü ifade ettikleri dikkati çekerken buna karşı çıkanların ve kararsız kalanların oranına bakıldığında bu konuda sıkıntıların da yaşandığı görülmektedir. Öğretmenlerin ise çoğunluğu öğrencilerine okul çalışmalarına yeterince yardımcı oldukları görüşünü ileri sürerken “kısmen” diyenlerin oranı dikkate alındığında soruya gerçekçi yanıtların verildiği ve bu konuda bazı sorunların yaşandığını söylemek olanaklıdır. Ancak sonuçlar incelendiğinde öğretmen ve öğrencilerin yaklaşık yarıya yakın bir çoğunluğu tarafından yurt öğretmenlerinin okul çalışmalarında öğrencilere yardımcı olduğu ve bu durumun akademik başarısızlık nedeni olarak önemli bir değişken olmadığı görüşü ortaya çıkmaktadır. Bu soruya verdikleri yanıtlar açısından ise öğretmen ve öğrenci görüşleri arasındaki farkın diğer sorularla tutarlı olarak anlamlı düzeyde olduğu görülmektedir.

Çizelge 5'deki on beşinci soruda okula kayıt yapılırken öğrenci görüşlerinin dikkate alınması ile ilgili veriler incelendiğinde, öğrencilerin öğrencilerinin yaklaşık üçte ikisinin (% 68.8) “evet” yanıtını verdiği, öğretmenlerin ise dörtte üçünün (% 75.7) “evet” yanıtını verdiği görülmektedir. Bulguların analizinde, öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre yetiştirme yurdu öğrencilerinin devam ettiği okula kayıtları yapılırken görüşlerinin alındığı sonucu çıkmaktadır. Bu süreçte ise öğrencilerin daha etkili olduğu anlaşılmaktadır. Bu sonucun yurttan çalışan öğretmen ve öğrenciler açısından olumlu bir gösterge olduğu ve akademik başarıyı güdüleyen bir değişken olarak önemli olduğu söylenebilir. Öğrencinin okula kaydı yapılırken görüşünün alınıp alınmadığı sorusuna verilen yanıtlar açısından ise öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı görülmektedir.

Çizelge 5'deki “yurtta dengeli beslenme” konusuyla ilgili verilere göre öğrencilerin yarıya yakın çoğunluğu (% 48.1) “evet” yanıtını verirken üçte bire yakın bir kısmı (% 30.2) “hayır” yanıtını vermişlerdir. Öğretmenlerin ise büyük bir çoğunluğunun (% 89.2) bu soruda “evet” seçeneğini işaretledikleri görülmektedir. Sonuçlara göre öğrenciler ağırlıklı olarak yurtta dengeli beslendiklerini ifade ederken, buna karşı çıkanların oranının ise dikkati çekecek düzeyde olduğu görülmektedir. Öğretmen görüşlerine göre ise dengeli beslenme konusunda yurttan herhangi bir sorun yaşanmamaktadır. Buna göre yurtta beslenme koşullarının iyi olduğu ve bunun akademik başarıyı etkileyen bir değişken olmadığı söylenebilir. Öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında ise bu konuda anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir.

Çizelge 5'deki on yedinci soruda “öğrencilerin sağlık sorunları ile ilgilenilmesi” ve bunun akademik başarıya etkisinin olup olmadığı konusunda öğrencilerin yaklaşık beşte üçe yakın bir bölümü (% 57.4) buna “evet” yanıtı verirken “hayır” diyenlerin oranı yaklaşık beşte birdir (% 21.7) öğretmenlerin ise yaklaşık tamamı (% 97.3) “evet” seçeneğini işaretlemiştir. Öğretmen görüşlerine göre, öğrencilerle ilgili olarak yurtta sağlık sorunu yaşanmamaktadır. Öğrencilerden bu görüşü benimseyenlerin oranı daha az olmakla birlikte sağlıkla ilgili önemli bir sorunun yaşanmadığı sonucu ortaya çıkmaktadır. Sonuçta yurtlarda sağlıkla ilgili doktor, hemşire, ilaç vb. sorunların yaşanmaması, yurtlardaki sağlık hizmetlerinin niteliği açısından olumlu bir göstergedir. Bu durumu akademik başarısızlığa neden olan bir değişken olmadığı görülmektedir.

Çizelge 5'deki on yedinci soruya verilen yanıtlar açısından ise öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında doğal olarak bir farklılaşmanın olduğu gözlenmektedir.

Çizelge 5'deki on sekizinci soruda, “yurtta yapılan bireysel ve grup çalışmalarına” öğrencilerin katılıp katılmadığı konusunda yöneltilen soruya öğrencilerin üçte biri (% 33.3) “hayır yanıtını verirken, üçte bire yakını (% 31.0) “evet” yanıtını vermiştir. “Kısmen” diyenlerin oranı da üçte birin biraz üzerindedir (% 35.7). Öğretmenlerin ise yaklaşık dörtte üçü (%70.3) bu soruda “evet” seçeneğini işaretlemiştir. Bulgularda öğrencilerin bireysel ve grup çalışmalarını yeterince önemsemedikleri ve yeterli katılım sağlamadıkları görülmektedir. Öğretmenlerin ise grup çalışmaları sırasında öğrencilerin isteklerine uygun davrandıklarını ve katılımın olduğunu ifade etmeleri iki farklı görüşün olduğunu ortaya çıkarmaktadır. Bu konuda öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir.

3. Yetiştirme Yurdu Öğrencilerinin Kişisel Özelliklerinden Kaynaklanan Akademik Başarısızlık Nedenleri

Araştırmanın birinci alt problemine uygun olarak oluşturulan veri toplama aracındaki on dokuzuncu soru ile otuz ikinci soru arasında bulunan son on dört maddelik soruda yetiştirme yurdu öğrencilerinin “kişisel özellikleri”nden kaynaklanan akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri alınarak, akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin sorulara verdikleri cevaplar açısından aralarında anlamlı bir farklılaşmanın olup olmadığı sınanmak istenmiştir. Bu amaçla öğretmen ve öğrenciler tarafından her bir soruya verilen yanıtların frekans ve yüzdeleri alınmıştır. Öğretmen ve öğrenci görüşleri ile ilgili dağılımlar arasındaki farkı sınamak için χ^2 (kay kare) tekniği uygulanmıştır.

Yetiştirme yurdu öğrencilerinin öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre devam ettikleri okuldan kaynaklanan akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin bulgular Çizelge 6'da verilmiştir.

ÇİZELGE 6
YETİŞTİRME YURDU ÖĞRENCİLERİNİN
KİŞİSEL ÖZELLİKLERİNDEN
KAYNAKLANAN AKADEMİK BAŞARISIZLIK NEDENLERİ

Soru	Grup	Denek	Evet		Kısmen		Hayır		X ²	Sd	Anlamlılık Düzeyi (P)
		Sayısı (N)	f	%	f	%	f	%			
19 Sınavlarda heyecanlanma	Öğrenci	129	67	51.9	22	17.1	40	31.0	28.2	2	p<.05
	Öğretmen	37	6	16.2	22	59.5	9	24.3			
20 Başaramayacağına inandığı derse çalışmama	Öğrenci	129	71	55.0	22	17.1	36	27.9	12.9	2	p<.05
	Öğretmen	37	23	62.6	13	35.1	1	2.7			
21 Etüd ve derslerde dikkatin dağılması	Öğrenci	129	80	62.0	21	16.3	28	21.7	9.72	2	p<.05
	Öğretmen	37	30	81.1	7	18.9	—	—			
22 Başarıyla ilgili kendine güvenme	Öğrenci	127	109	85.8	12	9.4	6	4.7	91.1	2	p<.05
	Öğretmen	37	2	5.4	12	32.4	23	62.2			
23 Aileden ayrı olmanın üzüntü yaratması	Öğrenci	129	54	41.9	25	19.4	50	38.8	20.8	2	p<.05
	Öğretmen	37	27	73.0	10	27.0	—	—			
24 Özel ailevi sorunların yaşanması	Öğrenci	128	50	31.9	28	21.9	50	39.1	25.0	2	p<.05
	Öğretmen	37	30	81.1	7	18.9	—	—			
25 Öğrenme güçlüğü çekme	Öğrenci	128	42	32.8	38	29.7	47	36.7	31.4	2	p<.05
	Öğretmen	37	31	83.8	5	13.5	1	2.7			
26 Geleceğe ilişkin kaygı duyma	Öğrenci	128	76	59.4	29	22.7	23	18.0	3.53	2	p<.05
	Öğretmen	37	25	67.6	10	27.0	2	5.4			
27 Sorunlarını başkalarıyla paylaşma	Öğrenci	128	71	55.5	19	14.8	38	29.7	46.1	3	p<.05
	Öğretmen	37	4	10.8	26	70.3	7	18.9			
28 Karşı cinsle ilgili sorunların yaşanması	Öğrenci	128	38	29.7	14	10.9	76	59.4	30.1	2	p<.05
	Öğretmen	36	13	36.1	17	47.2	6	16.7			
29 Derslere planlı ve düzenli çalışma	Öğrenci	128	38	29.7	50	39.1	40	31.3	12.0	2	p<.05
	Öğretmen	37	2	5.4	14	37.8	21	56.8			
30 Yurt öğretmenine okul ile ilgili soruları anlatmaktan çekinme	Öğrenci	128	39	30.5	14	10.9	75	58.6	21.3	2	p<.05
	Öğretmen	37	17	45.9	13	35.1	7	18.9			
31 Öğrenim görmenin önemine inanma	Öğrenci	127	110	86.6	13	10.2	4	3.1	73.5	2	p<.05
	Öğretmen	37	5	13.5	22	59.5	10	27.0			
32 Okula düzenli olarak devam etme	Öğrenci	128	89	69.5	23	18.0	16	12.5	8.34	2	p<.05
	Öğretmen	37	18	48.6	15	40.5	4	10.8			

Çizelge 6’da “sınavlarda heyecanlanma” ile ilgili soruya ilişkin veriler incelendiğinde, öğrencilerin yarıdan fazlası (% 51.9) “evet” yanıtını verirken yaklaşık üçte biri (% 31.0) “hayır” seçeneğini işaretlemiştir. Öğretmenlerin ise yaklaşık beşte üçünün (%59.5) “kısmen” seçeneğini işaretlediği görülmektedir.

Bulguların analizinde öğrencilerden önemli bir grup sınavlarda heyecanlanmadığını belirtirken çoğunluğun sınavlarda heyecanlandığı görülmektedir. Öğretmenlerin ise bu konuda daha çok kararsız olduğu dikkati çekmektedir. Sonuçta öğrencilerin verdiği yanıtlar dikkate alındığında, yetiştirme yurdu öğrencilerinin okulda yapılan sınavlarda heyecanlandığı ve bu duygusal özelliğin akademik başarılarını olumsuz etkileyen bir değişken olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Verdikleri yanıtlar açısından ise öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında doğal bir farklılaşma söz konusudur. Bu kişisel özelliğin öğretmenlere yansımadağı söylenebilir.

Çizelge 6’da görüleceği gibi yirminci soruda “başaramayacağına inandığı derslere çalışmama” ile ilgili verilerde, öğrencilerin yarısında fazlası (%55,0) “evet” seçeneğini işaretlerken, yaklaşık dörtte biri (%27.9) “hayır” seçeneğini işaretlemiştir. Öğretmenlerin ise yaklaşık beşte üçü (% 62.0) bu soruda “evet” seçeneğini işaretlerken “kısmen” yanıtını verenlerin oranının ise üçte bir düzeyinde (% 35.1) olduğu görülmektedir. Eldeki bulgularda, yetiştirme yurdu öğrencilerinin başaramayacağına inandığı derslere çalışmama gibi bir eğilime sahip olduğu görüşünün öğretmen ve öğrenciler tarafından benimsendiği ortaya çıkmaktadır. Bu sonuca bakarak, yurt öğrencilerinin öğrenmede güçlük çektikleri bazı derslerde bıkkınlık ve çaresizlik duygusuna kapıldıkları ve bu engeli aşmak için gereken gayret ve çabayı göstermedikleri olgusu ortaya çıkmaktadır. Böylece, sahip olunan bu tutumun akademik başarısızlığa neden olan önemli bir değişken olduğu görülmektedir. Çizelgedeki yirminci soruya verdikleri yanıtlar açısından bakıldığında, öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmektedir.

Çizelge 6'da görüleceği gibi yurttan kalan öğrencilerin etüdüde ve derslerde dikkatinin dağılıp dağılmadığı ile ilgili yirmi birinci soruda, yurttan kalan öğrencilerin yaklaşık beşte biri (% 62.0) "evet" seçeneğini işaretlerken beşte biri (%21.7) "hayır" seçeneğini işaretlemiştir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğunun (%81.1) ise bu soruya "evet" yanıtını verdikleri görülmektedir. Eldeki bulgulara göre araştırmaya katılan öğrenci ve öğretmenlerin yetiştirme yurdu öğrencilerinin etüd ve derslerde dikkatlerinin dağınık ve derse karşı ilgisiz olduğu görüşünde birleştikleri görülmektedir. Konuyla ilgili yapılan bazı araştırma sonuçlarının da bu sonucu destekler nitelikte olduğu görülmektedir (Yörükoğlu, 1978, s. 33). Çizelgedeki yirmi birinci soruya verdikleri yanıtlara bakıldığında öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında anlamlı düzeyde farklılaşma olduğu görülmektedir.

Çizelge 6'daki yirmi ikinci soruda "başarıyla ilgili kendine güven" konusunda öğrencilerin büyük çoğunluğu (% 85.8) istedikten sonra başaramayacağı işin olmadığını belirterek başarıyla ilgili kendine her konuda güven duyduklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin yaklaşık beşte üçünün (% 62.2) bu konuda hayır yanıtını vermeleri ise ilginçtir. Yakalılık üçte bir oranında bir grup öğretmen (% 32.4) ise bu konuda "kısmen" seçeneğini işaretleyerek kararsızlığını belirtmiştir. Bulguların analizinde, öğrencilerin başarıyla ilgili her konuda kendilerine güven duydukları görülürken, yurt öğretmenleri bunun karşıtı bir görüşü ileri sürerek öğrencilerinin güven duygularının gelişmediği, çekingen ve kararsız tutumlar gözlemeleri bu konuda iki karşıt görüşün olduğu sonucunu ortaya koymaktadır. Bu sonuç yetiştirme yurdu öğretmenlerinin, yurttan kalan öğrencilerin kişisel özelliklerine ilişkin gözlemlerinin ve bilgilerinin yeterli düzeyde olmadığını göstermektedir. Oysa öğrencinin tanınması, ilgi, yetenek ve bazı kişisel özelliklerinin bilinmesi, ona hangi davranışların nasıl kazandırılacağı konusunda öğretmene önemli düzeyde yardımcı olacağı bilinmektedir. Sonuçta, yurttan çalışan öğretmenlere göre kendine güven duygusunun yetersiz olması, yurt öğrencilerinin akademik başarısızlığını etkileyen önemli bir değişken olarak algılanırken, bu durum öğrenciler tarafından farklı algılanmıştır.İstedikleri zaman

başarılı olabileceklerini ifade edenlerin çoğunlukta olması bu değişkenin öğrenci görüşleri açısından akademik başarısızlık nedeni olmadığı sonucu ortaya çıkmaktadır. Yetiştirme yurdu öğrencilerinin kendine güven duygusu konusunda verilen yanıtlar açısından öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında önemli düzeyde bir farklılaşma olduğu da görülmektedir.

Çizelge 6'da görüleceği gibi yurt öğretmenleri ve öğrencilerine yetiştirme yurdu öğrencilerinin “ailesinden ayrı olmasının üzüntü yaratması” ile ilgili soru yöneltilmiştir. Öğrencilerin yaklaşık beşte ikisi (% 41.9) bu soruyu “evet” şeklinde yanıtlarken, beşte ikiye yakın bir kısmı (% 38.8) “hayır” yanıtını vermiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin ise yaklaşık dörtte üçünün (% 73.0) “evet” yanıtını verdiği görülürken kalan grup ise (% 27.0) “kısmen” yanıtını vermiştir. Bulguların analizinde, aileden ayrı olmak veya aile yoksunluğunun yurt öğrencilerinin kaygılarını yükselttiği anlaşılmaktadır. Bu görüşün öğretmenler tarafından da yüksek düzeyde benimsendiği görülürken, öğrenciler de çoğunlukla bu görüşe katılmışlardır. Ancak öğrencilerden bu görüşe karşı çıkanların oranı da dikkate değerdir. Yapılan bazı araştırmaların da bu görüşü destekler nitelikte olduğu görülmektedir (Baş, 1990; Beydoğan, 1991). Kaygının akademik başarıyı etkileyen önemli bir değişken olduğu düşünülürse bulguların, yetiştirme yurdu öğrencilerinin okul başarıları açısından olumsuz nitelik taşıdığı görülmektedir. Bu soruda öğretmen ve öğrenci görüşleri açısından ise anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmektedir.

Çizelge 6'daki “özel ailevi sorunların yaşanması” ile ilgili yirmi dördüncü soruda, öğrencilerin yaklaşık üçte biri (% 31.9) “evet” yanıtını vererek sorun yaşadığını dile getirirken, yaklaşık beşte biri (% 21.9) “kısmen” sorun yaşandığı; yaklaşık beşte iki çoğunluk ise (%39.1) sorun yaşanmadığı görüşünü belirtmişlerdir. Öğretmenlerin ise büyük çoğunluğunun (% 81.1) sorun yaşandığı görüşünde birleşerek “evet” yanıtını verdiği görülmektedir. Bulguların analizi sonucu, öğretmenler yetiştirme yurdu öğrencilerinin aileleri ile ilgili özel sorunları olduğunu ileri sürerken

öğrencilerden bu görüşe katılanların oranının katılmayanlardan az olduğu görülmektedir. Bulguların farklı olması öğretmen ve öğrenci ilişkilerinde bazı sorunların yaşandığını ortaya koymaktadır. Özel ailevi sorunlar kişisel özellik taşıdığı için yurt öğrencilerinin bu sorunlarını saklama eğiliminde olduğu söylenebileceği gibi öğretmenlerin okul ve yurtla ilgili ortaya çıkan sorunlardan yola çıkarak bu yargıya vardıkları da söylenebilir. Sonuçta öğretmenler açısından özel ailevi sorunlar yaşanmakta ve bu değişken akademik başarısızlığa neden olmaktadır. Öğrencilerden ise bu görüşü benimseyenlerin ve kararsız kalanların oranı da dikkate alınmalıdır. Çizelgedeki yirmi dördüncü soruya verdikleri yanıtlar açısından bakıldığında benzer sorulara ilişkin dağılımlarda olduğu gibi görüşler arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşma görülmektedir. Bu farklılaşmaların araştırmanın iç tutarlılığı açısından olumlu bir gösterge olduğu söylenebilir.

Çizelge 6'daki "öğrenme gücünü çekme" ile ilgili yirmi beşinci soruda öğrencilerin yaklaşık üçte biri (% 32.8) "evet" yanıtı vererek öğrenmede güçlük çektiğini belirtirken yine üçte bire yakını (% 29.7) "kısmen", üçte birden fazla çoğunluk (%36.7) ise "hayır" yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin ise büyük çoğunluğunun (% 83.8) "evet" yanıtını vererek öğrencilerin öğrenme gücünü çektiğini ifade ettiği görülmektedir. Bulgularda öğrenciler görüşlerini ifade etmekte çekingen davranmakla birlikte "öğrenme gücünü çekmiyorum" diyenlerin oranının yüksek olduğu, öğrenme gücünü çekenlerin ise önemli bir düzeyde olduğu gözden kaçmamaktadır. Yurt öğretmenlerinin ise yurttaki kalan öğrencilerin öğrenme gücünü çektiğine dair görüş birliğinde oldukları görülmektedir. Oysa zihinsel, sosyal ve psikolojik bir çok etmene bağlı olarak oluşan öğrenme gücünü akademik başarıyla doğrudan ilgili olan önemli bir değişkendir. Öğretmen görüşleri dikkate alındığında yetiştirme yurdu öğrencileri açısından öğrenme gücünü akademik başarıyı etkileyen önemli bir değişken olurken, öğrenciler açısından bunun bu kadar önemli olmadığı anlaşılmaktadır. Çizelge incelendiğinde öğrenme gücünü konusunda öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında önemli bir farklılaşmanın olduğu da görülmektedir.

Çizelge 6'daki yirmi altıncı soruda öğretmen ve öğrencilere yetiştirme yurdu öğrencilerinin “geleceğe ilişkin kaygılarının” olup olmadığı sorulmuştur. Öğrencilerin yaklaşık beşte üçü (% 59.4) geleceğe ilişkin kaygı duyduğunu belirterek “evet” yanıtını verirken, öğretmenlerin de büyük oranda (% 67.6) bu görüşe katılarak “evet” yanıtını verdiği görülmektedir. Bulguların analizinde, yetiştirme yurdu öğrencilerinin geleceğe ilişkin kaygı duydukları görüşünün hem öğretmen ve hem de öğrenci grubu tarafından benimsendiği anlaşılmaktadır. Bu sonucun Çizelge 6'daki yirmi üçüncü soruyla ilgili verilerden elde edilen sonuçlarla tutarlı olması da veri toplama aracı açısından olumlu bir göstergedir (bkz. Çizelge 6). Sonuçlara bakarak; yetiştirme yurdu öğrencilerinin geleceğe ilişkin kaygı duymalarının, kişisel kaygı düzeylerini yükselten ve akademik başarısızlığa neden olan önemli bir değişken olduğu söylenebilir. Öğretmen ve öğrencilerin geleceğe ilişkin kaygı duymaları ile ilgili soruya verdikleri yanıtlar açısından, gruplar arasında önemli bir görüş farklılığının olmadığı görülmektedir. Elde edilen bulgular Baş (1990) tarafından yapılan araştırma bulgularıyla paralellik göstermektedir.

Çizelge 6'daki “sorunlarını başkalarıyla paylaşma” ile ilgili soruda, öğrencilerin yarısından fazlası (% 55.5) kimseye açamadığı sorunları olduğunu ifade ederken “Hayır” diyenlerin oranının da üçte bire yakın (% 29.7) olduğu anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin ise üçte ikiden fazlasının (% 70.3) “kısmen” yanıtını verdiği görülmektedir. Bulguların analizinde, yetiştirme yurdu öğrencilerinin her türlü sorunlarını başkalarıyla paylaşmadıkları görüşünü öğrencilerin benimsediği görülürken araştırmaya katılan öğretmenlerin bu konuda daha çok kararsız kaldıkları anlaşılmaktadır. Bu sonuçlara göre, daha çok veri toplama aracını yanıtlayan öğrencilerin görüşleri dikkate alındığında, yurttan kalan öğrencilerin kimseye açamadıkları bazı sorunlarının olduğu ve dolayısıyla bu sorunların dolaylı olarak akademik başarısızlığa neden olan bir değişken olduğu söylenebilir. Verilen yanıtlar açısından ise öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında bu anlamlı bir farkın olduğu da gözlenmektedir.

Çizelge 6'daki yetiştirme yurdu öğrencilerinin “karşı cinsle olan ilişkilerinde sorun”larının bulunup bulunmadığına ilişkin yirmi sekizinci soruya, öğrencilerin yaklaşık beşte üçü (% 59.4) “hayır” yanıtı vererek sorun yaşanmadığını belirtirken yaklaşık üçte bir oranındaki bir grubun (%29.7) ise buna “evet” yanıtını verdiği görülmektedir. Öğretmenlerin üçte birinden fazlası (% 36.1) ise buna “evet” yanıtını verirken “kısmen” yanıtını vererek kararsızlıklarını belirtenlerin oranı yaklaşık yarıya yakındır (% 47.2). Bulguların analizinde, yetiştirme yurdu öğrencilerinin karşı cinsle aralarında sorun yaşanmadığı görüşü öğrenciler tarafından benimsenirken araştırmaya katılan öğretmenlerin bu konudaki kararsızlığı dikkati çekmektedir. Öğrencilerden bu konuda sorun yaşayanların oranının ise küçümsenemeyecek düzeyde olduğu görülmektedir. Ancak öğrenci görüşleri dikkate alındığında karşı cinsle ilgili sorunların akademik başarısızlığa neden olan önemli bir değişken olmadığını söylemek olanaklıdır. Yurt öğretmenlerinin bu konudaki kararsızlığı ise, sorunun kişisel olma özelliğinden kaynaklanabilir. Yirmi sekizinci soruya verdikleri yanıtlar açısından öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında önemli bir farklılığın olduğu da görülmektedir.

Çizelge 6'daki “Derslere planlı ve düzenli çalışma” ile ilgili yirmi dokuzuncu soruya öğrencilerin üçte bire yakını (%29.7) “evet” çalışıyorum yanıtı verirken yaklaşık beşte ikisi (% 39.1) “kısmen” çalıştığı yanıtını, üçte bire yakınının (% 31.3) ise “hayır” yanıtını verdiği görülmektedir. Öğretmenlerin ise yarıdan fazla çoğunluğu (% 56.8) “hayır” yanıtını verdiği, kararsız kalarak “kısmen” yanıtını verenlerin ise yaklaşık beşte iki düzeyinde (% 37.8) olduğu görülmektedir. Bu verilere göre yetiştirme yurdu öğrencilerinin planlı ve düzenli ders çalışma alışkanlığına sahip olmadığı sonucu ortaya çıkmaktadır. Oysa etkili öğrenmenin gerçekleşmesinde planlı ve düzenli ders çalışmanın önemli bir faktör olduğu bilinmektedir. Sonuçta planlı ders çalışma alışkanlığının olmayışının yurtda kalan öğrencilerin akademik başarısızlığında etkili bir değişken olarak ortaya çıktığı görülmektedir. Yirmi dokuzuncu soruya verdikleri yanıtlar açısından öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmektedir.

Çizelge 6’da görüleceği gibi “yurt öğretmenlerine okul ile ilgili sorunlarını anlatmaktan çekinme” ile ilgili otuzuncu soruya araştırmaya katılan öğrencilerin yaklaşık beşte üçü (% 58.6) “hayır” yanıtını vererek öğretmenlerine okul ile ilgili sorunlarını anlatmaktan çekinmediklerini ifade ettikleri görülürken, çekinenlerin oranının ise üçte bir düzeyine (% 30.5) ulaştığı görülmektedir. Öğretmenlerin ise yaklaşık yarıya yakın çoğunluğu (% 45.9) öğrencilerin okul sorunlarını dile getirdiklerini ifade ederek “evet” seçeneğini işaretlerken yaklaşık üçte bir oranındaki bir grup (% 35.1) “kısmen” yanıtını vermiştir. Bulguların analizinde, yetiştirme yurdu öğretmen ve öğrencilerinin aynı görüşte birleştiği ve yurt öğrencilerinin okul ile ilgili sorunlarını öğretmenlerine karşı rahatlıkla dile getirebildikleri anlaşılmaktadır. Öğrencilerden ise bu sorunları dile getirmekten çekinenlerin oranı da dikkate değer bulunmaktadır. Sonuçta elde edilen bulgularda okul ile ilgili sorunların dile getirilmesinin, akademik başarı açısından yurt öğrencilerini etkileyen önemli bir değişken olmadığı ortaya çıkmaktadır. Otuzuncu soruya verdikleri yanıtlar açısından bakıldığında ise öğretmen ve öğrenci görüşleri anlamlı bir farklılaşmanın olduğu gözlenmektedir.

Çizelge 7’deki “öğrenim görmenin önemine inanma” ile ilgili yöneltilen otuz birinci soruya, araştırmaya katılan yetiştirme yurdu öğrencilerinin büyük çoğunluğu (% 86.6) öğrenim görmenin önemine inandıklarını belirterek “evet” yanıtını verirken, öğretmenlerin yaklaşık beşte üçünün (% 59.5) “kısmen” yanıtını verdiği görülmektedir. Bulgularda, yetiştirme yurdu öğrencilerinin öğrenim görmenin önemine inandıkları görüşü yurt öğrencileri tarafından benimsenirken öğretmenlerin bu konuda kararsız bir tutum sergiledikleri anlaşılmaktadır. Oysa bu tutumun kazandırılmasında yetiştirme yurdu öğretmenlerinin görev ve sorumluluğu bulunmaktadır. Bu açıdan ortaya çıkan sonuç düşündürücüdür. Otuz birinci soruya verilen yanıtlar açısından bakıldığında, öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir.

Çizelge 6'daki otuz ikinci soruya verilen yanıtlar incelendiğinde, “okula düzenli devam etme” konusuyla ilgili araştırmaya katılan öğrencilerin önemli çoğunluğunun (% 69.5) “evet” seçeneğini işaretlediği görülmektedir. Öğretmenlerin ise yarıya yakınının (% 48.6) “evet” yanıtını verdiği, beşte ikisinin de (% 40.5) “kısmen” seçeneğini işaretlediği görülmektedir. Bulguların analizinde, öğretmen ve öğrencilerin çoğunluğunun yetiştirme yurdu öğrencilerinin okula devamı konusunda önemli sorunların yaşanmadığı görüşünde birleştikleri anlaşılmaktadır. Öğretmenlerden bu konuda kararsız kalanların oranı ise dikkat çekici bulunmaktadır. Okula devam konusunun okulda başarı açısından önemli bir değişken olduğu düşünülürse, yurtlarda bu sorunun yaşanmaması akademik başarı açısından olumlu bir gösterge olarak değerlendirilebilir. Okula düzenli devam etmekle ilgili son soruya verdikleri yanıtlar açısından bakıldığında öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında önemli bir farklılığın olduğu görülmektedir.

4. Yetiştirme Yurdu Öğrencilerinin Cinsiyetlerine Göre Devam Ettikleri Okuldan Kaynaklanan Akademik Başarısızlık Nedenleri

Araştırmanın problemi doğrultusunda çözümlenmesi gereken ikinci alt probleme uygun olarak veri toplama aracındaki ilk sekiz soru maddesinde yer alan yetiştirme yurdu öğrenilerinin “devam ettikleri okul” dan kaynaklanan akademik başarısızlık nedenlerinin “cinsiyet”lerine göre değişip değişmediğinin belirlenmesi istenmiştir. Bununla yetiştirme yurdu öğrencilerinin cinsiyetlerinin devam ettikleri okuldan kaynaklanan akademik başarısızlık nedenleri üzerindeki etkisinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bunun için kız ve erkek öğrenciler tarafından her bir soruya verilen yanıtların frekans ve yüzdeleri hesaplanmış, daha sonra da dağılımlar arasındaki farkı sınamak için χ^2 (kay kare) tekniği uygulanmıştır.

Yetiştirme yurdu öğrencilerinin devam ettikleri okuldan kaynaklanan akademik başarısızlık nedenleriyle ilgili kız ve erkek öğrencilerin görüşlerine ilişkin değerler Çizelge 7'de verilmiştir.

ÇİZELGE 7
YETİŞTİRME YURDU ÖĞRENCİLERİNİN
CİNSİYETLERİNE GÖRE DEVAM ETTİKLERİ OKULDAN
KAYNAKLANAN AKADEMİK BAŞARISIZLIK NEDENLERİ

Soru	Cinsiyet	Denek	Evet		Kısmen		Hayır		X ²	Sd	Anlamlılık Düzeyi (P)
		Sayısı (N)	f	%	f	%	f	%			
1 Okulda öğrenci kişiliğine değer verilmesi	Kız	61	32	52.4	15	24.5	14	22.9	2.02	2	p> .05
	Erkek	68	44	64.7	13	19.1	11	16.1			
2 Okulda yetiştirme yurdu öğrencilerine ön yargılı davranılması	Kız	61	21	34.4	12	19.6	28	45.9	0.63	2	p> .05
	Erkek	68	19	27.9	15	22	34	50.0			
3 Okulda yetiştirme yurdu öğrencisi olmaktan rahatsız olma	Kız	61	23	37.7	12	19.6	26	42.6	1.02	2	p> .05
	Erkek	68	29	42.6	9	13.2	30	44.1			
4 Okulda diğer öğrencilerle olumlu ilişkiler geliştirme	Kız	61	35	57.3	12	19.6	14	22.9	14.2	2	p< .05
	Erkek	68	59	86.7	5	7.3	4	5.8			
5 Okulda derslerin monoton işlenmesi	Kız	61	20	32.7	17	27.8	24	39.3	0.09	2	p> .05
	Erkek	68	24	35.2	18	26.4	26	38.2			
6 Haftalık programlarda temel derslerin üst üste gelmesi	Kız	61	28	45.9	15	24.5	18	29.5	3.59	2	p> .05
	Erkek	68	24	35.2	13	19.1	31	45.5			
7 Derslerle ilgili ön bilgilerin yetersiz olması	Kız	61	15	24.5	22	36	24	39.3	3.35	2	p> .05
	Erkek	68	27	39.7	20	29.4	21	30.8			
8 Sınav sorularını cevaplamakta güçlük çekme	Kız	60	11	18.3	19	31.6	30	50.0	0.95	2	p> .05
	Erkek	68	17	25	18	26.4	33	48.5			

Çizelge 7 incelendiğinde yetiştirme yurdunda kalan kız ve erkek öğrencilerin akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin devam ettikleri okul değişkeni ile ilgili dördüncü madde dışındaki, bütün sorulara verdikleri yanıtlardan elde edilen değerlerin birbirine yakın olduğu anlaşılmaktadır. İki grubun her bir soruya verdikleri yanıtlara ilişkin dağılımlar arasındaki farkı sınamak için yapılan χ^2 çözümlerinden elde edilen değerlerde görüşler arasında istatistiksel bakımdan anlamlı bir farkın olmadığı görülmektedir. Bu sonuçlara dayalı olarak, yetiştirme yurdu öğrencilerinin akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin öğrenci görüşlerinde, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı söylenebilir. Bu olgu, dördüncü soru dışında cinsiyet değişkeninin akademik başarısızlığın oluşmasında belirgin bir etkide bulunmadığını göstermektedir. Konuyla dolaylı olarak ilgili yapılara araştırma sonuçları da bulguları destekler niteliktedir (Baş, 1990).

Çizelge 7 incelendiğinde yetiştirme yurdunda kalan kız ve erkek öğrencilerin dördüncü soruya verdikleri yanıtlara ilişkin dağılımlar arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. “Okulda diğer öğrencilerle olumlu ilişkiler kurma” konusuyla ilgili olarak kız öğrencilerin yarısından fazlasının (% 57.3) “evet” yanıtını vererek diğer öğrencilerle olumlu ilişkiler geliştirdiklerini belirtirken bu soruya yaklaşık beşte birinin (% 19.6) “kısmen”, beşte birinden az fazlasının (% 22.9) “hayır” yanıtını verdiği görülmektedir. Erkek öğrencilerin ise büyük çoğunluğunun (% 86.7) okulda diğer öğrencilerle olumlu ilişkiler geliştirdikleri anlaşılmaktadır. Elde edilen bulgulara dayalı olarak, yetiştirme yurdu öğrencilerinin “devam ettikleri okul”dan kaynaklanan akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin “okulda diğer öğrencilerle olumlu ilişkiler geliştirmeleri” ile ilgili dördüncü soruya verdikleri yanıtlar açısından cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmektedir. Bulgularda erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla diğer arkadaşlarıyla olumlu ilişkiler geliştirme konusunda daha etkin oldukları, kız öğrencilerin ilişkilerinin ise daha sınırlı düzeyde olduğu anlaşılmaktadır. Bu sonuca dayalı olarak yetiştirme yurdu öğrencilerinin devam ettikleri okuldan kaynaklanan akademik başarısızlık nedenleriyle ilgili dördüncü soruda

okuldaki arkadaşlık ilişkilerinin cinsiyete göre farklılaştığı ve dolayısıyla cinsiyet değişkeninin okuldan kaynaklanan akademik başarısızlık nedenleri ile ilgili okulda arkadaşlık ilişkileri üzerinde belirgin bir etkisinin olduğu söylenebilir.

5. Yetiştirme Yurdu Öğrencilerinin Cinsiyetlerine Göre Barındıkları Kurumdan Kaynaklanan Akademik Başarısızlık Nedenleri

Araştırmanın problemi doğrultusunda çözümlenmesi gereken ikinci alt probleme uygun olarak, veri toplama aracındaki dokuzuncu ve on sekizinci sorular arasında yer alan on soruda yetiştirme yurdu öğrencilerinin “barındıkları kurum”dan kaynaklanan akademik başarısızlık nedenlerinin “cinsiyet”lerine göre değişip değişmediğinin belirlenmesi istenmiştir. Bununla yetiştirme yurdu öğrencilerinin cinsiyetlerinin barındıkları kurumdan kaynaklanan akademik başarısızlık nedenleri üzerindeki etkisinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu etkiyi ortaya çıkarmak için kız ve erkek öğrencilerin her bir soruya verdikleri yanıtların frekans ve yüzdeleri hesaplanmış ve daha sonra da elde edilen dağılımlar arası farkı sınamak için χ^2 tekniği uygulanmıştır. Yetiştirme yurdu öğrencilerinin barındıkları kurumdan kaynaklanan akademik başarısızlık nedenleriyle ilgili kız ve erkek öğrencilerin görüşlerini yansıtan değerler Çizelge 8’de verilmiştir. Çizelgede görüldüğü gibi yetiştirme yurdunda kalan kız ve erkek öğrencilerin akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin barındıkları kurumla ilgili değişkenlerden “yurt öğretmenlerinin okul çalışmalarında yardımcı olması” ile ilgili son dördüncü soru dışındaki bütün sorulara verdikleri yanıtlardan elde edilen değerlerin birbirine yakın olduğu anlaşılmaktadır. İki grubun her bir soruya verdikleri yanıtlara ilişkin dağılımlar arasındaki farkı sınamak için yapılan χ^2 çözümlmelerinden elde edilen değerlerden de, görüşler arasında anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı anlaşılmaktadır.

Bu sonuçlara dayalı olarak, yetiştirme yurdu öğrencilerinin -barındıkları kurumdan kaynaklanan- akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin öğrenci görüşlerinde cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı söylenebilir. Bulgular, on dördüncü soru dışında cinsiyet değişkeninin akademik başarısızlığın oluşmasında belirgin bir etkisinin bulunmadığını göstermektedir.

ÇİZELGE 8
YETİŞTİRME YURDU ÖĞRENCİLERİNİN
CİNSİYETLERİNE GÖRE BARINDIKLARI KURUMDAN
KAYNAKLANAN AKADEMİK BAŞARISIZLIK NEDENLERİ

Soru	Cinsiyet	Denek	Evet		Kısmen		Hayır		X ²	Sd	Anlamlılık Düzeyi (P)
		Sayısı (N)	f	%	f	%	f	%			
9 Yurtta uygun ders çalışma ortamı olması	Kız	60	27	45.0	10	16.6	23	38.3	0.05	2	p> .05
	Erkek	68	32	47	11	16.1	25	36.7			
10 Öğrenim ihtiyaçlarının karşılanması	Kız	61	33	16.1	8	13.1	20	32.7	0.24	2	p> .05
	Erkek	68	35	51.4	11	16.1	22	32.3			
11 Yurt ortamının sıkıcı olması	Kız	61	21	34.4	21	34.4	19	31.1	4.59	2	p> .05
	Erkek	68	24	35.2	13	19.1	31	45.5			
12 Yurtta öğrenci kişiliğine değer verilmesi	Kız	61	26	42.6	20	32.7	15	24.5	4.08	2	p> .05
	Erkek	68	40	58.8	13	19.1	15	22.0			
13 Yurtta çalışanlarla öğrenci arasında sorun yaşanması	Kız	61	17	27.8	13	21.3	31	50.8	2.52	2	p> .05
	Erkek	67	15	22.3	9	13.4	43	64.1			
14 Yurt öğretmenlerinin okul çalışmalarına yardımcı olması	Kız	61	22	36.0	19	31.1	20	32.7	6.53	2	p< .05
	Erkek	68	35	51.4	9	13.2	24	35.21			
15 Okulda kayıt yapılırken öğrenci görüşü alınması	Kız	61	41	67.21	11	18.3	9	14.7	1.65	2	p> .05
	Erkek	68	49	72.0	7	10.2	12	17.6			
16 Yurtta dengeli beslenme	Kız	61	26	42.6	18	29.5	17	27.8	4.17	2	p> .05
	Erkek	68	36	52.9	10	14.7	22	32.3			
17 Yurtta sağlık sorunlarıyla ilgilenilmesi	Kız	61	38	62.2	11	18.0	12	19.6	1.17	2	p> .05
	Erkek	68	36	52.9	16	23.5	16	23.5			
18 Yurtta yapılan bireysel ve grup çalışmalarına katılım	Kız	60	14	23.3	25	41.6	21	35.0	3.38	2	p> .05
	Erkek	66	25	37.8	20	30.3	21	31.8			

Çizelge 8 incelendiğinde, yetiştirme yurdunda kalan kız ve erkek öğrencilerin on dördüncü soruya verdikleri yanıtlara ilişkin dağılımlar arasında anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmektedir. “Yurt öğretmenlerinin okul çalışmalarına yardımcı olması” konusuyla ilgili olarak kız öğrencilerin üçte birinden fazlası (% 36.0) “evet” yardımcı olduğu yanıtını verirken, yaklaşık üçte biri (% 31.1) “kısmen” ve yine üçte bire yakını (%32.7) “hayır” yanıtını vermişlerdir. Erkek öğrencilerin ise yarısından fazlasının (% 51.4) “evet” seçeneğini işaretleyerek okul çalışmalarında yurt öğretmenlerinin kendilerine yardımcı olduğu yönünde yanıt verirken, yaklaşık üçte biri (% 35.2) “hayır” ve daha az oranda bir grup (% 13.2) “kısmen” yanıtını vermişlerdir.

Bulguların analizinde yetiştirme yurdu öğrencilerinin barındıkları kurumdan kaynaklanan akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin “yurt öğretmenlerinin okul çalışmalarına yardımcı olmaları” ile ilgili on dördüncü soruya verdikleri yanıtlar açısından cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmektedir. Bulgularda erkek öğreniler kız öğrencilere oranla okul çalışmalarında, yurt öğretmenlerinden daha fazla yardım ve destek görürken, kız öğrencilerin daha az yardım ve destek gördüğü anlaşılmaktadır. Bulunan bu sonuca dayalı olarak, yetiştirme yurdu öğrencilerinin barındıkları kurumdan kaynaklanan akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin on dördüncü sorudaki “yurt öğretmenlerinin okul çalışmalarında yardımcı olması” ile ilgili öğrenci görüşlerinin cinsiyete göre farklılaştığı ve dolayısıyla cinsiyet değişkeninin, yurttan kaynaklanan akademik başarısızlık nedenleri ile ilgili bu soru maddesiyle ilgili öğrenci görüşleri üzerinde belirgin bir etkisinin olduğu söylenebilir. Bu durum ise, kız ve erkek öğrencilerin uyum düzeylerinin farklı olmasından kaynaklanmış olabilir. Bu sonucun Çizelge 7’deki dördüncü soruya verilen yanıtlarla dolaylı olarak desteklenmesinin, bulguların tutarlılığı açısından olumlu bir gösterge olduğu söylenebilir (bkz. Çizelge 7). Ayrıca elde edilen bulguların Güven (1995) tarafından yapılan araştırmayla da desteklendiği görülmektedir.

6. Yetiştirme Yurdu Öğrencilerinin Cinsiyetlerine Göre Kişisel Özelliklerinden Kaynaklanan Akademik Başarısızlık Nedenleri

Araştırmanın problemi doğrultusunda çözümlenmesi gereken ikinci alt problemine uygun olarak veri toplama aracındaki ondokuzuncu soruyla otuzikinci soru maddesi arasında yer alan on dört soruda yetiştirme yurdu öğrencilerinin “kişisel özellikler”inden kaynaklanan akademik başarısızlık nedenlerinin “cinsiyet”lerine göre farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesi istenmiştir. Bununla yetiştirme yurdu öğrencilerinin cinsiyetlerinin kişisel özelliklerinden kaynaklanan akademik başarısızlık nedenleri üzerindeki etkisinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu etkiyi ortaya çıkarmak için kız ve erkek öğrencilerin her bir soruya verdikleri yanıtların frekans ve yüzdeleri hesaplanmış ve daha sonra da elde edilen dağılımlar arası farkı sınamak için x^2 tekniği uygulanmıştır.

Yetiştirme yurdu öğrencilerinin kişisel özelliklerinden kaynaklanan akademik başarısızlık nedenleriyle ilgili kız ve erkek öğrencilerin görüşlerini yansıtan değerler Çizelge 9’da verilmiştir. Çizelgede görüleceği gibi yetiştirme yurdunda kalan kız ve erkek öğrencilerin akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin kişisel özellikleriyle ilgili değişkenlerden “geleceğe ilişkin kaygı duyma” ile ilgili yirmi altıncı soru dışındaki tüm sorulara verdikleri yanıtlardan elde edilen değerlerin birbirine yakın olduğu anlaşılmaktadır. İki grubun her bir soruya verdikleri yanıtlara ilişkin dağılımlar arasındaki farkı sınamak için yapılan x^2 çözümlerinden elde edilen değerlerden de kız ve erkek öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı görülmektedir. Elde edilen bulgulara dayalı olarak, yetiştirme yurdu öğrencilerinin kişisel özelliklerinden kaynaklanan akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin öğrenci görüşlerinde cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı söylenebilir. Bulgular, yirmi altıncı soru dışında cinsiyet değişkeninin akademik başarısızlığın oluşmasında belirleyici bir etkisinin bulunmadığını göstermektedir.

ÇİZELGE 9
YETİŞTİRME YURDU ÖĞRENCİLERİNİN
CİNSİYETLERİNE GÖRE KİŞİSEL ÖZELLİKLERİNDEN
KAYNAKLANAN AKADEMİK BAŞARISIZLIK NEDENLERİ

Soru	Cinsiyet	Denek	Evet		Kısmen		Hayır		X ²	Sd	Anlamlılık Düzeyi (P)
		Sayısı (N)	f	%	f	%	f	%			
19 Sınavlarda heyecanlanma	Kız	61	33	54.0	7	11.4	21	34.4	2.65	2	p>.05
	Erkek	68	34	50.0	15	22.0	19	27.9			
20 Başaramayacağına inandığı derse çalışmama	Kız	61	31	50.8	13	21.3	17	27.8	1.60	2	p>.05
	Erkek	68	40	58.8	9	13.2	19	27.9			
21 Etüd ve derslerde dikkatin dağılması	Kız	61	37	60.6	12	19.6	12	19.6	1.07	2	p>.05
	Erkek	68	43	63.2	9	13.2	16	23.5			
22 Başarıyla ilgili kendine güvenme	Kız	60	53	88.3	3	5.00	4	6.66	3.37	2	p>.05
	Erkek	67	56	83.5	9	13.4	2	2.98			
23 Aileden ayrı olmanın üzüntü yaratması	Kız	61	23	37.7	12	19.6	26	42.6	0.92	2	p>.05
	Erkek	68	31	45.5	13	19.1	24	35.2			
24 Özel ailevi sorunların yaşanması	Kız	61	23	37.7	14	22.9	24	39.3	0.11	2	p>.05
	Erkek	67	27	40.2	14	20.8	26	38.8			
25 Öğrenme güçlüğü çekme	Kız	61	18	29.5	22	36.0	21	34.4	3.16	3	p>.05
	Erkek	67	24	35.8	16	23.8	26	38.8			
26 Geleceğe ilişkin kaygı duyma	Kız	61	35	57.3	19	31.1	7	11.4	6.52	2	p<.05
	Erkek	67	41	61.1	10	14.9	16	23.8			
27 Sorunlarını başkalarıyla paylaşma	Kız	60	33	55.0	12	20.0	15	25.0	2.86	2	p>.05
	Erkek	68	38	55.8	7	10.2	23	33.8			
28 Karşı cinsle ilgili sorunların yaşanması	Kız	60	14	23.3	5	8.3	41	68.3	3.76	2	p>.05
	Erkek	68	24	35.2	9	13.2	35	51.4			
29 Derslere planlı ve düzenli çalışma	Kız	60	14	23.3	23	38.3	23	38.3	3.36	2	p>.05
	Erkek	68	24	35.2	27	39.7	17	25.0			
30 Yurt öğretmenine okul ile ilgili soruları anlatmaktan çekinme	Kız	60	19	31.6	8	13.3	33	55.0	0.89	2	p>.05
	Erkek	68	20	29.4	6	8.82	42	61.7			
31 Öğrenim görmenin önemine inanma	Kız	59	51	86.4	6	10.1	2	3.38	0.21	2	p>.05
	Erkek	68	59	86.7	7	10.2	2	2.94			
32 Okula düzenli olarak devam etme	Kız	60	44	73.3	12	20.0	4	6.66	3.56	2	p>.05
	Erkek	68	45	66.1	11	16.1	12	17.6			

Çizelge 9 incelendiğinde, yetiştirme yurdunda kalan kız ve erkek öğrencilerin yirmi altıncı soruya verdikleri yanıtlara ilişkin dağılımlar arasında anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmektedir. “Geleceğe ilişkin kaygı duyma” ile ilgili bu soruya kız öğrencilerin yarısından fazlası (% 57.3) “evet” yanıtını vererek geleceğe ilişkin kaygı duyduğunu belirtirken, yaklaşık üçte biri (% 31.1) “kısmen” ve geriye kalan küçük bir grubun (% 11.4) “hayır” yanıtını verdiği görülmektedir. Erkek öğrencilerin ise yaklaşık beşte üçü (% 61.1) “evet” yanıtını verirken, yaklaşık altıda birinin (%14.9) “kısmen” ve dörtte bire yakınının (% 23.8) “hayır” yanıtını verdiği anlaşılmaktadır.

Elde edilen bulgulara dayalı olarak, yetiştirme yurdu öğrencilerinin kişisel özelliklerinden kaynaklanan akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin “geleceğe ilişkin kaygı duyma” ile ilgili yirmi altıncı soruya verdikleri yanıtlar açısından anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmektedir. Bulgulardan, erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla geleceğe ilişkin olarak daha fazla kaygı duydukları anlaşılmaktadır. Bulunan bu sonuca dayalı olarak yetiştirme yurdu öğrencilerinin kişisel özelliklerinden kaynaklanan akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin yirmi altıncı sorudaki “geleceğe ilişkin kaygı duyma” ile ilgili öğrenci görüşlerinin cinsiyete göre farklılaştığı ve dolayısıyla cinsiyet değişkeninin kişisel özelliklerden kaynaklanan akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin bir soru maddesiyle ilgili öğrenci görüşleri üzerinde belirgin bir etkisinin olduğu söylenebilir.

7. Yetiştirme Yurdu Öğrencilerinin Öğrenim Gördükleri Okul Düzeyine Göre Devam Ettikleri Okuldan Kaynaklanan Akademik Başarısızlık Nedenleri

Araştırmanın problemi doğrultusunda çözümlenmesi gereken ikinci alt probleme uygun olarak veri toplama aşamasındaki ilk sekiz soruda yetiştirme yurdu öğrencilerinin “devam ettikleri okul”dan kaynaklanan akademik başarısızlık nedenlerinin

ÇİZELGE 10
YETİŞTİRME YURDU ÖĞRENCİLERİNİN
ÖĞRENİM GÖRDÜKLERİ OKUL DÜZEYİNE GÖRE DEVAM ETTİKLERİ
OKULDAN KAYNAKLANAN AKADEMİK BAŞARISIZLIK NEDENLERİ

Soru	Okul Düzeyi	Denek Sayısı (N)	Evet		Kısmen		Hayır		X ²	Sd	Anlamlılık Düzeyi (P)
			f	%	f	%	f	%			
1 Okulda öğrenci kişiliğine değer verilmesi	Orta	68	39	57.3	13	19.1	16	23.5	1.78	2	p>.05
	Lise	61	37	60.6	15	24.6	9	14.8			
2 Okulda yetiştirme yurdu öğrencilerine ön yargılı davranılması	Orta	68	29	42.6	12	17.6	27	39.7	9.11	2	p<.05
	Lise	61	11	18.0	15	24.6	35	57.3			
3 Okulda yetiştirme yurdu öğrencisi olduğunun açıklanmasından rahatsız olma	Orta	68	28	41.1	7	10.2	33	48.5	4.05	2	p>.05
	Lise	61	24	39.3	14	20.5	23	33.8			
4 Okulda diğer öğrencilerle olumlu ilişkiler geliştirme	Orta	68	46	67.6	10	14.7	12	17.6	2.19	2	p>.05
	Lise	61	48	78.6	7	11.4	6	9.83			
5 Okulda derslerin monoton işlenmesi	Orta	68	17	25.0	18	26.4	33	48.5	7.06	2	p<.05
	Lise	61	27	44.2	17	27.8	17	27.8			
6 Haftalık programlarda temel derslerin üst üste gelmesi.	Orta	68	29	42.6	13	19.1	26	38.2	0.64	2	p>.05
	Lise	61	23	37.7	15	24.5	23	37.7			
7 Derslerle ilgili ön bilgilerin yetersiz olması.	Orta	68	20	29.4	16	23.5	32	47.0	10.1	2	p<.05
	Lise	61	22	36.0	26	42.6	13	21.3			
8 Sınav sorularını cevaplamakta güçlük çekme.	Orta	68	21	30.8	11	16.1	36	52.9	13.9	2	p<.05
	Lise	60	7	11.6	26	43.3	27	45.0			

Bulguların analizi sonucunda, yetiştirme yurdu öğrencilerinin okuldan kaynaklanan akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin "okulda yetiştirme yurdu öğrencilerine karşı ön yargılı davranılması" ile ilgili soruya verdikleri yanıtlar açısından okul düzeyine göre anlamlı bir farklılaşmanın olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre öğrenim gördükleri okulun, liseye devam eden öğrencilere ön yargılı bir tutum içinde olmadığı görülürken daha çok ortaokula devam eden yetiştirme yurdu öğrencilerine karşı önyargılı bir tutum izlediği söylenebilir. Bu sonuca dayalı olarak yurt öğrencilerinin okuldan kaynaklanan akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin "okulda yetiştirme yurdu öğrencilerine karşı önyargılı davranılması" ile ilgili öğrenci görüşlerinin okul düzeyine göre farklılaştığı ve dolayısıyla okul düzeyinin bu soruya ilişkin öğrenci görüşlerini belirgin bir düzeyde etkileyen bir değişken olduğu söylenebilir.

"Okulda derslerin monoton işlenmesi"ne ilişkin Çizelge 10'da görüleceği gibi ortaokul öğrencilerinin dörtte biri (% 25.0) derslerin monoton geçtiğini ve sıkıcı olduğunu ifade ederken, yaklaşık dörtte biri (%26.4) "kısmen" monoton geçtiğini ve yarıya yakın çoğunluğu (% 48.5) ise "hayır" monoton geçmediğini ifade ettikleri görülmektedir. Buna karşın lise öğrencilerinin ise yaklaşık beşte ikisinin (% 44.2) "evet" seçeneğini işaretleyerek okuldaki dersleri monoton buldukları, yaklaşık beşte birinin (% 27.8) "kısmen" monoton bulduğu ve aynı oranda bir grubun (% 27.8) ise derslerin işlenmesini monoton ve sıkıcı bulmadıkları anlaşılmaktadır.

Bulgularda yetiştirme yurdu öğrencilerinin okuldan kaynaklanan akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin "okulda derslerin monoton işlenmesi" ile ilgili soruya verdikleri yanıtlar açısından okul düzeyine göre anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmektedir. Bu sonuca göre öğrenim gördükleri okulda derslerin işlenmesinde izlenen yöntem ortaokul öğrencilerinin çoğunluğu tarafından monoton ve sıkıcı bulunmazken, lise öğrencileri tarafından monoton ve sıkıcı bulunduğu dikkati çekmektedir. Eldeki bulgulara dayalı olarak, yurt öğrencilerinin okuldan kaynaklanan akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin "okulda derslerin monoton işlenmesi" ile ilgili

öğrenci görüşlerinin okul düzeyine göre farklılaştığı ve sonuçta okul düzeyinin bu soruya ilişkin öğrenci görüşlerini etkileyen bir değişken olduğu söylenebilir.

“Derslerle ilgili ön bilgilerin yetersiz olması” ile ilgili Çizelge 10’daki değerlerde görüldüğü gibi veri toplama aracındaki bu soruya ortaokul öğrencilerinin yaklaşık üçte biri (% 36.0) “evet” yetersiz, yaklaşık dörtte biri (% 23.5) “kısmen” yetersiz, yarıya yakın çoğunluğu (% 47.0) “hayır” ön bilgilerin yetersiz değil yanıtını verdikleri gözlenmektedir. Lise öğrencilerinin ise üçte birinden fazlası (% 36.0) derslerle ilgili ön bilgilerinin “evet” yetersiz, yaklaşık beşte ikisinin (% 42.6) “kısmen” yetersiz, beşte birinden az fazlasının (% 21.3) ise “hayır” ön bilgilerim yetersiz değil görüşünü ifade ettikleri görülmektedir.

Bulguların analizinde yetiştirme yurdu öğrencilerinin okuldan kaynaklanan akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin derslerle ilgili ön bilgilerinin yeterliliği konusundaki soruya verilen yanıtlar açısından okul düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmektedir. Bulgulara göre öğrenim gördükleri okulda işlenen derslerle ilgili ön bilgilerin yetersizliği ve bunun sonucu öğrenme güçlüğü çekme görüşü ortaokul öğrencileri tarafından daha çok benimsenmezken, lise öğrencilerinden çoğunun kararsız kaldığı ve önemli bir kısmının da ön bilgilerinin yetersizliğinden dolayı öğrenme güçlüğü çektikleri anlaşılmaktadır. Eldeki sonuçlara dayalı olarak, akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin okulda işlenen derslerle ilgili ön bilgilerin yeterliliği konusunda öğrenci görüşlerinin okul düzeyine göre farklılaştığı ve dolayısıyla okul düzeyinin bu soruya ilişkin öğrenci görüşlerini belirli düzeyde etkileyen bir değişken olduğu söylenebilir.

“Sınav sorularını cevaplamakta güçlük çekme” ile ilgili olarak Çizelge 10’da görüldüğü gibi bu soruya ortaokul öğrencilerinde yaklaşık üçte birinin (% 30.8) sınavlarda zorlandıklarını belirterek “evet” yanıtını verdiği, beşte birden azı (% 16.1) “kısmen” yanıtını verirken yarıdan fazla çoğunluğunun (% 52.9) “hayır” cevabını vererek sınavlarda zorlanmadıklarını belirttiği anlaşılmaktadır. Lise öğrencilerinin ise

yarıya yakın çoğunluğu (% 45.0) sınavlarda güçlük çekmezken, yaklaşık benzer oranda (% 43.3) bir grubun sınavlarda “kısmen” zorlandıkları görülmektedir.

Bulgularda, yetiştirme yurdu öğrencilerinin okuldan kaynaklanan akademik başarısızlık nedenleriyle ilgili, okulda yapılan sınav sorularını cevaplamakta güçlük çekme konusundaki soruya verilen yanıtlar açısından okul düzeyine göre anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Eldeki verilere göre ortaokul öğrencilerinin çoğunluğunun sınav sorularını cevaplamakta güçlük çekmediği anlaşılırken, önemli bir kısmının bu konuda başarısız olduğu görülmektedir. Lise öğrencileri yarıya yakın bir oranda sınav sorularını yanıtlamada zorluk çekmediklerini belirtirken buna yakın bir oranının ise bu konuda kararsız olduğu görülmektedir. Bu sonuca dayalı olarak akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin okuldaki sınav sorularını cevaplamakta güçlük çekme ile ilgili öğrenci görüşlerinin okul düzeyine göre farklılık gösterdiği ve dolayısıyla okul düzeyinin bu soru maddesine ilişkin öğrenci görüşlerini etkileyen bir değişken olduğu söylenebilir.

8. Yetiştirme Yurdu Öğrencilerinin Öğrenim Gördükleri Okul Düzeyine Göre Barındıkları Kurumdan Kaynaklanan Akademik Başarısızlık Nedenleri

Araştırmanın problemi doğrultusunda çözümlenmesi gereken ikinci alt problemine uygun olarak veri toplama aracındaki dokuzuncu ile on sekizinci sorular arasında yer alan on soruda yetiştirme yurdu öğrencilerinin “barındıkları kurum”dan kaynaklanan akademik başarısızlık nedenlerinin “okul düzeyi”ne (ortaokul-lise) göre farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesi istenmiştir. Bununla, yetiştirme yurdu öğrencilerinin öğrenim gördükleri okul düzeyinin barındıkları kurumdan kaynaklanan akademik başarısızlık nedenlerine olan etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu etkiyi belirlemek için ortaokul ve lise kademesinde öğrenim gören öğrencilerin her bir soruya verdikleri cevapların frekans ve yüzdeleri hesaplanmış ve daha sonra da elde edilen

değerlere ilişkin dağılımlar arasındaki farkı sınamak için x^2 tekniğinden yararlanılmıştır.

Yetiştirme yurdu öğrencilerinin barındıkları kurumdan kaynaklanan akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin ortaokul ve lise düzeyinde öğrenime devam eden yetiştirme yurdu öğrencilerinin görüşlerine ilişkin değerler Çizelge 11’de verilmiştir. Çizelge incelendiğinde ortaokul ve lise düzeyinde öğrenim gören öğrencilerden elde edilen verilere ilişkin dağılımlar arasındaki farkı sınamak için yapılan x^2 çözümlenmeleri sonucunda, “yurt ortamının sıkıcı olması”, “yurt öğrencilerinin okul çalışmalarına yardımcı olması” ve “yurtta sağlık sorunlarıyla ilgilenilmesi” konularıyla ilgili sorulara dönük değerlerle ilişkin dağılımlar arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Diğer sorularda okul düzeyine göre anlamlı farklılıklar bulunamamıştır.

“Yurt ortamının sıkıcı olması” ile ilgili Çizelge 11’deki verilere göre ortaokul öğrencilerinin yaklaşık üçte biri (% 32.3) “evet” cevabını vererek yurt ortamını sıkıcı bulduğu, beşte birinin (% 18.5) “kısmen” sıkıcı bulduğu, yaklaşık yarıya yakın çoğunluğunun (% 48.5) ise yurt ortamı sıkıcı bulmadığı görülmektedir. Lise öğrencilerinin ise, üçte birinden fazlasının (% 37.7) “evet” yanıtını vererek yurt ortamını sıkıcı bulduğu, üçte birinden az fazlasının (% 34.4) “kısmen” sıkıcı bulduğu ve dörtte birinden fazlasının (% 27.8) ise yurt ortamını sıkıcı bulmadığı anlaşılmaktadır.

Elde edilen bulgular incelendiğinde yetiştirme yurdu öğrencilerinin barındıkları kurumdan kaynaklanan akademik başarısızlık nedenleriyle ilgili olan yurt ortamının sıkıcı olması konusundaki soruya verdikleri yanıtlar açısından okul düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı ve bunun sonucu okul düzeyinin bu soru maddesiyle ilgili öğrenci görüşlerini etkileyen bir değişken olduğu söylenebilir.

ÇİZELGE 11
YETİŞTİRME YURDU ÖĞRENCİLERİNİN
ÖĞRENİM GÖRDÜKLERİ OKUL DÜZEYİNE GÖRE BARINDIKLARI KURUMDAN
KAYNAKLANAN AKADEMİK BAŞARISIZLIK NEDENLERİ

Soru	Okul Düzeyi	Denek	Evet		Kısmen		Hayır		X ²	Sd	Anlamlılık Düzeyi (P)
		Sayısı (N)	f	%	f	%	f	%			
9 Yurtta uygun ders çalışma ortamı olması	Orta	68	37	54.5	8	11.7	23	33.8	4.60	2	p>.05
	Lise	60	22	36.6	13	21.6	25	41.6			
10 Öğrenim ihtiyaçlarının karşılanması	Orta	68	41	60.2	6	8.82	21	30.8	5.09	2	p>.05
	Lise	61	27	44.2	13	21.3	21	34.4			
11 Yurt ortamının sıkıcı olması	Orta	68	22	32.3	13	19.1	33	48.5	6.66	2	p<.05
	Lise	61	23	37.7	21	34.4	17	27.8			
12 Yurtta öğrenci kişiliğine değer verilmesi	Orta	68	38	55.8	12	17.6	18	26.4	4.80	2	p>.05
	Lise	61	28	45.9	21	34.4	12	19.6			
13 Yurtta çalışanlarla öğrenci arasında sorun yaşanması	Orta	67	18	26.8	7	10.4	42	62.6	4.48	2	p>.05
	Lise	61	14	22.9	15	24.5	32	52.4			
14 Yurt öğretmenlerinin okul çalışmalarına yardımcı olması	Orta	68	38	55.8	12	17.6	18	26.4	8.00	2	p<.05
	Lise	61	19	31.1	16	26.2	26	42.6			
15 Okulda kayıt yapılırken öğrenci görüşü alınması	Orta	68	43	63.2	12	17.6	13	19.1	2.99	2	p>.05
	Lise	61	47	77.0	6	9.83	8	13.1			
16 Yurtta dengeli beslenme	Orta	68	39	57.3	12	17.6	17	25.0	4.97	2	p>.05
	Lise	61	23	37.7	16	26.2	22	36.0			
17 Yurtta sağlık sorunlarıyla ilgilenilmesi	Orta	68	47	69.1	8	11.7	13	19.1	9.67	2	p<.05
	Lise	61	27	44.2	19	31.1	15	24.5			
18 Yurtta yapılan bireysel ve grup çalışmalarına katılım	Orta	68	27	39.7	22	32.3	19	27.9	5.41	2	p>.05
	Lise	58	12	20.6	23	39.6	23	39.6			

“Yurt öğretmenlerinin okul çalışmalarında yardımcı olması” ile ilgili Çizelge 11’deki değerlere göre ortaokul öğrencilerinin yarıdan fazlasının (% 55.8) okul çalışmalarında yurt öğretmenlerinin kendilerine yardımcı olduğunu ifade ederek “evet” yanıtını verdiği, yaklaşık dörtte birinin (% 26.4) ise bu görüşe katılmadığını belirterek “hayır” yanıtını verdiği görülmektedir. Lise öğrencilerinin ise yaklaşık üçte biri (% 31.1) bu soruya “evet” yanıtını verirken, yaklaşık beşte ikisi (% 42.6) öğretmenlerin okul çalışmalarında kendilerine yardımcı olmadıkları görüşünü ifade ettikleri görülmektedir. “Kısmen” diyenler ise yaklaşık beşte bir (% 26.2) oranındadır.

Bulguların analizinde yetiştirme yurdu öğrencilerinin barındıkları kurumdan kaynaklanan akademik başarısızlık nedenleriyle ilgili olan “yurt öğretmenlerinin okul çalışmalarında öğrencilerine yardımcı olmaları” konusundaki soruya verdikleri yanıtlar açısından okul düzeyine göre anlamlı bir farklılaşma görülmektedir. Bulgulara göre yurt öğretmenlerinin okul çalışmalarında, lise öğrencilerinden daha çok ortaokul öğrencilerine yardımcı olduğu anlaşılmaktadır. Bu sonuca dayalı olarak, yurttaki kalan öğrencilerin barındıkları kurumdan kaynaklanan akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin yurt öğretmenlerinin okul çalışmalarına yardımcı olmasıyla ilgili öğrenci görüşlerinin okul düzeyine göre farklılık gösterdiği ve dolayısıyla okul düzeyinin, bu soruya ilişkin öğrenci görüşlerine belirgin bir etkide bulunan değişken olduğu söylenebilir. Bunun ise psiko-sosyal gelişimlerinin de etkisiyle lise öğrencilerinin özgür olma ve bağımsızlık özleminden kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Yurttaki sağlık sorunlarıyla ilgilenilmesi” ile ilgili Çizelge 11’deki değerlere göre ortaokul öğrencilerinin yaklaşık üçte ikisinin (% 69.1) yurttaki sağlık sorunlarıyla ilgilenildiği görüşünü vurguladıkları görülmektedir. Buna “hayır” yanıtı verenlerin oranı ise yaklaşık beşte bir (% 19.1) yakındır. Lise öğrencilerinin ise yaklaşık beşte ikisi (% 44.2) bu soruya “evet” yanıtını verirken, yaklaşık üçte birinin (% 31.1) “kısmen”, dörtte birinin (% 24.5) ise “hayır” yanıtını verdiği görülmektedir.

Bulgulara göre yetiştirme yurdu öğrencilerinin barındıkları kurumdan kaynaklanan akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin “yurtta sağlık sorunlarıyla ilgilenilmesi” konusundaki soruya verdikleri yanıtlar açısından okul düzeyine göre anlamlı bir farklılaşma görülmektedir. Buna göre yurtta öğrencilerin sağlık sorunlarıyla ilgilenildiği görüşü lise öğrencilerinden daha çok ortaokul öğrencileri tarafından benimsendiği anlaşılmaktadır. Bu sonuca dayalı olarak, yetiştirme yurdu öğrencilerinin barındıkları kurumdan kaynaklanan akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin sağlık sorunlarıyla ilgilenilmesi konusundaki öğrenci görüşlerinin öğrenim gördükleri okul düzeyine göre farklılık gösterdiği ve dolayısıyla okul düzeyinin bu soruya ilişkin öğrenci görüşlerini etkileyen bir değişken olduğu ortaya çıkmaktadır.

9. Yetiştirme Yurdu Öğrencilerinin Öğrenim Gördükleri Okul Düzeyine Göre Kişisel Özelliklerinden Kaynaklanan Akademik Başarısızlık Nedenleri

Araştırmanın problemi doğrultusunda çözümlenmesi gereken ikinci alt probleme uygun olarak veri toplama aracındaki on dokuzuncu soru ile otuzikinci soru arasında yer alan on dört soruda yetiştirme yurdu öğrencilerinin “kişisel özellikleri”nden kaynaklanan akademik başarısızlık nedenlerinin “okul düzeyi”ne (ortaokul-lise) göre değişip değişmediğinin belirlenmesi istenmiştir. Bununla yetiştirme yurdunda kalan öğrencilerin öğrenim gördükleri okul düzeyinin kişisel özelliklerinden kaynaklanan akademik başarısızlık nedenlerine olan etkisinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu etkiyi ortaya çıkarmak amacıyla ortaokul ve lise düzeyinde öğrenim gören yetiştirme yurdu öğrencilerinin her bir soruya verdikleri cevabın frekans ve yüzde değerleri hesaplanmıştır. Daha sonra da elde edilen değerlere ilişkin dağılımlar arasındaki fark χ^2 tekniğinden yararlanılarak ortaya konulmuştur.

Yetiştirme yurdu öğrencilerinin kişisel özelliklerinden kaynaklanan akademik başarısızlığına ilişkin ortaokul ve lise düzeyinde öğrenime devam eden öğrencilerin görüşlerine ilişkin bulgulara Çizelge 12’de yer verilmiştir.

Çizelgede görüldüğü gibi yetiştirme yurdunda kalan ortaokul ve lise öğrencilerinin görüşlerinden elde edilen değerlere ilişkin dağılımlar arasındaki farkı sınamak için yapılan χ^2 çözümlenmeleri sonucunda “sınavlarda heyecanlanma”, “etüd ve derslerde dikkatin dağılması”, “aileden ayrı olmanın üzüntü yaratması” ve “yurt öğretmenlerine sorunlarını anlatmaktan çekinme” gibi konularla ilgili sorulara dönük olarak elde edilen değerlere ilişkin dağılımlar arasında anlamlı düzeyde farklılıklar bulunmuştur. Bunların dışında kalan diğer sorularla ilgili dağılımlarda anlamlı düzeyde farklılaşma bulunamamıştır.

“Sınavlarda heyecanlanma” değişkenleriyle ilgili Çizelge 13’deki değerlerde görüleceği gibi veri toplama aracındaki bu soruya ortaokul öğrencilerinin üçte iki çoğunluğunun (% 67.6) sınavlarda heyecanlandığını belirterek “evet” yanıtını verdiği görülürken, beşte birinin (% 20.6) “hayır” heyecanlanmadığını belirttiği görülmektedir. Buna karşın lise öğrencilerinden “evet” sınavlarda heyecanlanıyorum diyenlerin oranı yaklaşık üçte birde (% 34.4) kalırken hayır diyenlerin yaklaşık beşte iki çoğunluğa (% 42.6) ulaştığı görülmektedir. “Kısmen” diyenlerin oranı (% 22.9) ise küçümsenemeyecek düzeydedir.

Bulgular incelendiğinde, yetiştirme yurdu öğrencilerinin kişisel özelliklerinden kaynaklanan akademik başarısızlık nedenleriyle ilgili okulda yapılan sınavlarda heyecanlanma konusundaki soruya verilen yanıtlar yönünden okul düzeyi değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşma görülmektedir. Bulgularda, sınavlarda heyecanlanma duygusu ortaokul öğrencileri tarafından daha çok yaşanırken lise öğrencilerinin fazla heyecanlanmadığı görülmektedir. Buna dayalı olarak akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin sınavlarda heyecanlanmayla ilgili öğrenci görüşlerinin okul düzeyine göre farklılaştığı ve dolayısıyla okul düzeyinin bu soruyla ilgili öğrenci görüşlerini etkileyen bir değişken olduğu söylenebilir.

ÇİZELGE 12
YETİŞTİRME YURDU ÖĞRENCİLERİNİN
ÖĞRENİM GÖRDÜKLERİ OKUL DÜZEYİNE GÖRE KİŞİSEL ÖZELLİKLERİNDEN
KAYNAKLANAN AKADEMİK BAŞARISIZLIK NEDENLERİ

Soru	Okul Düzeyi	Denek	Evet		Kısmen		Hayır		X ²	Sd	Anlamlılık Düzeyi (P)
		Sayısı (N)	f	%	f	%	f	%			
19 Sınavlarda heyecanlanma	Ortaokul	68	46	67.6	8	11.7	14	20.5	14.2	2	p<.05
	Lise	61	21	34.4	14	22.9	26	42.6			
20 Başaramayacağına inandığı derse çalışmama	Ortaokul	68	39	57.3	11	16.1	18	26.4	0.31	2	p>.05
	Lise	61	32	52.4	11	18.0	18	29.5			
21 Etüd ve derslerde dikkatin dağılması	Ortaokul	68	37	54.4	9	13.2	22	32.3	9.67	2	p<.05
	Lise	61	43	70.4	12	19.6	6	9.83			
22 Başarıyla ilgili kendine güvenme	Ortaokul	67	57	85.0	6	8.95	4	5.97	0.51	2	p>.05
	Lise	60	52	86.6	6	10.0	2	3.33			
23 Aileden ayrı olmanın üzüntü yaratması	Ortaokul	68	38	55.8	8	11.7	22	32.3	12.5	2	p<.05
	Lise	61	16	26.2	17	27.8	28	45.9			
24 Özel ailevi sorunların yaşanması	Ortaokul	67	32	47.7	11	16.4	24	35.8	5.01	2	p>.05
	Lise	61	18	29.5	17	27.8	26	42.6			
25 Öğrenme güçlüğü çekme	Ortaokul	67	27	40.2	15	22.3	24	35.8	5.86	2	p>.05
	Lise	61	15	24.5	23	37.7	23	37.7			
26 Geleceğe ilişkin kaygı duyma	Ortaokul	67	37	55.2	14	20.8	16	23.8	3.33	2	p>.05
	Lise	61	39	63.9	15	24.5	7	11.4			
27 Sorunlarını başkalarıyla paylaşma	Ortaokul	68	42	61.7	9	13.2	17	25.0	2.36	2	p>.05
	Lise	60	29	48.3	10	16.6	21	35.0			
28 Karşı cinsle ilgili sorunların yaşanması	Ortaokul	68	23	33.8	6	8.82	39	57.3	1.52	2	p>.05
	Lise	60	15	25.0	8	13.3	37	61.6			
29 Derslere planlı ve düzenli çalışma	Ortaokul	68	26	38.2	23	33.8	19	27.9	5.09	2	p>.05
	Lise	60	12	20.0	27	45.0	21	35.0			
30 Yurt öğretmenine okul ile ilgili soruları anlatmaktan çekinme	Ortaokul	68	28	41.1	6	8.82	34	50.0	7.88	2	p<.05
	Lise	60	11	18.3	8	13.3	41	68.3			
31 Öğrenim görmenin önemine inanma	Ortaokul	68	58	85.2	7	10.2	3	4.41	0.77	2	p>.05
	Lise	59	52	88.1	6	10.1	1	1.69			
32 Okula düzenli olarak devam etme	Ortaokul	68	51	75.0	10	14.7	7	10.2	2.04	2	p>.05
	Lise	60	38	63.3	13	21.6	9	15.0			

“Etüd ve derslerde dikkatin dağılması” ile ilgili Çizelge 12’deki verilerde görüldüğü gibi ortaokul öğrencilerinin yarıdan fazlasının (% 54.4) dikkatinin dağıldığını belirterek bu soruya “evet” yanıtını verdiği, yaklaşık üçte birinin (% 32.3) “hayır” dikkatinin dağılmadığını ifade ettiği görülmektedir. Lise öğrencilerinin ise önemli çoğunluğu (% 70.4) “evet” seçeneğini işaretleyerek etüd ve derslerde dikkatinin dağıldığını ifade ederken beşte birinin (% 19.6) bu soruda “kısmen” cevabını verdiği anlaşılmaktadır.

Bulguların analizinde, yetiştirme yurdu öğrencilerinin kişisel özelliklerinden kaynaklanan akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin etüd ve derslerde dikkatin dağılmasıyla ilgili soruya verilen yanıtlar açısından incelendiğinde, okul düzeyine göre anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmektedir. Eldeki verilere göre etüd ve derslerde ortaokul öğrencilerinden daha fazla lise öğrencilerinde dikkatin dağılık olduğu ve ders dışı şeylerle ilgilenildiği anlaşılmaktadır. Bu sonuca göre, akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin etüd ve derslerde dikkatin dağılmasıyla ilgili öğrenci görüşlerinin okul düzeyi değişkenine göre farklılık gösterdiği ve okul düzeyinin dikkatin dağılmasıyla ilgili öğrenci görüşlerini belirli düzeyde etkileyen bir değişken olarak ortaya çıktığı görülmektedir.

“Aileden ayrı olmanın üzüntü yaratması” ile ilgili Çizelge 12’deki soruya ilişkin veriler incelendiğinde, ortaokul öğrencilerinin yarıdan fazlasının (% 55.8) “evet” yanıtını vererek bu ayrılıktan üzüntü duyduğu görülmektedir. Bu durumun kendilerini etkilemediğini belirterek “hayır” diyenlerin ise yaklaşık üçte bir oranına (% 32.3) ulaşmaktadır. Lise öğrencilerinin ise yarıya yakın çoğunluğu (% 45.9) üzüntü duymadığını belirtirken yaklaşık dörtte biri (% 27.8) “kısmen” üzüntü duyduğunu belirtmiştir. Ailesinden ayrı olduğu için üzüntü duyduğunu ifade edenlerin oranı ise yine yaklaşık dörtte bire (% 26.2) ulaşmaktadır.

Eldeki veriler incelendiğinde yetiştirme yurdu öğrencilerinin kişisel özelliklerle-

rinden kaynaklanan akademik başarısızlık nedenleriyle ilgili aileden ayrı olmanın üzüntü yaratması konusundaki soruya verilen cevaplar yönünden okul düzeyine göre, öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir farklılaşmanın olduğu anlaşılmaktadır. Bulgularda ortaokul öğrencileri açısından aileden ayrı olmak, kaygı ve üzüntü kaynağı olurken bu durumun lise öğrencilerini fazla etkilemediği görülmektedir. Bu sonuca dayalı olarak akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin aileden ayrı olmanın üzüntü kaynağı olmasıyla ilgili soruya yönelik öğrenci görüşleri arasında okul düzeyine göre anlamlı bir farklılaşmanın olduğu ve dolayısıyla okul düzeyinin bu soruya yönelik öğrenci görüşlerini belirli düzeyde etkileyen bir değişken olduğu söylenebilir.

“Yurt öğretmenlerine okulla ilgili sorunlarını anlatmaktan çekinme” ile ilgili Çizelge 12’deki değerlerde görüleceği gibi bu soruda ortaokul öğrencilerinin yarısı (% 50) sorunlarını anlatmaktan çekinmediğini ifade ederek “hayır” yanıtını verirken, yaklaşık beşte ikisi (% 41.1) bundan çekindiğini belirterek “evet” yanıtını verdiği görülmektedir. Lise öğrencilerinin ise yaklaşık üçte ikisinin (% 68.3) “hayır” okulla ilgili sorunlarını açıklamaktan çekinmediğini ifade ettiği görülürken, yaklaşık beşte birinin (% 18.3) buna “evet” dediği anlaşılmaktadır.

Eldeki bulgular incelendiğinde, yetiştirme yurdu öğrencilerinin kişisel özelliklerinden kaynaklanan akademik başarısızlık nedenleriyle ilgili yurt öğretmenlerine okulla ilgili sorunlarını anlatmaktan çekinme konusundaki soruya verdikleri yanıtlar yönünden öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Bulgularda ortaokul öğrencilerinin okulla ilgili sorunlarını anlatmakta lise öğrencilerine göre daha fazla çekingen davrandıkları ortaya çıkmaktadır. Bu sonuca dayalı olarak akademik başarısızlık nedenleriyle ilgili okulla ilgili sorunlarını anlatmaktan çekinme konusundaki öğrenci görüşlerinin yurt öğrencilerinin devam ettikleri okul düzeyine göre farklılaştığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla okul düzeyinin öğrencilerin sorunlarını anlatmakta çekingenlik gösterme konusundaki öğrenci görüşlerini etkileyen bir değişken olduğu ortaya çıkmaktadır.

10. Yetiştirme Yurdu Öğrencilerinin Yurtta Kaldığı Süreye Göre Devam Ettikleri Okuldan Kaynaklanan Akademik Başarısızlık Nedenleri

Araştırmanın problemi doğrultusunda çözümlenmesi gereken ikinci alt probleme uygun olarak veri toplama aracındaki ilk sekiz soruda yetiştirme yurdu öğrencilerinin “devam ettikleri okul”dan kaynaklanan akademik başarısızlık nedenlerinin “yurtta kaldıkları süre”ye göre farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesi istenmiştir. Bununla yetiştirme yurdu öğrencilerinin yurtta kaldıkları sürenin devam ettikleri okuldan kaynaklanan akademik başarısızlık nedenleri üzerindeki etkisinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu etkiyi ortaya çıkarmak için 0-24 ay ve 24 aydan daha fazla süredir yurtta kalan öğrencilerin veri toplama aracındaki her bir soruya verdikleri yanıtların frekans ve yüzde değerleri hesaplanmış, daha sonra da elde edilen değerlere ilişkin dağılımlar arasındaki farkı sınamak için x^2 tekniği uygulanmıştır.

Yetiştirme yurdu öğrencilerinin devam ettikleri okuldan kaynaklanan akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin 0-24 ay ve 24 aydan fazla yurtta kalan öğrenci gruplarının görüşleriyle ilgili değerler Çizelge 13’de verilmiştir.

Çizelge incelendiğinde 0-24 ay ve 24 aydan fazla yurtta kalan öğrenci gruplarından elde edilen verilere ilişkin dağılımlar arasındaki farkı sınamak için yapılan x^2 çözümlemesi sonucunda veri toplama aracındaki “okulda derslerin monoton işlenmesi” ile ilgili soruya dönük dağılımlar arası farklılaşma anlamlı bulunmuştur. Diğer soruların hiç birisinde yurtta kalınan süreye göre anlamlı farklar bulunamamıştır.

“Okuldaki derslerin monoton işlenmesi” ile ilgili beşinci soruya yönelik Çizelge 13’deki değerlerde görüldüğü gibi araştırmaya katılan ve 0-12 ay süreyle yurtta kalan öğrencilerin yaklaşık beşte biri (% 18.7) “evet” yanıtını vererek okulda derslerin monoton işlendiğini belirtirken, üçte biri (% 33.3) buna “kısmen” yanıtını vermiştir. Öğrencilerin yarıya yakın çoğunluğunun (% 47.9) ise derslerin monoton işlenmediğini ifade ederek “hayır” yanıtını verdikleri görülmektedir. Buna 12 ay ve daha fazla yurtta kalan öğrencilerin ise beşte iki çoğunluğu (% 44.3) derslerin monoton geçtiğini ifade ederek “evet” yanıtını verirken, yaklaşık beşte biri (% 22.7) buna “kısmen” ve üçte birden fazlası (% 37.9) nın da “hayır” yanıtını verdiği görülmektedir.

ÇİZELGE 13
YETİŞTİRME YURDU ÖĞRENCİLERİNİN
YURTTA KALDIĞI SÜREYE GÖRE OKULDAN KAYNAKLANAN
AKADEMİK BAŞARISIZLIK NEDENLERİ

Soru	Yurtta Kaldığı Süre (Ay)	Denek Sayısı (N)	Evet		Kısmen		Hayır		X ²	Sd	Anlamlılık Düzeyi (P)
			f	%	f	%	f	%			
1 Okulda öğrenci kişiliğine değer verilmesi	0-24	48	28	58.3	9	18.7	11	22.9	0.62	2	p>.05
	24<	79	47	59.4	18	22.7	14	17.7			
2 Okulda yetiştirme yurdu öğrencilerine ön yargılı davranılması	0-24	48	19	39.5	8	16.6	21	43.7	2.44	2	p>.05
	24<	79	21	26.5	18	22.7	40	50.6			
3 Okulda yetiştirme yurdu öğrencisi olduğunun açıklanmasından rahatsız olma	0-24	48	19	39.5	7	14.5	22	45.8	0.41	2	p>.05
	24<	79	33	41.7	14	17.7	32	40.5			
4 Okulda diğer öğrencilerle olumlu ilişkiler geliştirme	0-24	48	32	66.6	8	16.6	8	16.6	1.80	2	p>.05
	24<	79	61	77.2	8	10.1	10	12.6			
5 Okulda derslerin monoton işlenmesi	0-24	48	9	18.7	16	33.3	23	47.9	8.61	2	p<.05
	24<	79	35	44.3	18	22.7	26	32.9			
6 Haftalık programlarda temel derslerin üst üste gelmesi.	0-24	48	19	39.5	10	20.8	19	39.5	0.03	2	p>.05
	24<	79	32	40.5	17	21.5	30	37.9			
7 Derslerle ilgili ön bilgilerin yetersiz olması.	0-24	48	14	29.1	12	25.0	22	45.8	3.74	2	p>.05
	24<	79	28	35.4	28	35.4	23	29.1			
8 Sınav sorularını cevaplamakta güçlük çekme.	0-24	47	10	21.2	10	21.2	27	57.4	22.2	2	p>.05
	24<	79	17	21.5	26	32.9	36	45.5			

Çizelge 13'deki veriler incelendiğinde, yetiştirme yurdu öğrencilerinin okuldan kaynaklanan akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin okulda derslerin monoton işlenmesi ile ilgili soruya verdikleri yanıtlar açısından yurttaki süreye göre anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmektedir. Bulgularda, okulda derslerin monoton işlendiği görüşü, yurttaki 24 aydan fazla süre kalan öğrenciler tarafından daha fazla benimsenirken, 24 aydan az bir süre yurttaki kalan öğrencilerin çoğunluğunun bu görüşü benimsemediği anlaşılmaktadır. Bu sonuca dayalı olarak yurt öğrencilerinin okuldan kaynaklanan akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin “okulda derslerin monoton işlenmesi” ile ilgili öğrenci görüşlerinin yurttaki kalınan süreye göre farklılaştığı ve dolayısıyla yurttaki kalınan sürenin bu soruya ilişkin öğrenci görüşlerini belirgin düzeyde etkileyen bir değişken olduğu söylenebilir. Bu sonucun Çizelge 10'daki beşinci soruya ilişkin bulgularla tutarlı olmasının da verilen yanıtların tutarlılığı açısından olumlu bir gösterge olduğu söylenebilir. Ortaokul öğrencilerinin lise öğrencilerinden daha az bir süre yurttaki kaldığı kabul edildiğinde ortaokul öğrencilerinin okulda derslerin monoton geçmediği görüşünü benimsedikleri görülmektedir (bkz. Çizelge 10).

11.Yetiştirme Yurdu Öğrencilerinin Yurttaki Kaldığı Süreye Göre

Barındıkları Kurumdan Kaynaklanan Akademik Başarısızlık Nedenleri

Araştırmanın problemi doğrultusunda çözümlenmesi gereken ikinci alt probleme uygun olarak veri toplama aracındaki dokuzuncu ile on sekizinci soru arasında yer alan on soruda yetiştirme yurdu öğrencilerinin “barındıkları kurum”dan kaynaklanan akademik başarısızlık nedenlerinin “yurttaki kaldıkları süre”ye göre değişip değişmediğinin belirlenmesi istenmiştir. Bununla, yetiştirme yurdu öğrencilerinin yurttaki kaldıkları sürenin barındıkları kurumdan kaynaklanan akademik başarısızlık nedenleri üzerindeki etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu etkiyi ortaya çıkarmak için 0-24 ay ve 24 aydan fazla süreyle yurttaki kalan öğrencilerin veri toplama aracındaki her bir soruya verdikleri cevapların frekans ve yüzde değerleri hesaplanmış, daha sonra da elde edilen değerlerle ilgili dağılımlar arasındaki farkı sınamak için χ^2 çözümlerinden yararlanılmıştır.

Yetiştirme yurdu öğrencilerinin barındıkları kurumdan kaynaklanan akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin 0-24 ay ve 24 aydan fazla süre yurttaki kalmış olan öğrenci gruplarının görüşlerini yansıtan değerler Çizelge 14'de verilmiştir.

ÇİZELGE 14
YETİŞTİRME YURDU ÖĞRENCİLERİNİN
YURTTA KALDIKLARI SÜREYE GÖRE BARINDIKLARI KURUMDAN
KAYNAKLANAN AKADEMİK BAŞARISIZLIK NEDENLERİ

Soru	Yurtta Kaldığı Süre (Ay)	Denek Sayısı (N)	Evet		Kısmen		Hayır		X ²	Sd	Anlamlılık Düzeyi (P)
			f	%	f	%	f	%			
9 Yurtta uygun ders çalışma ortamı olması	0-24	48	25	52.0	6	12.5	17	35.4	1.29	2	p>.05
	24<	79	34	43.5	15	19.2	29	37.1			
10 Öğrenim ihtiyaçlarının karşılanması	0-24	48	29	60.4	4	8.33	15	31.2	2.56	2	p>.05
	24<	79	39	49.3	14	17.7	26	32.9			
11 Yurt ortamının sıkıcı olması	0-24	48	14	29.1	11	22.9	23	47.9	2.36	2	p>.05
	24<	79	29	36.7	23	29.1	27	34.1			
12 Yurtta öğrenci kişiliğine değer verilmesi	0-24	48	22	45.8	12	25.0	14	29.1	1.91	2	p>.05
	24<	79	44	55.6	20	25.3	15	18.9			
13 Yurtta çalışanlarla öğrenci arasında sorun yaşanması	0-24	47	12	25.5	6	12.7	29	61.7	1.15	2	p>.05
	24<	79	19	24.0	16	20.2	44	55.6			
14 Yurt öğretmenlerinin okul çalışmalarına yardımcı olması	0-24	48	26	54.1	10	20.8	12	25.0	3.27	2	p>.05
	24<	79	31	39.2	17	21.5	31	39.2			
15 Okulda kayıt yapılırken öğrenci görüşü alınması	0-24	48	28	58.3	9	18.7	11	22.9	5.07	2	p>.05
	24<	79	61	77.2	8	10.1	10	12.6			
16 Yurtta dengeli beslenme	0-24	48	29	60.4	8	16.6	11	22.9	4.74	2	p>.05
	24<	79	32	40.5	20	25.3	27	34.1			
17 Yurtta sağlık sorunlarıyla ilgilenilmesi	0-24	48	33	68.7	6	12.5	9	18.7	4.71	2	p>.05
	24<	79	40	50.6	21	26.5	18	22.7			
18 Yurtta yapılan bireysel ve grup çalışmalarına katılım	0-24	48	18	37.5	16	33.3	14	29.1	1.46	2	p>.05
	24<	76	21	27.6	27	35.5	28	36.8			

Çizelgedeki değerlerde görüldüğü gibi 0-24 ay ve 24 aydan fazla süre yurttan kalan iki grup öğrenciden elde edilen verilere ilişkin dağılımlar arasındaki farklılığı sınamak için yapılan χ^2 çözümlenmeleri sonucunda, veri toplama aracındaki soruların hiç birinde yetiştirme yurdunda kalan öğrencilerin yurttan kaldığı süreye göre barındıkları kurumdan kaynaklanan akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı farklar bulunmamıştır.

12. Yetiştirme Yurdu Öğrencilerinin Yurttan Kaldığı Süreye Göre Kişisel Özelliklerinden Kaynaklanan Akademik Başarısızlık Nedenleri

Araştırmanın problemi doğrultusunda çözümlenmesi gereken ikinci alt probleme uygun olarak veri toplama aracındaki on dokuzuncu soru ile otuz ikinci soru maddesi arasında bulunan ondört soruda yetiştirme yurdu öğrencilerinin kişisel özelliklerinden kaynaklanan akademik başarısızlık nedenlerinin “yurttan kaldıkları süre”ye göre değişip değişmediğinin belirlenmesi istenmiştir. Bununla, yetiştirme yurdu öğrencilerinin yurttan kaldıkları sürenin, kişisel özelliklerinden kaynaklanan akademik başarısızlık nedenleri üzerindeki etkisinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu etkiyi ortaya çıkarmak için 0-24 ay ve 24 aydan fazla süreyle yurttan kalan öğrencilerin veri toplama aracındaki her bir soruya verdikleri yanıtların frekans ve yüzdeleri hesaplanmıştır. Daha sonra da elde edilen değerlere ilişkin dağılımlar arasındaki fark, χ^2 çözümlenmeleri ile sınanmıştır.

Yetiştirme yurdu öğrencilerinin kişisel özelliklerinden kaynaklanan akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin 0-24 ay ve 24 aydan fazla süre yurttan kalan öğrenci gruplarının görüşleriyle ilgili veriler Çizelge 15’de gösterilmiştir.

Çizelgede görüldüğü gibi 0-24 ay ve 24 aydan fazla süre içerisinde yurttan kalan öğrenci gruplarından elde edilen değerlere ilişkin dağılımlar arasındaki farkı sınamak için yapılan χ^2 çözümlenmesi sonucunda veri toplama aracındaki soruların hiç birinde yetiştirme yurdu öğrencilerinin yurttan kaldığı süreye göre kişisel özelliklerinden kaynaklanan akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin öğrenci görüşleri arasında anlamlı farklar bulunmamıştır.

ÇİZELGE 15
YETİŞTİRME YURDU ÖĞRENCİLERİNİN YURTTA KALDIĞI
SÜREYE GÖRE KİŞİSEL ÖZELLİKLERİNDEN KAYNAKLANAN
AKADEMİK BAŞARISIZLIK NEDENLERİ

Soru	Yurttaki Kaldığı Süre (Ay)	Denek Sayısı (N)	Evet		Kısmen		Hayır		X ²	Sd	Anlamlılık Düzeyi (P)
			f	%	f	%	f	%			
19 Sınavlarda heyecanlanma	0-24	48	30	62.5	7	14.5	11	22.9	3.50	2	p>.05
	24 <	79	36	45.5	15	18.9	28	35.4			
20 Başaramayacağına inandığı derse çalışmama	0-24	48	30	62.5	7	14.5	11	22.9	2.08	2	p>.05
	24 <	79	39	49.3	15	18.9	25	31.6			
21 Etüd ve derslerde dikkatin dağılması	0-24	48	25	52.0	8	16.6	15	31.2	4.05	2	p>.05
	24 <	79	53	67.0	13	16.4	13	16.4			
22 Başarıyla ilgili kendine güvenme	0-24	46	41	89.1	4	8.69	1	2.17	1.12	2	p>.05
	24 <	79	68	86.0	6	7.59	5	6.32			
23 Aileden ayrı olmanın üzüntü yaratması	0-24	48	26	54.1	7	14.5	15	31.2	4.29	2	p>.05
	24 <	79	28	35.4	17	21.5	34	43.0			
24 Özel ailevi sorunların yaşanması	0-24	47	17	36.1	10	21.2	20	42.5	0.29	2	p>.05
	24 <	79	32	40.5	17	21.5	30	37.9			
25 Öğrenme güçlüğü çekme	0-24	47	19	40.4	11	23.4	17	36.1	2.63	3	p>.05
	24 <	79	23	29.1	26	32.9	29	36.7			
26 Geleceğe ilişkin kaygı duyma	0-24	47	25	53.1	11	23.4	11	23.4	1.85	2	p>.05
	24 <	79	51	64.5	16	20.2	12	15.1			
27 Sorunlarını başkalarıyla paylaşma	0-24	48	26	54.1	8	16.6	14	29.1	0.37	2	p>.05
	24 <	78	45	57.6	10	12.8	23	29.4			
28 Karşı cinsle ilgili sorunların yaşanması	0-24	48	17	35.4	4	8.33	27	56.2	1.33	2	p>.05
	24 <	78	21	26.9	10	12.8	47	60.2			
29 Derslere planlı ve düzenli çalışma	0-24	48	20	41.6	17	35.4	11	22.9	5.10	2	p>.05
	24 <	78	18	23.0	33	42.3	27	34.6			
30 Yurt öğretmenine okul ile ilgili soruları anlatmaktan çekinme	0-24	48	16	33.3	5	10.4	27	56.2	0.34	2	p>.05
	24 <	78	23	29.4	7	8.97	48	61.5			
31 Öğrenim görmenin önemine inanma	0-24	47	42	89.3	4	8.51	1	2.12	0.40	2	p>.05
	24 <	78	67	85.8	8	10.2	3	3.84			
32 Okula düzenli olarak devam etme	0-24	48	35	72.9	9	18.7	4	8.33	1.34	2	p>.05
	24 <	78	53	67.9	13	16.6	12	15.3			

Yetiştirme yurdu öğrencilerinin akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerinin belirlenmesi amacıyla yapılan bu araştırmada elde edilen bulgulara göre, akademik başarısızlık nedenlerinin araştırmaya katılan yurt öğretmenleri ve öğrencileri tarafından farklı değerlendirildiği ortaya çıkmıştır. Başarısızlık nedenlerinin; barındığı yurt ve devam ettiği okuldan daha çok öğrencinin kendi kişisel özelliklerinden kaynaklandığı sonucuna varılmıştır. Yetiştirme yurdu öğrencilerinin akademik başarısızlık nedenlerinin, cinsiyet, öğrenim gördüğü okul ve yurttaki kaldığı süre gibi değişkenler açısından bazı sorular dışında pek de farklılık göstermediği görülmüştür. Bu sonuca dayalı olarak cinsiyet, okul düzeyi ve yurttaki kaldığı süreç gibi değişkenlerin akademik başarısızlığın oluşmasında, önemli düzeyde bir etkiye sahip olmadığı anlaşılmaktadır.

Araştırmada elde edilen bulguların; Baş'ın (1990) "Yetiştirme Yurdunda ve Ailesi Yanında Kalan Öğrencilerin Kaygı Düzeyleri" adlı araştırmasının sonuçlarıyla, Güven'in (1995) "Yetiştirme Yurdunda ve Ailesi Yanında Kalan Öğrencilerin Bazı Değişkenlere Göre Uyum Düzeyleri" adlı araştırmasının sonuçlarıyla, Beydoğan'ın (1991) "Yetiştirme Yurdundaki Kız Çocukların Uyum Problemleri" adlı araştırmasının sonuçlarıyla ve Tuncer'in (1974) "Yetiştirme Yurdunda Kalan Çocukların Okula Uyum ve Başarı Sorunları" adlı araştırmasının sonuçlarıyla da bazı yönlerden tutarlı olduğu söylenebilir.

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Sonuçlar

Yetiştirme yurdu öğrencilerinin akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerine yönelik bulgulardan çıkan sonuçlar kategorik olarak aşağıda verilmiştir.

- Öğrenim gördükleri okulda yetiştirme yurdu öğrencilerinin kişiliğine değer verildiği görüşü, yurttan kalan öğrencilerin çoğunluğu tarafından benimsenirken öğretmenlerin bu konuda daha çok kararsız kaldığı görülmüştür. Başka bir deyişle öğrenci görüşlerine göre, devam ettikleri okulun yurt öğrencilerinin sorunlarına karşı duyarlı ve ilgili olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Yurttan çalışan öğretmenlerin ise bu konuda açık bir görüş beyan etmedikleri anlaşılmıştır. Bu sonucun, devam edilen okullar açısından olumlu bir gösterge olduğu ve dolayısıyla yurt öğrencilerinin okul başarılarını güdüleyici yönde etkide bulunabileceği söylenebilir. Bulguların öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı da görülmüştür.
- Öğrenim gördükleri okulun yetiştirme yurdu öğrencilerine karşı ön yargılı bir tutum izlemesi ile ilgili olarak, öğrencilerin çoğunluğu okulda kendilerine ön yargılı davranılmadığı görüşündedirler. Öğretmenlerin çoğunluğu ise bu konuda kararsız kalırken, okulda öğrencilerine ön yargılı davranılmadığını belirterek “hayır” diyenlerin oranı “evet” yanıtını verenlerden daha fazladır. Bu sonuçlara dayalı olarak devam ettikleri okulda yetiştirme yurdu öğrencilerine karşı ön yargılı davranılmadığı ve bunun da akademik başarısızlığı etkileyen önemli bir değişken olmadığı söylenebilir. Öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında ise anlamlı bir farklılaşma görülmemiştir.
- Öğrenim gördükleri okulda yetiştirme yurdu öğrencisi olduğunun açıklanmasından rahatsızlık duyma konusunda öğrencilerin beşte ikiden fazlası hayır

rahatsızlık duymuyorum derken, beşte ikisi buna evet yanıtını vermiştir. Öğrencilerin yurt öğrencisi olduğunun açıklanmasından rahatsızlık duyduğu görüşünün yurt öğretmenlerinin çoğunluğu tarafından desteklendiği görülürken, öğretmen ve öğrenci görüşleri birlikte değerlendirildiğinde bu durumu yurt öğrencilerinin okul başarılarını olumlu etkileyebileceği sonucu ortaya çıkmaktadır. Buna karşı çıkan öğrencilerin oranının yüksek olduğunu da dikkate almak gerekmektedir. Bulgularda öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir farklılaşmanın olduğu da ortaya çıkmıştır.

- Araştırmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğu, okulda diğer arkadaşlarıyla olumlu ilişkiler geliştirdiklerini ve bunun akademik başarıları olumsuz etkilemediğini belirtirken öğretmenlerin bu konuda daha çok kararsız kaldıkları ortaya çıkmıştır. Bu konuda öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir farklılaşma meydana gelmiştir.
- Okulda derslerin monoton işlenmesi konusunda, araştırmaya katılan öğretmen ve öğrencilerden elde edilen bulgularda, okulda derslerin monoton ve sıkıcı geçmediği ve bu durumun akademik başarısızlığa neden olan önemli bir değişken olmadığı ortaya çıkmıştır. Bu konuda öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.
- Haftalık programlarda temel derslerin (Matematik, Fen Bilgisi, Türkçe vb.) üst üste gelmesi ile ilgili bulgularda, öğrenci görüşleri açısından temel derslerin üstüste gelmesi ve bu yoğunluk yurt öğrencilerinin akademik başarısızlığına neden olan bir değişken olarak ortaya çıkmaktadır. Yurt öğretmenlerinin ise bu konuda daha çok kararsız oldukları görülmüştür. Öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında ise anlamlı düzeyde bir farklılık oluşmuştur.

- Okulda işlenen ders ve konularla ilgili ön bilgilerinin yeterli olup olmadığı konusunda ilgili bulgularda, öğrencilerin ön bilgilerini yeterli bulanlar küçük bir gruba oluştururken, yurt öğretmenlerinin büyük çoğunluğu yetiştirme yurdu öğrencilerinin okulda işlenen ders ve konularla ilgili ön bilgilerinin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Öğrenci görüşlerine göre ön bilgilerin yetersizliği akademik başarısızlık nedeni olarak algılanmazken, öğretmenlerin büyük çoğunluğu bu durumu yurt öğrencileri açısından akademik başarısızlık nedeni olarak algılanmıştır. Bu konuda öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında anlamlı düzeyde farklılaşma görülmektedir.
- Okuldaki derslerle ilgili sınav sorularını cevaplamakta güçlük çekme konusundaki bulgularda, öğrenciler okuldaki sınavların güçlüğünden yakınmazken, yurt öğretmenleri, öğrencileri açısından, konuyu farklı değerlendirerek okulda yapılan sınavların güç olduğunu öne sürmüşlerdir. Öğrenciler açısından bu durum akademik başarısızlık nedeni olarak algılanmazken, öğretmenlerin bunun akademik başarısızlık nedeni olarak gördükleri ortaya çıkmaktadır. Öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında da anlamlı düzeyde bir farklılık ortaya çıkmıştır.
- Yetiştirme yurdunda uygun ders çalışma ortamı bulunması konusundaki bulgularda, öğretmen ve öğrencilerin, yurtda bu konudaki fiziki ortamın yeterli olduğu görüşünde birleştikleri ortaya çıkmıştır. Ancak, öğrencilerden bu görüşü benimseyenlerin oranının öğretmenlerden daha az olması dikkati çekmiştir. Dolayısıyla öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir farklılaşma meydana gelmiştir. Bu sonuca göre yurtlarda uygun ders çalışma ortamı bulunduğu ve bunun akademik başarısızlığa yolaçan önemli bir değişken olmadığı ortaya çıkmıştır.
- Bulgularda yetiştirme yurdunda kalan öğrencilerin öğrenim için gerekli ihtiyaçlarının önemli ölçüde karşılandığı görülmektedir. Araştırmaya katılan

öğretmenlerin büyük çoğunluğu bu görüşü desteklerken, öğrencilerin yarıdan fazla çoğunluğunun bu görüşe katıldığı anlaşılmaktadır. Buna dayalı olarak öğrenim ihtiyaçlarının karşılanması konusunun akademik başarısızlığa neden olan bir değişken olmadığı söylenebilir. Öğrenim ihtiyaçlarının karşılanması konusundaki bulgularda, öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında ise anlamlı düzeyde farklılaşma görülmektedir.

- Yurt ortamının yurtda kalan öğrenciler açısından sıkıcı olup olmadığı konusyla ilgili bulgularda öğretmen ve öğrenci görüşlerinde önemli bir eğilim ortaya çıkmamıştır. Öğrencilerin beşte iki çoğunluğu yurt ortamını sıkıcı bulmazken, öğretmenlerin beşte ikiden fazla çoğunluğunun öğrenciler açısından yurt ortamını sıkıcı buldukları görülmektedir. Yurt ortamının sıkıcı olması öğretmenler açısından akademik başarısızlığa neden olan bir faktör olarak görülürken öğrenciler bu görüşe katılmamışlardır. Bu konuda öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşma görülmektedir.
- Yurtda öğrenci kişiliğine değer verilmesi konusundaki bulgularda öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre yetiştirme yurdunda kalan öğrencilerin kişiliklerine değer verildiği ve öğrencilerin sorunlarıyla yeterince ilgilenildiği sonucu ortaya çıkmıştır. Bu görüş öğretmenlerin beşte dört çoğunluğu tarafından benimsenirken öğrencilerin yarıdan çoğu tarafından benimsendiği görülmüştür. Dolayısıyla öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında anlamlı düzeyde farklılaşma ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlara dayalı olarak yurtda öğrenci kişiliğine değer verildiği ve bunun akademik başarısızlığa yol açan bir değişken olmadığı söylenebilir.
- Yurt çalışanları ile öğrenciler arasında sorun yaşanıp yaşanmadığı konusundaki bulgularda öğretmen-öğrenci görüşlerine göre yurt personeli ile yurtda kalan öğrenciler arasında iletişim ve ilişkilerde önemli sorunların yaşanmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Ancak öğrencilerin yarıdan fazla

çoğunluğu tarafından bu görüş benimsenirken öğretmenlerin bu konuda daha çok kararsız kaldıkları görülmektedir. Kararsız kalanların dışında kalanların büyük çoğunluğunun ise personel-öğrenci arasında sorun yaşanmadığını ifade ettikleri görülmüştür. Dolayısıyla öğretmen öğrenci görüşleri arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşma gözlenmiştir. Sonuçta yurt personeli ile öğrenciler arasında ilişkiler açısından önemli sorunlar yaşanmadığı ve bunun da akademik başarısızlığa neden olan bir değişken olmadığı söylenebilir.

- Yurt öğretmenlerinin okul çalışmalarında öğrencilere yardımcı olması ile ilgili bulgularda, öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre yurt öğretmenlerinin yurtta kalan öğrencilerin okul çalışmalarına yardımcı olduğu anlaşılmaktadır. Öğrencilerin buna hayır ve öğretmenlerden de kısmen yardımcı olduğunu ifade edenlerin oranının ise küçümsenemeyecek düzeyde olduğu da görülmüştür. Bu konuda öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir farklılaşma söz konusudur. Sonuçta yurt öğretmenlerinin okul çalışmalarına yardımcı olduğu, bunun akademik başarısızlığa neden olan bir değişken olmadığı söylenebilir.
- Yetiştirme yurdu öğrencilerinin okula kaydı yapılırken öğrenci görüşünün alındığı ve bu konuda sorun yaşanmadığı görüşünün hem öğretmenler hem de öğrenciler tarafından benimsendiği ortaya çıkmıştır. Buna dayalı olarak yurtta kalan öğrencilerin istek ve ilgileri doğrultusunda okul seçmelerine imkan tanındığı ve bu durumun akademik başarısızlığa neden olan bir etmen olmadığı söylenebilir. Bu konudaki öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir farklılaşma görülmemiştir.
- Yurtta dengeli beslenme konusundaki bulgularda, öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre, yurtta kalan öğrencilerin yurt ortamında sağlıklı beslenme olanaklarına sahip olduğu görülmektedir. Ancak öğrencilerden önemli bir kısmının bu görüşe karşı çıkması dikkati çekmektedir. Öğretmenler büyük

çoğunlukla bu görüşü benimserken öğrencilerin yarıya yakın çoğunluğu bunu desteklemiştir. Eldeki bulgulara dayalı olarak yurtda beslenme konusunda sorun yaşanmadığı ve bunun akademik başarısızlığı etkileyen bir değişken olmadığı söylenebilir. Bu konudaki öğretmen ve öğrenci görüşlerinde ise anlamlı bir farklılaşmanın olduğu ortaya çıkmıştır.

- Eldeki bulgulara göre yurtlarda, öğrencilerin sağlıkla ilgili sorunlarının olmadığı anlaşılmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin yarıdan çoğu bu görüşü desteklerken, öğretmenlerin tamamına yakınının sağlıkla ilgili sorun yaşanmadığını ifade ettikleri görülmektedir. Bu konuda öğretmen ve öğrenci görüşlerinde anlamlı bir farklılaşma gözlenmiştir. Bulgulara dayalı olarak yetiştirme yurtlarında sağlıkla ilgili sorunların yaşanmadığı ve bunun akademik başarısızlığı etkileyen bir değişken olmadığı söylenebilir.
- Öğrencilerin bireysel ve grup çalışmalarında rol alıp almadığı konusundaki bulgularda, yurt öğrencilerin bu konuyu yeterince önemsemedikleri ve çalışmalara katılım sağlamadıkları anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin ise grup çalışmalarında öğrencilerin isteklerine uygun davrandıkları ve katılımın olduğunu ifade etmeleri bu konuda iki farklı görüşü ortaya çıkarmaktadır. Öğrenci görüşleri dikkate alındığında birlikte çalışma veya grup çalışması alışkanlığının yurt öğrencilerinde yeterince gelişmediği ve bunun akademik başarısızlığı belirli düzeyde etkileyen bir değişken olduğu söylenebilir. Konuyla ilgili öğrenci ve öğretmen görüşleri arasındaki farklılığın ise anlamlı olduğu görülmektedir.
- Sınavlarda heyecanlanma konusuyla ilgili ortaya çıkan bulgularda, araştırmaya katılan öğrencilere göre yurtda kalan öğrencilerin okulda yapılan sınavlarda heyecanlandıkları anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin ise bu konuda daha çok kararsız kaldıkları görülmektedir. Buna dayalı olarak öğrenci görüşleri dikkate alındığında, yetiştirme yurdu öğrencilerinin okulda yapılan sınavlarda heyecan

duygusuna kapıldıkları ve dolayısıyla bu durumun akademik başarısızlığı belirgin düzeyde etkileyen bir değişken olduğu söylenebilir. Konuyla ilgili öğretmen ve öğrenci görüşlerinde anlamlı düzeyde bir farklılığın olduğu görülmüştür.

- Eldeki bulgulara göre yetiştirme yurdu öğrenilerinin başaramayacağına inandığı derslere çalışmama gibi bir eğilim içerisinde olduğu görülmektedir. Bu görüşün hem öğretmen ve hem de öğrenciler tarafından desteklendiği anlaşılmaktadır. Buna dayalı olarak yetiştirme yurdu öğrencilerinin başaramayacağına inandığı derslere çalışmama eğilimi akademik başarısızlıklarını belirgin düzeyde etkileyen bir değişken olarak ortaya çıkmaktadır. Konuyla ilgili öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında ise anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmüştür.
- Elde edilen bulgularda, yetiştirme yurdu öğrencilerinin etüdlere ve derslerde dikkatinin dağınık olduğu ve ders dışı şeylerle ilgilendikleri anlaşılmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmen ve öğrencilerin bu görüşü destekledikleri görülmektedir. Buna dayalı olarak, yetiştirme yurdu öğrencilerinin etüd ve derslerde dikkatinin dağınık olmaları akademik başarısızlıklarını belirgin düzeyde etkileyen önemli bir değişken olarak ortaya çıkmaktadır. Bu konudaki öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında ise anlamlı düzeyde bir farklılaşma görülmektedir.
- Araştırmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğunun istedikten sonra başaramayacağı iş olmadığı konusunda görüş bildirdikleri görülürken, öğretmen görüşlerine ilişkin bulgularda ise yurttan kalan öğrencilerin başarıyla ilgili kendilerine güven duymadıkları sonucu ortaya çıkmaktadır. Bulgulara dayalı olarak öğretmen görüşleri dikkate alındığında, yetiştirme yurdu öğrencilerinin başarıyla ilgili kendine güven duygularının gelişmemiş olduğu

ve bunun da akademik başarısızlıklarını belirgin düzeyde etkileyen bir değişken olduğu ortaya çıkmaktadır. Öğrenci görüşlerine göre ise bu değişken akademik başarısızlık nedeni olarak değerlendirilmediği görülmektedir. Konuyla ilgili öğretmen ve öğrenci görüşlerinde ise anlamlı düzeyde farklılığın olduğu anlaşılmaktadır.

- Bulguların, aileden ayrı olmak veya aile yoksunluğunu yetiştirme yurdu öğrencileri için üzüntü kaynağı olduğu ve kaygıya neden olduğu anlaşılmaktadır. Bu görüşün araştırmaya katılan öğretmenler tarafından yüksek düzeyde benimsendiği görülürken, öğrenciler, daha az çoğunlukla bu görüşe katılmışlardır. Bu sonuca dayalı olarak aileden ayrı olmanın kaygıya neden olduğu ve bununda yurttan kalan öğrencilerin akademik başarısızlığını belirgin düzeyde etkileyen önemli bir değişken olduğu söylenebilir. Bu konudaki öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında ise anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir.
- Özel ailevi sorunların yaşanmasıyla ilgili bulgularda, araştırmaya katılan öğretmenler yurttan kalan öğrencilerin özel ailevi sorunlarının olduğunu ileri sürerken, öğrencilerin bu görüşte olmadıkları anlaşılmaktadır. Öğretmen görüşleri açısından yurt öğrencilerinin özel ailevi sorunlarının olduğu, bunun akademik başarısızlığa yol açan bir faktör olarak değerlendirildiği görülürken bu görüş öğrencilerin ancak üçte birine yakın bir kısmı tarafından benimsendiği anlaşılmaktadır. Konuyla ilgili öğretmen ve öğrenci görüşlerinde ise anlamlı bir farklılaşmanın olduğu görülmektedir.
- Bulgularda, yetiştirme yurdu öğrencilerinin öğrenme güçlüğü çektiği görüşü araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğu tarafından ifade edilirken, öğrencilerin üçte biri bu görüşü desteklediği, üçte birinden fazla çoğunluğunun ise bu görüşte olmadıkları anlaşılmaktadır. Bu sonuçlara dayalı olarak öğretmen görüşleri dikkate alındığında yurt öğrencilerinin öğrenme güçlüğü çektiği ve öğrenme güçlüğüne akademik neden olan bir faktör

olarak değerlendirildiği görülürken, öğrencilerin bu görüşte olmadıkları sonucu ortaya çıkmaktadır. Öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında ise anlamlı bir farklılaşma görülmektedir.

- Elde edilen bulgularda yetiştirme yurdu öğrencilerinin geleceğe ilişkin kaygı duydukları ve bunun kaygı düzeylerini artırarak akademik başarısızlığa neden olan bir faktör olarak ortaya çıktığı görülmektedir. Bu görüşün araştırmaya katılan hem öğretmen ve hem de öğrenciler tarafından desteklendiği anlaşılmaktadır. Öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında ise bu konuda anlamlı bir farklılaşma görülmemiştir.
- Sorunlarını başkalarıyla paylaşma konusundaki bulgularda araştırmaya katılan öğrenciler kimseye açamadıkları sorunlarının varlığını ifade ederken öğretmenlerin bu konuda kararsız kaldıkları görülmektedir. Öğrenci görüşleri dikkate alındığında, yurttan kalan öğrencilerin kimseye paylaşmak istemedikleri önemli bazı sorunlar yaşadıkları ve bunun akademik başarısızlıklarına neden olan bir faktör olarak ortaya çıktığı görülmektedir. Konuyla ilgili öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında ise anlamlı düzeyde bir farklılaşma görülmektedir.
- Eldeki bulgulara göre yetiştirme yurdu öğrencilerinin karşı cinsle ilgili sorun yaşamadığı sonucuna varılmıştır. Bu görüş öğrenciler tarafından desteklenirken araştırmaya katılan öğretmenlerin daha çok kararsız kaldıkları görülmektedir. Bu sonuca dayalı olarak daha çok öğrenci görüşlerine göre, yurttan kalan öğrencilerin karşı cinsle ilgili sorunlarının olmadığı ve bunun akademik başarısızlığa neden olan bir etken olmadığı söylenebilir. Öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında ise anlamlı düzeyde bir farklılaşma görülmektedir.
- Yetiştirme yurdu öğrencilerinin derslerine düzenli ve planlı çalışma alışkanlığı konusundaki bulgularda, öğrencilerin beşte iki çoğunluğu kısmen derslerine

düzenli ve planlı çalıştığı görüşünü ifade ederken, araştırmaya katılan öğretmenlerin bu görüşte olmadıkları anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin çoğunluğuna göre öğrencilerin düzenli ve planlı ders çalışma alışkanlıklarının gelişmediği ve bunun akademik başarısızlığa neden olan bir etken olarak ortaya çıktığı görülmektedir. Bu konudaki öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşmanın olduğu anlaşılmaktadır.

- Bulgularda, yetiştirme yurdu öğrencilerinin okul ile ilgili sorunlarını yurttaki öğretmenlerine anlatmaktan çekinmedikleri görülmektedir. Öğrencilerin çoğunluğu bu görüşü benimserken öğretmenlerin yarıya yakınının bu görüşte oldukları anlaşılmaktadır. Buna göre yurttan kalan öğrencilerin yurt öğretmenlerine sorunlarını rahatça dile getirebildikleri ve bu konunun akademik başarısızlığa yol açan bir faktör olmadığı görülmektedir. Konuyla ilgili öğretmen ve öğrenci görüşleri arasındaki farklılığın anlamlı olduğu ortaya çıkmıştır.
- Bulgularda, öğrenci görüşlerine göre yurttan kalan öğrencilerin okulda öğrenim görmeyen önemine inandıkları ve bunun kendileri için yararlı olduğunu bildikleri anlaşılmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin ise bu konuda daha çok kararsız kaldıkları ve yurt öğrencilerinin öğrenim görmeyen önemine kısmen inandıkları görüşünde oldukları görülmektedir. Eldeki bulgulara dayalı olarak daha çok öğrenci görüşleri dikkate alındığında yetiştirme yurdu öğrencilerinin okulda öğrenim görmeyi önemsedikleri ve bunun akademik başarısızlığa neden olan bir etken olmadığı söylenebilir. Bu konudaki öğretmen ve öğrenci görüşleri ise, anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır.
- Bulgulara göre yetiştirme yurdu öğrencilerinin okula devamı konusunda önemli sorunların yaşanmadığı sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu sonuç araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğu tarafından ifade edilirken, öğretmen-

lerin yarıya yakınının bu görüşte olduğu anlaşılmaktadır. Bu sonuçlara dayalı olarak öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre okula devam konusunun akademik başarısızlığa neden olan bir faktör olmadığı görülmektedir. Bu konudaki öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında ise anlamlı bir farklılaşmanın olduğu ortaya çıkmaktadır.

- Yetiştirme yurdu öğrencilerinin “okul”dan kaynaklanan akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin, okulda diğer öğrencilerle olumlu ilişkiler geliştirme konusuyla ilgili bulgularda, “cinsiyet” değişkenine göre anlamlı düzeyde bir farklılaşmanın olduğu görülmektedir. Bulgularda, erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla okulda diğer arkadaşları ile olumlu ilişkiler geliştirebilme konusunda daha etkin oldukları görülürken, kız öğrencilerin ilişkilerinin daha sınırlı olduğu görülmektedir.
- Bulgularda yetiştirme yurdu öğrencilerinin “barındıkları kurum”dan kaynaklanan akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin yurt öğretmenlerinin okul çalışmalarında yurttan kalan öğrencilere yardımcı olması konusunda, öğrenci görüşleri açısından “cinsiyet” değişkenine göre anlamlı düzeyde bir farklılaşmanın olduğu görülmektedir. Eldeki bulgulara dayalı olarak erkek öğrenciler kız öğrencilere göre, okul çalışmalarında yurt öğretmenlerinden daha fazla yardım ve destek görürken kız öğrencilerin daha az yardım ve destek gördüğü söylenebilir.
- Yetiştirme yurdu öğrencilerinin “kişisel özellikleri”nden kaynaklanan akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin geleceğe ilişkin kaygı duyma konusuyla ilgili bulgularda öğrenci görüşleri açısından “cinsiyet”e göre anlamlı düzeyde farklılaşma görülmektedir. Buna göre erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla geleceğe ilişkin kaygı düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

- Elde edilen bulgularda, yetiştirme yurdu öğrencilerinin devam ettikleri “okul”dan kaynaklanan akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin okulda yetiştirme yurdu öğrencilerine karşı ön yargılı davranılması konusunda, öğrenci görüşlerinin öğrenim gördükleri “okul düzeyi”ne (Lise-ortaokul) göre farklılaştığı görülmektedir. Buna göre öğrenim gördükleri okulun, lise düzeyindeki yurt öğrencilerine ön yargılı davranmadığı anlaşılırken daha çok ortaokul düzeyindeki yurt öğrencilerine karşı ön yargılı bir tutum izlediği sonucu ortaya çıkmaktadır.
- Yetiştirme yurdu öğrencilerinin devam ettikleri “okul”dan kaynaklanan akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin, okulda derslerin monoton işlenmesiyle ilgili bulgularda, öğrenci görüşlerinin “okul düzeyi” değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir. Buna göre, okulda derslerin işlenmesinde izlenen yöntem ve teknikler ortaokul öğrencileri tarafından monoton ve sıkıcı bulunmazken, lise düzeyindeki yurt öğrencilerine göre monoton ve sıkıcı olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu sonuca dayalı okul düzeyinin konuyla ilgili öğrenci görüşlerini etkileyen bir faktör olduğu söylenebilir.
- Yetiştirme yurdu öğrencilerinin “okul”dan kaynaklanan akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin derslerle ilgili ön bilgilerin yetersizliği konusundaki bulgularda, öğrenci görüşlerinin “okul düzeyi”ne göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir. Sonuçlara göre ortaokul öğrencilerinin derslerle ilgili ön bilgilerinin yeterli olduğu anlaşılırken, lise düzeyindeki öğrencilerin bu konuda kısmen ön bilgilerinin yeterli olduğunu belirtenlerin oranının daha fazla olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre okul düzeyinin konuya ilişkin öğrenci görüşlerini etkileyen bir değişken olduğu görülmektedir.
- Bulgularda yetiştirme yurdu kalan öğrencilerin “okul”dan kaynaklanan akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin sınav sorularını cevaplamakta güçlük çekme konusundaki öğrenci görüşleri arasında, “okul düzeyi”ne göre anlamlı

bir farklılaşma söz konusudur. Buna göre, ortaokul öğrencilerinin yarıdan fazlasının soruları cevaplamakta güçlük çekmediği anlaşılırken, lise öğrencilerinin yarıya yakınının bu görüşte olduğu görülmektedir. Dolayısıyla okul düzeyinin konuyla ilgili öğrenci görüşlerini etkileyen bir değişken olduğu söylenebilir.

- Yetiştirme yurdu öğrencilerinin “barındıkları kurum”dan kaynaklanan akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin yurt ortamının sıkıcı olmasıyla ilgili bulgularda, öğrenci görüşlerinin “okul düzeyi”ne göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir. Bulgulara göre, lise düzeyinde öğrenim gören öğrencilerin ortaokul öğrencilerine oranla yurt ortamını daha fazla sıkıcı buldukları anlaşılmaktadır. Dolayısıyla okul düzeyi değişkeninin konuyla ilgili öğrenci görüşlerini etkileyen bir faktör olduğu ortaya çıkmaktadır.
- Yetiştirme yurdu öğrencilerinin “barındıkları kurum”dan kaynaklanan akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin yurt öğretmenlerinin okul çalışmalarında yurttan kalan öğrencilere yardımcı olmasıyla ilgili olarak, öğrenci görüşlerinin “okul düzeyi”ne göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir. Bulgularda yurttan çalışan öğretmenlerin lise öğrencilerinden daha çok ortaokul öğrencilerine yardımcı olduğu anlaşılmaktadır.
- Yetiştirme yurdu öğrencilerinin “barındıkları kurum”dan kaynaklanan akademik başarısızlık nedenleriyle ilgili yurttan sağlık sorunlarıyla ilgilenilmesi konusundaki bulgularda, öğrenci görüşlerinin “okul düzeyi”ne göre farklılaştığı ortaya çıkmaktadır. Buna göre yurttan ortaokul öğrencilerinin sağlık hizmetlerinden, lise öğrencilerine göre daha fazla yararlandığı anlaşılmaktadır.
- Yetiştirme yurdu öğrencilerinin “kişisel özelliklerinden” kaynaklanan akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin sınavlarda heyecanlanma konusuyla ilgili bulgularda öğrenci görüşlerinin “okul düzeyi”ne göre anlamlı düzeyde

farklılaştığı görülmektedir. Buna göre sınavlarda heyecanlanma duygusu ortaokul öğrencileri tarafından daha fazla yaşanırken, lise öğrencilerinin sınavlarda bu duyguyu fazla yaşamadıkları sonucu ortaya çıkmaktadır.

- Yetiştirme yurdu öğrencilerin “kişisel özelliklerinden” kaynaklanan akademik başarısızlık nedenleri konusundaki aileden ayrı olmanın kaygıya yol açması ile ilgili bulgularda, araştırmaya katılan öğrencilerin “okul düzeyi”ne göre görüşlerinin anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir. Bulgulara göre, ortaokul öğrencileri açısından aileden ayrı olmak üzüntü ve kaygıya neden olurken, bu durumun lise düzeyindeki öğrencileri fazla etkilemediği anlaşılmaktadır.
- Bulgularda, yetiştirme yurdu öğrencilerinin kişisel özelliklerinden kaynaklanan akademik başarısızlık nedenlerine ilişkin yurt öğretmenlerine okulla ilgili sorunlarını anlatmaktan çekinme konusuyla ilgili öğrenci görüşlerinin okul düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir. Eldeki bulgulara göre ortaokul öğrencilerinin, lise öğrencilerine göre yurt öğretmenlerine sorunlarını anlatmakta daha fazla çekingen davrandıkları ortaya çıkmaktadır.

Öneriler

Araştırma bulguları ışığında mevcut durumun daha nitelikli bir hale getirilmesi amacıyla geliştirilen öneriler aşağıda sunulmuştur.

- Eldeki bulgulara göre yetiştirme yurdu öğrencilerinin okul ile olan ilişkileri konusunda yurt öğretmenlerinin yeterli bilgiye sahip olmadıkları söylenebilir. Bu nedenle öğrencilerin okul ile olan ilişkilerinin etkili bir şekilde izlenmesi konusunda sorumlu öğretmenler tarafından yapılan okul ziyaretlerinin planlı olarak yürütülmesi, okulda öğrenciyle ilgili gelişmelerin kaydedilebileceği izleme dosyalarının düzenli olarak tutulması ve ortaya çıkan sorunların ve olum-suzlukların zamanında giderilmesine yönelik çalışmaların titizlikle yürütülmesi gerekir.

- Etkili bir şekilde yurt-öğrenci-okul işbirliğine gidilmeli, yurttaki ve okulda yapılacak planlı toplantılarla taraflar bilgilendirilmeli, ortaya çıkan sorunların çözümü ve öğrenci başarısını artırıcı ortak çalışmalara yer verilmelidir.
- Ailesi yanında kalan öğrencileri de ilgilendiren haftalık ders programlarında, temel derslerin (Türkçe, Matematik vb.) dağılımı öğrencinin seviyesine uygun, öğrenmeyi güç ve sıkıcı hale getirmeyecek şekilde düzenlenebilir.
- Öğrencilerin öğrenmeye hazırlanması ile ilgili giriş davranışı niteliğindeki ön bilgilerin yeterli olması etkili öğrenmenin gerçekleşmesi açısından önemli bir faktör olarak görülmektedir. Bu konuda yurt öğretmenleri ve okul öğretmenlerinin derse başlamadan önce öğrenciyi öğrenmeye hazır hale getirmeye yönelik çalışmaları yapmaları öğrenci başarısı açısından önemli görülebilir.
- Yurdun fiziksel koşul ve olanaklarının öğrencilerin okul çalışmalarına yardımcı olacak şekilde düzenlenmesi gerekir. Bu çerçevede yurttaki etüd odaları, kü-tüphane ve dinlenme yerleri öğrencilerin ihtiyaçlarına uygun hale getirilebilir.
- Kurumun amaçlarının gerçekleştirilmesine yönelik tüm faaliyetleri içeren eğitim programları hazırlanabilir. Çevre koşulları, ortaya çıkan problemler ve çocuğun gelişim ihtiyaçları gözönünde bulundurulmak suretiyle program geliştirme faaliyetlerine yer verilebilir. Bunun için uzman personel istihdam edilebilir.
- Yetiştirme yurtlarında faaliyetlerin yürütülmesi ve ortaya çıkan problemlerin çözümü gibi konularda ekip çalışmasına ağırlık verilebilir.
- Yetiştirme yurdunda çalışacak yönetici ve öğretmenler, eğitim psikolojisi, özel eğitim, psikolojik danışma ve rehberlik öğretim ilke ve yöntemleri gibi eğitim

bilimleri alanından seçilebilecek çeşitli konularda belirli bir eğitim sürecinden geçirildikten sonra işe başlatılabilir ve çalışanlar da bu alanlarda hizmet içi eğitimden geçirilebilir.

- Yetiştirme yurdunda kalan öğrencilerin, heyecan ve kaygılarını gidermek, kendine güven ve uyum düzeylerini yükseltmek veya başka bir deyişle sağlıklı ve dengeli bir kişiliğe sahip olan bireyler olarak yetişmelerini sağlamak amacıyla daha çok psikolojik hizmetlerin yaygınlaştırılması okul başarılarını olumlu etkileyebilir.
- Sosyal-eğitsel servis bünyesinde, çocuğun ailesi ile olan ilişkilerinin izlenmesi ve geliştirilmesi, ailevi sorunların çözümüne yönelik etkili çalışmalarının yapılmasına ağırlık verilebilir.
- Öğretmenlerin yurttaki öğrencilerle ilişkisinde daha yakın ve samimi olmaları, öğrenciyi tanınması ve sorunların çözümünde yardımcı olması açısından yararlı olabilir.

Araştırmanın yapılması sırasında, araştırmacının gereksinim duyduğu ve benzeri konularda araştırma yapacaklar için incelenmesinde fayda görülen bazı konular aşağıda verilmiştir.

- Araştırma 13-18 yaş grubu yetiştirme yurdu öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Yetiştirme yurtlarına kaynak oluşturan ilköğretim düzeyindeki 6-12 yaş çocuk yuvalarında da benzer araştırmaların yapılması, başarısızlık nedenlerinin açıklığa kavuşmasında etkili olabilir.
- Akademik başarısızlığa neden olduğu düşünülen etmenlerin sayısı daha da artırılarak, okul, yurt ve kişisel nedenlerden kaynaklanan başarısızlık ne-

denleri üzerinde ayrı araştırmaların yapılması konunun daha ayrıntılı olarak ortaya konmasında yararlı olabilir.

- Araştırmada, akademik başarısızlığa yol açan etmenlerin daha çok kişisel özellikler üzerinde yoğunlaştığı anlaşılmaktadır. Bu konuda envanterler geliştirilerek yapılan araştırmalarla öğrencilerin kişilik özelliklerini ortaya konulması, başarısızlığa yol açan etmenler üzerinde daha ayrıntılı bilgilerin elde edilmesine katkı sağlayabilir.
- Yurtlarda uygulanan yıllık yetiştirme programlarının değerlendirilmesi yaparak program geliştirme faaliyetlerine yer verilebilir.

KAYNAKÇA

- Akyüz, Emine. “Çocuğun Güvenliği İlkesi Işığında Korunmaya Muhtaç Çocuklar”, **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**. 24,2:686 - 709, 1991.
- Başaran, İbrahim Ethem. **Eğitime Giriş**. Ankara: Yargıç Matbaası, 1996.
- . **Eğitim Psikolojisi: “Modern Eğitimin Psikolojik Temelleri”**. Ankara: Kadioğlu Matbaası, 1980.
- Balcı, Ali. **Etkili Okul: “Kuram, Uygulama, Araştırma”**. Ankara: Erek Ofset, 1993.
- Baş, Mesut. “Yetiştirme Yurdunda ve Ana-Baba Yanında Kalan Öğrencilerin Kaygı Düzeyleri”. **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**. ss: 281-289, 1990.
- Beydoğan, Melahat. “Yetiştirme Yurdundaki Kız Öğrencilerin Uyum Problemleri”, **I. Eğitim Bilimleri Kongresi: Bildiriler**. İzmir, 1991, ss. 174-177.
- Bıyıklı, Latife. “Korunmaya Muhtaç Çocuklar ve S.O.S. Çocuk Köyleri”, **Özel Eğitim Dergisi**. 2,1 : 3-10, 1995.
- . “Korunmaya Muhtaç Çocukların Gelişim ve Uyum Sorunları.” Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi, 1976.
- . “Yetiştirme Yurdundaki Çocukların Zihinsel ve Psiko-Sosyal Gelişimlerinin İncelenmesi”, **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**. 20, 1-2: 87-98, 1987.

Enç, Mithat, Doğan Çağlar ve Yahya Özsoy. **Özel Eğitime Giriş**. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, 1987.

Eripek, Süleyman. "Kuramsal Açıdan Çocuklardaki Problem Davranışların Nedenleri ve Bir Sınıflandırma", **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**. 15,2 : 35-46, 1982.

Erkan, Gönül ve A. Rıza Erkan. "Darülmeytamlar", **Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksek Okulu Dergisi**, 5, 1: ss. 61-68, 1987.

Erkan, Gönül. **Korunmaya Muhtaç Çocuklar: "Çocuk Yuvalarında Bir Araştırma"**. Ankara : 1995.

Ertürk, Selahattin. **Eğitimde Program Geliştirme**. Ankara: Yelkentepe Yayınları, 1993.

Fer, Muhlis. **Korunmaya Muhtaç Çocuklar**. Derleyen: Feyyaz Gölcüklü, İstanbul: İktisadi Araştırma Vakfı, 1970.

Fidan, Nurettin. **Okulda Öğrenme ve Öğretme: "Kavramlar, İlkeler ve Yöntemler"**. Ankara: Kadioğlu Matbaası, 1986.

Gürçay, S.Sonay. "Çocuk Yuvası ve Ailesinin Yanında Kalan 9 - 10 - 11 Yaş Çocuklarının Öz - Saygı Gelişimini Etkileyen Bazı Faktörler", **Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**. 1,6 : 66-83, 1991.

Güven, Mehmet. "Yetiştirme Yurdu ve Ailesi Yanında Kalan Öğrencilerin Bazı Değişkenlere Göre Uyum Düzeyleri", **İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**. 2,2 : 116 - 124, 1995.

Karasar, Niyazi. **Araştırmalarda Rapor Hazırlama**. Ankara: Hacettepe Taş Kitapçılık Ltd. Şti., 1984.

—— . **Bilimsel Araştırma Yöntemi.** Ankara: Hacettepe Taş Kitapçılık Ltd. Şti., 1984.

Kaya, Yahya Kemal. **İnsan Yetiştirme Düzenimize Yeni Bir Bakış. "Eğitimde Model Arayışı".** Ankara: Bilim Yayınları, 1989.

Kısakürek, Mehmet Ali. **Sınıf Atmosferinin Öğrenci Başarısına Etkisi.** Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, 1985.

Koç, Nizamettin. **Liselerde Öğrencilerin Akademik Başarılarının Değerlendirilmesi Uygulamalarının Etkililiğine İlişkin Bir Araştırma .** Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, 1981.

Kocacık, Faruk. "Korunmaya Muhtaç Çocuklar Sivas Kız ve Erkek Yetiştirme Yurtları", **Cumhuriyet Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Dergisi.** 2:141 - 158, 1984.

Koşar, Gürcan Nesrin. **Sosyal Hizmetlerde Aile ve Çocuk Refahı Alanı.** Ankara: 1989.

—— . "Korunmaya Muhtaç Çocuklar", **Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksek Okulu Dergisi.** 5,1 : 69-74, 1987.

Kut, Sema. "Sosyal Hizmet Eğitiminde 22 yıl", **Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksek Okulu Dergisi,** 1,1: 1-13, 1983.

—— . "Türkiye'de Korunmaya Muhtaç Çocuklar", **1990'ların Çocuk Politikası Kongresi.** DPT-UNİSEF Yayınları, Ankara: 1990.

Oktay, Ayla. "Korunmaya Muhtaç Çocukların Eğitimi", **Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi.** 1: 101 - 115, 1989.

Orıglı O. ve H. Oullen. **Toplumda Okulda ve Ailede Ergen.** Ergenlik Psikolojisi. Derleyen: Bekir Onur. Ankara: Taş Kitapçılık, 1985.

(Yanlış yapılmış)
olabilir. S.27'ye bak

Özer, Bekir. **Öğretmen Adaylarının Etkili Öğrenme ve Ders Çalışmadaki Yeterliliği**. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, 1992.

———. **Öğretmen Davranışlarının Uzaktan Eğitim Yaklaşımıyla Kazandırılması**. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, 1993.

Özsoy, Yahya. “Özel Eğitim”, **Cumhuriyet Döneminde Eğitim**. İstanbul: Milli Eğitim Yayınevi, 1983.

Özyürek, Leyla. **Öğretim İlke ve Yöntemleri**. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, 1983.

Razon, Norma. “Öğrenme Olgusu ve Okul Başarısını Etkileyen Faktörler”, **Eğitim ve Bilim Dergisi**. 11, 63: 13,20, 1987.

Saylan, Nevin. “Okul Aile İşbirliğinin Çocuğun Eğitimine Etkileri”, **Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 6,2 : 138 - 143, 1991.

SHÇEK. **Çocuk Haklarına Dair Sözleşme**. Ankara: 1996.

“Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu (2828 S.K.)”, **Resmi Gazete**, 27 Mayıs, 1983.

Sözer, Ersan. **Türk Üniversitelerinde Öğretmen Yetiştirme Sistemlerinin Öğretmenlik Davranışlarını Kazandırma Yönünden Etkililiği**. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, 1991.

———. **Eğitim Fakültesi Öğrencileri ile Öğretmenlik Sertifikası Program Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları**. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, 1992.

Tezcan, Mahmut. **Eğitim Sosyoloji**. Ankara: Olgaç Matbaası, 1988.

Tuncal, İlhami ve Diğerleri. "Evlat Edindirme Hizmeti", **Ulusal Sosyol Hizmetler Konferansı**. Ankara: Sosyol Hizmet Uzmanları Derneği, ss. 89-101, 1995.

Tuncer, O. "Yetiştirme Yurdunda Kalan Çocukların Okula Uyum ve Başarı Sorunları", **Tıp Dünyası Dergisi**. 47,3 : 121 - 127, 1974.

Tuzcuoğlu, Necla. "Korunmaya Muhtaç Çocukların Öğrenim Problemleri". Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyol Bilimler Enstitüsü, 1989.

Uluğ, Feyzi. **Okulda Başarı: "Etkili Öğrenme ve Ders Çalışma Yöntemleri"**. İstanbul: Remzi Kitabevi, 1996.

Usta Sayıta, Sevgi. **Türk Hukukunda Çocuğun Koruyucu Aile(Kişi) Yanına Yerleştirilmes**. İstanbul: 1996.

~~Varış, Fatma~~ **Eğitim Bilimine Giriş**. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, 1985.

———. **Eğitimde Program Geliştirme: "Teori ve Teknikler"**. Ankara: Alkım Yayıncılık, 1996.

Yaşar, şefik. **Öğrencilerin Bilgisayara İlişkin Genel Tutumları: "Ortaokul Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma"**. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, 1992.

"Yetiştirme Yurtlarının Kuruluş ve İşleyişine İlişkin Yönetmelik", **Resmi Gazete**, 22462; 13 Kasım, 1995.

Yörükoğlu, Atalay. **Çocuk Ruh Sağlığı: "Çocuğun Kişilik Gelişimi, Yetiştirilmesi ve Ruhsal Sorunları"**. Ankara: 1978.

EKLER

<u>EK</u>	Sayfa
1. YETİŞTİRME YURDU ÖĞRENCİLERİNİN AKADEMİK BAŞARISIZLIĞINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİ BELİRLEMeye DÖNÜK ÖĞRETMEN ANKETİ	122
2. YETİŞTİRME YURDU ÖĞRENCİLERİNİN AKADEMİK BAŞARISIZLIĞINA İLİŞKİN ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNİ BELİRLEMeye DÖNÜK ÖĞRENCİ ANKETİ	126
3. ANADOLU ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜNDEN ALINAN RESMİ İZİN YAZISI	130
4. ANKETİN EVRENDEKİ İLLERDE UYGULANABİLMESİ İÇİN BAŞBAKANLIK SOSYAL HİZMETLER VE ÇOCUK ESİRGEME KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ'NDEN ALINAN İZİN ONAYI	131

EK-1

YETİŞTİRME YURDU ÖĞRENCİLERİNİN
AKADEMİK BAŞARISIZLIĞINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN
GÖRÜŞLERİNİ BELİRLEMeye YÖNELİK VERİ TOPLAMA ARACI
ÖĞRETMEN ANKETİ

Değerli meslekdaşım,

Yetiştirme Yurdundaki öğrencilerin akademik başarısızlık nedenlerini belirlemeye yönelik bir araştırma yapılmaktadır. Bu anket formu araştırma için gerekli verileri toplamak amacıyla hazırlanmıştır. İki bölümden oluşan bu anketin birinci bölümünde kişisel bilgilere yer verilmiştir. İkinci bölümde ise yetiştirme yurdunda kalan öğrencilerinizin öğrenimi sırasında akademik başarısızlık nedeni olabilecek maddeler sıralanmıştır. Sizden istenen, her bir maddeye ilişkin durumunuzu gösteren seçeneği, seçeneğin baş tarafındaki parantez içerisine çarpı (x) işareti koyarak belirtmenizdir. Araştırma sonuçları yetiştirme yurdundaki öğrencilerin okul başarılarının arttırılmasına yönelik çalışmalara ışık tutacaktır. Cevaplarınız araştırma dışında başka bir amaçla kullanılmayacaktır. Durumunuza en uygun gelen seçeneği işaretlemeniz araştırma için gerçekçi verilerin toplanmasında etkili olacaktır. Lütfen cevapsız madde bırakmayınız. Adınızı belirtmenize gerek yoktur.

Araştırmaya sağladığınız katkılar için şimdiden teşekkür eder, saygılar sunarım.

Tayfur BENLİ

Anadolu Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

EPÖ Yüksek Lisans öğrencisi

BÖLÜM I

KİŞİSEL BİLGİLER

- Branşınız :
- Cinsiyetiniz : ( ) Kadın ( ) Erkek
- Öğretmenlik mesleğindeki hizmet süresiniz : ( ) Ay, ( ) Yıl
- Çalıştığınız kurumun adı : .....
- Çalıştığınız kurumdaki hizmet süreniz : ( ) Ay, ( ) Yıl

BÖLÜM II

Aşağıdaki maddelerde akademik başarısızlığa yolaçan etmenlerle ilgili seçenekler sunulmuştur. Öğrencilerinizin durumuna uygun düşen seçeneğin başına (x) koyarak belirtiniz.

1. Okulda öğrencilerinizin kişiliğine değer verilmekte midir?
( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır
2. Okul öğretmenleri yetiştirme yurdu öğrencisi olduğu için öğrencilerinize karşı ön yargılı davranıyorlar mı?
( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır
3. Öğrencileriniz okulda, yetiştirme yurdu öğrencisi olduklarının açıklanmasından rahatsız oluyorlar mı?
( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır
4. Öğrencileriniz okuldaki diğer öğrencilerle sağlıklı ilişkiler kurabiliyorlar mı?
( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır
5. Öğrencileriniz, okulda derslerin işleniş biçiminden yakınmakta mıdırlar?
( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır
6. Okuldaki haftalık ders programlarında temel derslerin (Matematik, Fen Bilgisi, Türkçe vb.) üst üste gelmesi, öğrencilerinizin bu derslerde başarısız olmalarına yol açıyor mu?
( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır

7. Öğrencilerinizin okulda işlenen derslerle ve konularla ilgili ön bilgilerini yeterli buluyor musunuz?
 Evet   Kısmen   Hayır
8. Öğrencileriniz okuldaki sınavların güçlüğünden yakınıyorlar mı?
 Evet   Kısmen   Hayır
9. Öğrencileriniz için yurttta uygun ders çalışma ortamı var mı?
 Evet   Kısmen   Hayır
10. Öğrencilerinizin öğrenim için gerekli olan ihtiyaçları, (Kitap, kırtasiye, giysi vb.) zamanında karşılanıyor mu?
 Evet   Kısmen   Hayır
11. Sizce öğrencileriniz yurt ortamını sıkıcı buluyor mu?
 Evet   Kısmen   Hayır
12. Yurt içerisinde öğrencilerinizin kişiliğine değer veriliyor mu?
 Evet   Kısmen   Hayır
13. Öğrencilerinizin yurttta çalışan personel ve annelerle aralarında sorunlar var mı?
 Evet   Kısmen   Hayır
14. Öğrencilerinizin okul çalışmaları ve derslerine gereğince yardımcı olabiliyor musunuz?
 Evet   Kısmen   Hayır
15. Öğrencilerinizin devam ettikleri okullara kaydını yaptırırken görüşlerini alıyor musunuz?
 Evet   Kısmen   Hayır
16. Yurttta öğrencilerinizin sağlıklı ve dengeli beslenme ihtiyaçları karşılanıyor mu?
 Evet   Kısmen   Hayır
17. Yurttta öğrencilerinizin sağlık sorunları ile yakından ilgileniliyor mu?
 Evet   Kısmen   Hayır
18. Yaptıracağınız çalışma türünü (bireysel, grup çalışması) belirlerken öğrencilerin isteklerini dikkate alıyor musunuz?
 Evet   Kısmen   Hayır

19. Öğrencileriniz sınav heyecanı nedeniyle başarısızlık gösteriyorlar mı?
 Evet   Kısmen   Hayır
20. Öğrencilerinizde bazı derslere karşı başaramayacağına inanarak bu derse çalışmama gibi davranışlar gözlüyor musunuz?
 Evet   Kısmen   Hayır
21. Etüdlerde ve derslerde öğrencilerinizin dikkatsizlik ve ders dışı şeylerle ilgilenme gibi davranışlarını gözlüyor musunuz?
 Evet   Kısmen   Hayır
22. Öğrencilerinizin kendine güven duygularının istenilen düzeyde geliştiğine inanıyor musunuz?
 Evet   Kısmen   Hayır
23. Öğrencileriniz aile özlemi çekiyorlar mı?
 Evet   Kısmen   Hayır
24. Özel ailevi sorunları olan öğrencileriniz var mı?
 Evet   Kısmen   Hayır
25. Öğrenmede güçlük çeken öğrencileriniz var mı?
 Evet   Kısmen   Hayır
26. Öğrencilerinizin geleceğe yönelik kaygıları var mı?
 Evet   Kısmen   Hayır
27. Öğrencileriniz her türlü sorunlarını sizinle paylaşıyorlar mı?
 Evet   Kısmen   Hayır
28. Öğrencileriniz arasında karşı cinsle ilgili sorunlar yaşanıyor mu?
 Evet   Kısmen   Hayır
29. Öğrencileriniz derslerine planlı ve düzenli çalışıyorlar mı?
 Evet   Kısmen   Hayır
30. Öğrencileriniz okullarıyla ilgili sorunlarını size rahatça dile getirebiliyorlar mı?
 Evet   Kısmen   Hayır
31. Öğrencileriniz öğrenim görmenin önemine inanıyorlar mı?
 Evet   Kısmen   Hayır
32. Okula devam konusunda sorun yaşanmakta mıdır?
 Evet   Kısmen   Hayır

EK : 2

**YETİŞTİRME YURDUNDAKİ ÖĞRENCİLERİN
AKADEMİK BAŞARISIZLIK NEDENLERİNİ
BELİRLEMeye YÖNELİK VERİ TOPLAMA ARACI
ÖĞRENCİ ANKETİ**

Sevgili öğrenci,

Yetiştirme Yurdundaki öğrencilerin akademik başarısızlık nedenlerini belirlemeye yönelik bir araştırma yapılmaktadır. Bu anket formu araştırma için gerekli verileri toplamak amacıyla hazırlanmıştır. İki bölümden oluşan ankette, birinci bölüm içinde size ait kişisel bilgilere yer verilmiştir. İkinci bölümde ise öğreniminiz sırasında sizin için akademik başarısızlık nedeni olabilecek maddeler sıralanmıştır. Sizden istenen, her bir maddeye ilişkin durumunuzu gösteren seçeneği, seçeneğin baş tarafındaki parantez içerisine çarpı (x) işareti koyarak belirtmenizdir. Araştırma sonuçları okul başarınızın artırılması için yapılacak çalışmalara ışık tutacaktır. Cevaplarınız araştırma dışında başka bir amaçla kullanılmayacaktır. Durumunuza en uygun seçeneği işaretlemeniz araştırma için gerçekçi verilerin toplanmasında etkili olacaktır. Lütfen cevapsız madde bırakmayınız. Adınızı belirtmenize gerek yoktur.

Araştırmaya sağladığınız katkılar için şimdiden teşekkür eder, sevgiler sunarım.

Tayfur BENLİ

Anadolu Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

EPÖ Yüksek Lisans Öğrencisi

BÖLÜM I

KİŞİSEL BİLGİLER

Cinsiyetiniz : ( ) Kız ( ) Erkek

Sınıfınız : ( ) Orta I ( ) Orta II ( ) Orta III

( ) Lise I ( ) Lise II ( ) Lise III ( ) Lise IV

Okulunuzun adı :

Yurtta kaldığınız süre: ( ) Ay ( ) Yıl

BÖLÜM II

Aşağıdaki maddelerde akademik başarısızlığa yol açan etmenlerle ilgili seçenekler sunulmuştur. Sizin durumunuza uygun düşen seçeneğin başına (x) koyarak belirtiniz.

1. Okulda kişiliğime değer veriliyor.

( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır

2. Okuldaki öğretmenlerim yetiştirme yurdu öğrencisi olduğum için bana ön yargılı davranıyorlar.

( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır

3. Okulda öğretmenlerimin yetiştirme yurdu öğrencisi olduğumu belirtmesinden rahatsızlık duyuyorum.

( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır

4. Okuldaki diğer öğrencilerle olumlu arkadaşlık ilişkilerim vardır.

( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır

5. Okulda derslerin monoton bir biçimde işlenmesi beni sıkıyor.

( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır

6. Haftalık ders programında temel derslerin (matematik, fen bilgisi, türkçe vb.) üst üste gelmesi, bu derslerde başarısız olmama yol açıyor.

( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır

7. İşlenen dersler ve konularla ilgili ön bilgilerim yetersiz olduğu için öğrenme güçlüğü çekiyorum.

( ) Evet ( ) Kısmen ( ) Hayır

8. Sınav sorularını cevaplamakta güçlük çekiyorum.
 Evet   Kısmen   Hayır
9. Yurtta uygun ders çalışma ortamı bulabiliyorum.
 Evet   Kısmen   Hayır
10. Öğrenimim için gerekli olan ihtiyaçlarım (giysi, kitap, kırtasiye, araç-gereç) zamanında karşılandığından okula olan ilgim artıyor.
 Evet   Kısmen   Hayır
11. Yurt ortamının sıkıcı olması okul dışı çalışmamı olumsuz etkiliyor.
 Evet   Kısmen   Hayır
12. Yurtta kişiliğime değer veriliyor.
 Evet   Kısmen   Hayır
13. Yurttaki personel ve annelerle aramda sorunlar çıkıyor.
 Evet   Kısmen   Hayır
14. Grup sorumlusu öğretmenim okul çalışmalarım ve derslerimde bana yardımcı oluyor.
 Evet   Kısmen   Hayır
15. Devam ettiğim okula kaydım yapılırken görüşüm alınsaydı iyi olurdu.
 Evet   Kısmen   Hayır
16. Yurtta dengeli olarak besleniyorum.
 Evet   Kısmen   Hayır
17. Yurtta sağlık sorunlarımızla yakından ilgilenilmektedir.
 Evet   Kısmen   Hayır
18. Yurtta çalışma türü (bireysel, grup çalışması) belirlenirken görüşlerim dikkate alınır.
 Evet   Kısmen   Hayır
19. Sınavlarda heyecanlanıyorum.
 Evet   Kısmen   Hayır

20. Başaramayacağıma inandığım derslere çalışmamayı tercih ediyorum.
 Evet   Kısmen   Hayır
21. Etütlerde ve derslerde dikkatim dağıldığından, ders dışı şeylerle ilgileniyorum.
 Evet   Kısmen   Hayır
22. İstedikten sonra başaramayacağım iş yoktur.
 Evet   Kısmen   Hayır
23. Ailemden ayrı olmak beni üzüyor.
 Evet   Kısmen   Hayır
24. Özel ailevi sorunlarımı düşünmek, beni okuldan ve ders çalışmaktan uzaklaştırıyor.
 Evet   Kısmen   Hayır
25. Ders konularına çalışmama rağmen öğrenmekte güçlük çekiyorum.
 Evet   Kısmen   Hayır
26. Geleceğime ilişkin belirsizlik beni kaygılandırıyor.
 Evet   Kısmen   Hayır
27. Kimseye açamadığım sorunlarım var.
 Evet   Kısmen   Hayır
28. Karşı cinsle olan ilişkilerimde sorunlar yaşıyorum.
 Evet   Kısmen   Hayır
29. Derslerime planlı ve düzenli çalışıyorum.
 Evet   Kısmen   Hayır
30. Grup sorumlusu öğretmenime okulumla ilgili sorunlarımı anlatmaktan çekiniyorum.
 Evet   Kısmen   Hayır
31. Öğrenim görmek benim için önemlidir.
 Evet   Kısmen   Hayır
32. Okula düzenli olarak devam etmekteyim.
 Evet   Kısmen   Hayır

EK : 3

T.C.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı: B.30.2.ANA.0.E1.00.00-412/691

Tarih: 12.06.1997

İlgili Makama,

Enstitümüz Eğitim Programları ve Öğretim bölümü öğrencilerinden Tayfur BENLİ, “Yetiştirme Yurdu Öğrencilerinin Akademik Başarısızlık Nedenlerine İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri” konusunda tezi ile ilgili bir araştırma yapmak istemektedir.

Bu araştırmanın yapılabilmesi için aşağıda yazılı olan kurumlarda gerekli iznin verilmesini ve yardımcı olunmasını arz ve rica ederim.

Ünal ŞAKAR

Enstitü Müdür Yard.

(İmza)

Araştırma Yapacağı Kurumlar:

Başbakanlık Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu'na bağlı çeşitli illerdeki Yetiştirme Yurtları.

EK : 4**T.C.****BAŞBAKANLIK****SOSYAL HİZMETLER VE ÇOCUK ESİRGEME KURUMU****GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

SAYI: B.02.1.SÇE.0.72.00.011E-6-1/97-387

ANKARA

27.6.1997

ESKİŞEHİR VALİLİĞİNE**(İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü)**

İLGİ: Eskişehir İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü'nün 13.6.1997 tarih ve B.02.1.SÇE.4.26.00.00/97-3620 sayılı yazısı.

İlgi yazı ile bildirilen, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretim Programları Yüksek Lisans öğrencisi Tayfur BENLİ'nin "Yetiştirme Yurdu Öğrencilerinin Akademik Başarısızlık Nedenlerine İlişkin Öğretmenlerin ve Öğrencilerin Görüşleri" konulu tezinin anket formunu Onay tarihinden itibaren 15 gün içerisinde Eskişehir, Kütahya, Bilecik, Bursa, Afyon ve Uşak illerinde bulunan yetiştirme yurtlarında uygulama isteği Makam'ın 25.6.1997 tarih ve B.02.1.SÇE.0:72.00-01/E-6-1/97-328 sayılı onayı ile uygun görülmüştür.

Ancak, araştırmanın tamamlanması ile araştırma raporunun bir örneğinin, araştırmacı tarafından Eğitim ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü'ne teslim edilmesi gerekmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ve rica ederim.

(İmza)

M.Zeki GÜREL

Genel Müdür a.

Eğitim Merkezi Müdürü